

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TANITIM VE HALKLA İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SANAL İLETİŞİM ORTAMLARINDA DİLSEL KULLANIM:
“CHAT DİLİ” ÇÖZÜMLEMESİ İÇİN
YÖNTEM VE UYGULAMA ÖRNEĞİ**

GÜLNUR GÜRLER
2501980653

Tez Danışmanı
Yard. Doç. Dr. SEHER ER

İSTANBUL
2001

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TANITIM VE HALKLA İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SANAL İLETİŞİM ORTAMLARINDA DİLSEL KULLANIM:
“CHAT DİLİ” ÇÖZÜMLEMESİ İÇİN
YÖNTEM VE UYGULAMA ÖRNEĞİ**

GÜLNUR GÜRLER
2501980653

Tez Danışmanı
Yard. Doç. Dr. SEHER ER

İSTANBUL
2001

ÖZ

21. yüzyıl her alanda olduğu gibi iletişim alanında da, toplum içinde yaşayan bireylere yeni ufuklar açmakta, yeni boyutlar kazandırmaktadır. Yeni boyutlar çerçevesinde yaygın ve etkili bir biçimde kullanıma sokulan internet iletişimi, bir diğer adıyla sanal iletişim aracılığıyla sunulan, uzamlar aşılırken, sunulan fiziksel olanaklarda iletişim kavramı, iletişim süreci yeni bir boyut kazanmıştır. Özellikle, kendine özgü kuralları, kullanım biçimleri ve simgeleri olan ve 'chat dili' olarak adlandırılan yeni bir dilin doğmasına neden olmuştu internet kullanımı.

Bu bağlamda, Türkçenin doğru e düzgün kullanımı gözönüne bulundurulduğunda, zaman ve sözcük açısından yapılan ekonomi, olumlu ya da olumsuz duyguları belirtmek için kullanılan simgeler, anlamsız sözdizimlerinden oluşan tümce yapıları ve kısaltmalar, çoğunlukla yakınılan, eleştirilen dilin yozlaşmasını, dilin kirlenmesini destekler nitelikte bir işlev taşımaktadır.

İnternet iletişiminde yer alan bu işlevin egemenliğinden yola çıkarak, bu çalışmada sanal dünyada, sanal ortamda çift yönlü iletişimin nasıl bir düzenekte, nasıl bir dizgede işlediğini, anlam evrelerinin oluşturulduğunu örnekle bulgulamaya çalıştık.

ABSTRACT

21 st century broadens people's minds in the communication field as well as all the other fields. With the help of going beyond the places with the help of internet communication with an other saying: virtual communication which is used broadly and effectively through new dimensions, communication concept, communication period has gained a new dimension.

'Chat language' that has its own special rules, sayings, usage rules and symbols. Internet usage has caused this new language to occur.

In this context, when we consider Turkish language to be used neatly and correctly, economy done for the time and words and symbols used to emphasize the positive and the negative feelings, sentences formed from the meaningless words and abbreviations are mostly in the way that support the depravation of the language which is something criticised at most.

Setting out with the supremacy of this concept in the internet communication, we have tried to show how two-way communication takes place in the virtual world system and how this system works and how the phases of the purview is formed through the examples.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: KAVRAM OLARAK İLETİŞİM.....	6
1.1. İletişimin Temel Amaçları.....	7
1.2. İletişim Ulamları.....	8
1.3. İletişim Süreci.....	11
1.4. Düzgünlere Göre İletişim Türleri	19
1.4.1. Sözlü İletişim.....	20
1.4.2. Yazılı İletişim.....	21
1.4.3. Simgesel İletişim.....	22
1.4.4. Sözsüz İletişim.....	23
1.4.5. Teknolojik Araçlarla İletişim.....	24
1.5. İletişim Sürecinin İşlevleri.....	25
2. BÖLÜM: BİLGİ TOPLUMU VE İNTERNET.....	30
2.1. Bilişim.....	30
2.2. İnternet.....	31
2.3. World Wide Web (WWW).....	37
2.4. İnternetin Sunumları.....	39

3. BÖLÜM: ÇÖZÜMLEMELER.....	67
3.1. Forum İletilerinin İçerik Düzeni.....	73
3.1.1. E-posta.....	80
3.1.2. ICQ.....	89
3.1.3. Goody.....	92
3.1.4. Microsoft Chat.....	94
3.2. Microsoft Chat İleti Örnekleri Çözümlenmeleri:.....	97
3.3. Sanal İletişim.....	122
4. BÖLÜM: SONUÇ.....	134
KAYNAKÇA.....	146
EKLER.....	149

GİRİŞ

İnsanın varolduğu günden, günümüze ve geleceğe uzanan süreçte, bireyin kendisiyle ve dış çevresiyle ilişkisini, etkinliklerini gerçekleştirme biçimi olan iletişim, insan için neredeyse *sina qua non* (olmazsa olmaz) yaşamsal bir gerçekliktir.

Birey doğduğu andan başlayarak çevresiyle çıkardığı sesler, el, kol devinimleri ya da kimi zaman ağlama kimi zaman da gülümseme gibi duygusal tepkilerle sürekli iletişim ve etkileşim durumundadır. Bu genetik başlangıç tüm yaşamı boyunca sürer ve öğrenme, bilgilenme, etkileme, etkilenme, egemenlik kurma gibi türlü fiziksel süreçleri; sevmeye, nefret, özlem, tutku, eğlenme, mutlu olma gibi duygusal gereksinimlerini hep iletişimin olanaklarıyla anlamlandırır. Bu bağlamda insan yaşamının, doğduğu andan başlayarak tümüyle bir iletişim ağı içinde bulunduğunu ve bu ağın da iletişim etkinliklerinden oluştuğunu düşünmek de çok yanlış olmasa gerek.

İletişim sürecindeki bu yolculuğunda dünyaya gözlerini açtığı andan başlayarak içinde yaşadığı toplum ve çevre koşullarının olanakları doğrultusunda, iletişim araçlarından yararlanan insan, bilinçli ya da bilinç dışı, hem çevresinden etkilenir, hem de çevresini etkiler. Yaşadığı süreç insana, bireysel, toplumsal bir uyum, bir yaşam biçimi kazandırır.

Kişilik ve toplum iletişim ortamlarının niteliğiyle biçimlenir. Her topluluğa, her zamana seslenen iletişim araçları, günümüzde akıl almaz bir hızla gelişip çeşitlenmekte. Bu gelişme ve çeşitlenmenin iletişime yeni boyutlar, yeni tanımlar, yeni olanaklar getirmesi de kaçınılmaz kuşkusuz.

Gün geçmiyor ki teknoloji alanında gerçekleştirilen yeni bir sürprizle karşılaşmayalım. Ne olduğunu henüz anlamaya başladığımız bir ürünün, yeni sürümünün ne kadar daha işlevsel, ne kadar daha hızlı, ne kadar daha başarılı, ne kadar daha güvenilir olduğunu sanki bir bilinmeyenler dünyasında *bilimkurgu film* izler gibi izliyoruz...

Tarih boyunca iletilerini göndermek için, duman, mektup, telefon, faks gibi değişik araçlardan yararlanan insan, bilgisayarın gelişimi ve birbirlerine bir ağla bağlanabilmesiyle, iletişimini en üst noktaya çıkarmıştır. İşte bu en üst nokta günümüzde tüm dünya üzerinde yayılmış bilgisayar ağlarının birleşiminden oluşan dev bilgisayar ağı *internettir*.

İnternet nedir? kişiye ne gibi olanaklar sunar?

21. yüzyıl bir anlamda, iletişim devrimini de beraberinde getirdi. İnternet bu önemli devrimin sunduğu en önemli olanaklardan şimdilik yalnızca biri. Büyük bir hızla dönüşüme uğrayan dünyamızda, açılan yeni bilgi, teknoloji çağıyla yaşamlarımız, beklentilerimiz, iletişimimiz de gelişen iletişim teknolojileri doğrultusunda doğal olarak günden güne değişip, çeşitlenmekte.

Bilginin çok hızla üretildiği ve aynı hızla da tüketildiği bir toplumda ve dünyada yaşamaktayız. Bilgi veriden, teknoloji de bilgiden üretilir. Bilgi üretimi ve dolaşım hızında devrim niteliğinde gelişmelerin yaşandığı bu dönem insanlar ve kuruluşlar arasında bilgi aktarımının hızlı ve etkin olarak yapılmasını gerektirmekte...

Tüm bu gereksinimleri karşılamaya yönelik çabalar sonucunda 1969'da Amerikan Federal Savunma Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme kolu olan *Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu* (**DARPA**; *Defence Advanced Research Project Agency*)'nun çeşitli bilgisayar bilimleri ve askeri araştırma projelerini desteklemek için başlattığı süreç, 1980'li yıllarda iletişim ve bilgisayar ağları konusunda önemli gelişmelere tanık olmuştur.

İnternet bu gelişmeler sürecinde ortaya çıkan ve günümüzde kullanılan bilgisayar ve uziletişim (telekomünikasyon) birlikteliğiyle gerçekleşen çağımız iletişim araçlarından en yaygın kullanımı olan *bilgisayar ağıdır*.

Telefon hatlarıyla birbirine bağlı bu ağda, kişi ve kuruluşların kullandığı değişik yapıda bilgisayarlar ve bu bilgisayarlarda kullanılan değişik işletim sistemleri olsa da internet, tüm bu çeşitli yapıdaki bilgisayarların *ortak bir dille iletişim* kurmasına olanak sağlayan ve böylece tüm kullanıcılara ekranda aynı bilgileri aktarabilen bir sistemdir.

Temel işlevi haberleşme ve iletişim olan internet, tüm dünyayla hızlı ve ucuz ileti aktarımını gerçekleştiren bir iletişim aracıdır. İnternet ortamında oturduğunuz yerden sanal bir gezintiye çıkabilir; dilediğiniz her konuda araştırma yapabilir; müze ve sergileri gezebilir; müzik, resim ve benzer sanatsal arşivleri tarayabilir; değişik ülkelerden insanlarla her konuda yazıyla ve/ya da sesli, görüntülü olarak tartışabilir; oyun oynayabilirsiniz.

20. yüzyılda başlayan ve yeni binyılla gelişen süreçte elektronik ve uziletişim birlikteliğinin sunduğu olanaklarla sınırlar, uzaklıklar aşıldı. Bir başka deyişle; *uzaklar yakın oldu*. Ancak günümüzde sıkça duyduğumuz iletişimin yeni bir modeli olan, *sanal iletişim* ortamları ve benzer kavramlarla belki bir anlamda birey için *yakınlar da uzak oldu*. İnsanlar birbirleriyle iletişim kurmak için herhangi bir ortamda buluşmuyor, *internette chat*'leşiyor. Alışageldiğimiz telefon iletişimi bile yerini *cep iletiye (cep mesaj)* terk ediyor.

Bu doğrultuda, ilişkiler, dostluklar, kullanılan internet sağlayıcısına göre belirleniyor. Örneğin, bir reklam iletisinde de karşılaştığımız gibi, X ürünüyle saat sınırlaması olmadan internete bağlanan genç erkek, genç kız tarafından sınırlı saatli internet kullanıcısı erkek arkadaşına yeğleniyor.

Gözümüzün gördüğü her yerde; görüntüler aracılığıyla bilgisayar ve internette, reklamları da ileti bombardımanına tutulmuş, alışmadığımız bir *dil* i kullanmak ve kimi zaman ne olduğunu anlamadığımız sözcüklerle iletişim kurmak durumundayız.

20.yüzyılın ikinci yarısında askeri haberleşme adına başlayan internetin günümüz iletişimine ve özellikle iletişim de *dil*'e yarar ve zararlarını incelemek amacıyla yola çıktığımız çalışmamızda, I. Bölümde kısaca, iletişim kavramına, amaçlarına, türlerine, geçmişten günümüze iletişim araçlarının toplumu etkileme sürecine değineceğiz.

Elektronik iletişimin bir türü internet iletişimi ve bu iletişimin de kullanılan dil boyutunu, simgelerini; ekinsel, toplumsal açıdan sanal iletişimi irdelemeye çalışacağız.

II. Bölümde; bu bağlamda yaptığımız anketlere yer vereceğiz.

Çalışmanın son bölümünde ise elde ettiğimiz bulguları imgesel iletişim, simgesel iletişim, sözlü ve yazılı iletişim kuram, yöntem ve bakış açılarıyla çözümlemeye çalışacağız. Bu amaç doğrultusunda henüz tam bir çözümleme modeline kavuşmamış internet ve internet ortamında sohbet iletişimini de sözdizim boyutunda çözümlemeye çalışacağız.

1. BÖLÜM

KAVRAM OLARAK İLETİŞİM

Kökeninde “communis” *ortaklaşa yapılan* anlamının yer aldığı iletişim; kavram olarak ele alındığında birçok anlam aktarmaktadır. Söz konusu kavram, bu anlam çeşitliliğiyle toplumsal bütünde egemen olan merkezin, çevresiyle karmaşık ilişkilerini, yönetimini de olanaklı kılar. Canlı varlıklara özgü bir etkileşim ve haberleşme bütünü biçiminde de tanımlanabilen iletişim olgusu, insanın varlık sürdürme sürecinin bir ürünü ve bu varlık sürdürme yolculuğundaki gelişmelere göre biçem değiştiren bir olgudur.

İletişim denildiğinde aklımıza ilk gelen, insan ve yine insan arasındaki ileti alışverişidir. “Bu bağlamda iletişim, insanın kendisini yönlendirmek ve değişen gereksinimlerini karşılamak için çevreden gelen uyarıları eleyerek düzenleyerek etkin bir anlamlandırma ve bunu paylaşma çabasıdır”.¹

Bir noktadan diğerine, bir yerden başka bir yere, bir kişiden bir başkasına, bir toplumdan diğer bir topluma, bir kültürden diğer bir kültüre uzanan iletişim sürecinde insanlar niyetlerini, heyecanlarını, duygu ve düşüncelerini ve hatta kimi zaman da düşlerini aktarırlar. Bir başka deyişle, belli amaçlar doğrultusunda iletiler gönderirler.

İletişim bilimcilerden; Masterson ve Watson’a göre; “ İletişim sayesinde dünyayı anlamlı kıldığımız ve bu anlamı başkalarıyla paylaştığımız insani bir süreçtir”.² Bu bağlamda “iletişim, birey ile birey ya da bireyler arasında yapılan bir anlam yüklü

¹ Merih Zıllıoğlu, **İletişim Nedir?**, İstanbul, Cem Yay., 1993, s.15.

² İlker Bıçakçı, **İletişim ve Halkla İlişkiler**, Media cat.Yay., 2.Basım 1999, s.24.

simgeler gönderimi, alımı, işlenimi, yeniden gönderimi, yeniden alımı ve yeniden işlenimi süreci olarak ifade edilebilir.”³

Tarihsel süreçte artık kullanmadığı için unutulmuş duman ya da boynuz gibi ilkel iletişim araçlarının yerini, teknolojik gelişmeler doğrultusunda elde edilen sesli, yazılı ve görsel işitsel araçlar almış; bu bağlamda insan, iletişim sürecindeki egemenliğini de bu ürünlerin gelişim ve çeşitliliğiyle her geçen gün biraz daha arttırmıştır.

1.1. İletişimin Temel Amaçları :

Tüm canlılar için olduğu gibi, insan için de iletişim yaşamsal bir etkinliktir. Toplumsal bir varlık olan insan, yaşadığı toplumda kendini gösterip, anlamlandırabilmesi iletişimindeki egemenliğiyle olanaklıdır. Diğer yandan iletişimin bir diğer boyutu da, bireyin var olduğu günden bugüne gereksinim duyduğu, *bilmek istemek* tutkusudur. Bu tutku ister *öğrenmek* arzusundan, ister *meraktan* kaynaklansın, *haberleşmek*, insan için her zaman önemli bir gereksinim olmuştur.

İnsan, ayrıca paylaştıkça gelişen bir varlıktır. Bir başka deyişle insan *paylaşma* ile gerçekliğini kanıtlar ve değer kazanır. Bu paylaşma içgüdüleri iki temel ulamda sınıflandırılabilir:

- a- **Bilgi ve düşünce**: Bilgi alışverişi düşünce birliği ya da aykırılığı insanın gerçeği arama ve bulmadaki temel gereksinimidir.

³ Nükhet Güz, **İletişim Süreci ve Temel Öğeleri**, İ.Ü.İletişim Fak. Der.,1198.Sayı:VII.s.125.

b- **Duygu:** İnsan fiziksel ve duygusal bir varlık olması bağlamında, iletişiminde salt düşüncelerini değil duygu ve düşlerini de aktarmak ister; duygusal yönü eksik olan iletişim, insan için etkili iletişim olma özelliğinden uzaktır.

Kısaca insanoğlu; anlaşmak, paylaşmak, bilgi-duygu ve düşünce alışverişinde bulunmak, etkilemek, haberleşmek, öğrenmek, eğlenmek ya da benzer amaçlar için iletişim kurar. Bu bağlamda, internet iletişimi tüm bu amaçları yerine getirmeye uğraş vermektedir.

1.2. İletişim Ulamları :

Bireyin doğduğu andan başlayarak çevresiyle iletişim kurmasına yardım eden, ona toplumsal bir varlık olma ve varlığını anlamlandırma sürecinde yol ve yön gösteren bir araçtır iletişim. Çünkü bilindiği gibi “Toplum bilincimiz başkalarıyla yaşadığımız ilişkilerde paylaştığımız geçmişten gelip geleceğe uzanan değerlerde, uymak zorunda olduğumuz davranış kurallarında gelişir ve somutlaşır.”⁴ İşte, iletişimin önemi böylece daha somutlaşır.

İletişimin başlıca özelliklerinden olan etkileşim, iletişimin etkinliği bağlamında; geribildirim (feed- back), *duygu- sezisellik* (empati) ve *ikna* gibi olguları içerir. Bu süreçte, geribildirim; etkinlik ve denetlemeye olanak sağlarken, kaynak ve alıcı arasındaki ileti alışverişinin istenildiği biçimiyle yerine ulaşır, ulaşmadığını denetler. İletişim, alıcıdan gelen yanıt ve tepkileri sürekli izleyerek etkinleştirebilir.

⁴ Merih Zillioğlu, a.g.y., s.84.

İletişim sürecinde etkili konuşmanın yanı sıra etkin dinlemenin de önemli işlevi vardır. Duygu – sezisel dinleme; iletişimde bulunduğumuz kişinin etkin dinleme sonucu, söylediklerinin değerlendirmesini, eleştirisini yapmak yerine, karşımızdaki kişi gibi düşünebilme, onun bakış açısıyla bakıp, onun duygularıyla iletişimini anlayabilme hoşgörüsü ve bir anlamda sanatını içerir.

Bireysel iletişimden, toplumsal boyuta gelişen iletişim sürecinde yaşadığımız iletişim ulamlarını ise şöyle sıralayabiliriz:

- Toplumsal İletişim: Düşün, ekin, ekonomik çevreyle bağlı olarak değişiklik gösterse de iletişim toplum için temel ve vazgeçilmez bir ögedir
- Örgüt İletişimi : Aile çevremiz, arkadaş gurubumuz ve toplumsal yaşamımız çevresinde “her an birlikte yaşadığımız iç içe olduğumuz üniversite, belediye, fabrika, toplumsal amaca yönelik dernekler gibi toplumsal birimleri birer örgüt olarak tanımlayabiliriz.”⁵ Bu birliktelik sürecinde toplumsal çevremizle sürdürdüğümüz ilişkilerin belirli bir düzende işlemesi, bireysel amaçlarla, örgütsel amaçların örtüştürülüp dengelenmesi, örgütsel iletişim içinde yer alan olguların düzenli işlemesine bağlıdır.

⁵ Haluk Gürgen, **Örgütlerde İletişim Kalitesi**, İstanbul, Der Yay., 1997,s. 31.

* Gurup İletişimi: Ortak amaç ve davranış ilkelerini paylaşan “bu amaç doğrultusunda birbirleriyle iletişim içinde olan, karşılıklı olarak birbirlerini etkileyen iki veya daha fazla kişinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan toplumsal bir olgudur.”⁶

Sanal iletişim ortamlarında karşılaştığımız “chat” odalarında sürdürülen iletişim, gurup iletişimine örnektir. Kişiler bu odaların adlarına göre seçimlerini yaparak, iletişim de bulunmak istedikleri gurupları seçip bu ortama katılarak, iletişim kurabilmekte ve türlü düşünce, duygu alışverişlerinde bulunabilmektedirler.

* Kitle İletişimi: Kırklı yıllar çağdaş dünya iletişimini tanımlayan, çağdaş düşünbilimin kitle iletişim araçlarına etkisi ve çağdaş haberleşme kavramıyla *haberleşme toplumu* düşüncesini de beraberinde getirdi. “Bu yeni ütopya bir yandan sosyal organizasyonun tamamen bilgi dolaşımı etrafında yoğunlaşmasını diğer yandan da yeni *haberleşme makinalarına* belirleyici rol vermeyi ön görmektedir.”⁷

Kitle iletişimi; yazılı ve teknolojik araçların kullanımıyla gerçekleştirilen ve aynı anda birçok alıcıya, ileti aktarmak, bilgilendirmek ya da eğlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. “Bu süreçte kurum, kuruluş ya da kişi çok sayıda insanın oluşturduğu geniş kitle yelpazesıyla toplumsal etkileşimi sağlayarak kitle iletişimini gerçekleştirir.”⁸

⁶ Haluk Gürgen, **a.g.y.**, s. 174.

⁷ Jean-Marie Charon, **Medya Dünyası**, İstanbul, İletişim Yay., 1992, s.181.

⁸ Işıl Zeybek, “**Topluluğa Seslenme: Tüsiad, Müsiad Örneği**”, İ.Ü.Sos.Bil.Ens.H.İ.T.Yayınlanmamış Y.Lis.Tezi, 2000, s.8.

* Kişilerarası İletişim: İnsanın yaşamsal gerçekliği yalnızca fiziksel gereksinimlerinin doyurulmasıyla giderilemez. İnsan için iletişim, yaşamının her döneminde önemlidir. Öğrenmek, tanımak, bilmek, eğlenmek, tutku ya da korkularını aktarmak, etkilemek, etkilenmek kısaca varlığını kanıtlamak adına birey duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşır. Bu paylaşım kimi zaman duygusal ya da düşünsel olarak bireyin kendine *en yakın* hissettiği, kimi zaman da salt zorunluluktan da olsa bir grup ya da toplumdaki çok, iki birey arasında gerçekleşir. Kişilerarası iletişim kısaca; sözlü, yazılı ya da teknolojik araçlarla kişilerin birbirleriyle kurdukları iletişim olarak tanımlanabilir.

İnternette sanal iletişimin grup iletişimine ortam sağlamasının yanı sıra, birey sanal ortamda *icq, goey, net-meeting, mirc, sesli ve yazılı e-posta* gibi benzer programlarla, ve/ ya da *chat* odalarında grup iletişiminde bulunurken, *fısıltı kutusu* adı verilen bir başka pencerede kişilerarası iletişim de gerçekleştirilebilir.

1.3. İletişim Süreci:

a) İletişimde Dil ve Dil Aktarımı:

Dili tanımlamaya Prof.Dr. Sabri Koç'un **XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergibilim Kuramları** adlı yapıtından XI. Dilbilim Kurultayı Açış Konuşmasından bir alıntıyla başlamanın dil tanımlarına geçmeden önce, dil ve iletişim arasındaki bağı tanımlamamızda yararlı olacağı kanısındayız.

"Dil ..."

“Her yerde o var. Evde, okulda, iş yerinde, teknolojik gelişmelerde, evrenin bilinmeyen köşelerinde, güneş sisteminde, gezegenlerde, uzak yıldızlarda, denizlerde, dağlarda, bozkırlarda, ovalarda, tüm doğada. Savaşta, barışta, sözleşme masasında, iyi günde, kötü günde, gerçeklerde, yalanlarda, aldatmacalarda, şeytanca planlarda. Soyutta, somutta, yaratıcılıkta, kısır döngülerde, ikilemlerde, tüm kavramlarda. Mutluluklarda, özgürlükte, onurlu yaşamda, kölelikte, düşlerde, gerçek yaşamda, anlaşmada, anlaşmamada, uyumda, uyumsuzluklarda, uzlaşmada.”⁹

Kuşkusuz, tüm yaşamı boyunca insanı kuşatan dil, iletişim etkinliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Dile gönderme yapmadan iletişimi, iletişime gönderme yapmadan da dili tanımlamak güçtür. “Bir noktadan diğerine, bir yerden başka bir yere, bir kişiden bir başkasına, bir toplumdaki diğer topluma, bir kültürden diğer bir kültüre uzanan iletişim sürecinde bir niyet, bir istek, bir düşünce, bir dünya görüşü”¹⁰ kısaca sözlü, yazılı, sembolik, görsel ya da benzer amaçlı iletiler aktarılmaya çalışılır.

Genellikle insanın duygu ve düşüncelerini açıklama aracı varsayılan dilin kendi içinde kendine özgü bir yapı sunduğu bilinmektedir. Modern dilbilimin kurucusu F. de Saussure’ün tanımıyla dil “toplumsal bir kurum olarak diğer kurumlardan ayrılır, bu bağlamda dil kavramları belirten bir göstergeler dizgesidir.”¹¹

⁹ <http://www.fr.yahoo.com/>

¹⁰ Mete Çokdereli, **Uluslararası İletişimde Dil ve Dil Aktarımı**, 1998

¹¹ Bkz. Berke Vardar, **Genel Dilbilim Dersleri**, İstanbul, Multilingual Yay., 1998, s.46.

Diğer yandan Saussure'ün yakın izleyicisi A. Martinet, insan dilini diğer yapay dillerden ayırarak tanımlamaya çalışır ve onu “insan deneyiminin topluluktan, topluluğa değişen biçimlerde anlamsal içerikle sessel anlatımı kapsayan birimlere, diğer bir anlamda anlambirimlere ayrıştırılmasını sağlayan bir iletişim aracı”¹² olarak belirler.

İletişim ile dilin birbirinden ayrılmaz birlikteliği insan ilişkilerinde yaşanan toplumsal ve toplumlararası bir süreç olduğu ve bu sürecin belirli bir konumda uzay/zaman gerçekliğinde bulunduğu; bu bağlamda dilin temel işlevinin iletişim kurmak olduğunu söylemek de yanlış olmaz.

Dil insanlararası iletişim aracı olarak bizim dışımızda yer alır ve insanların toplu olarak yaşadığı her yerde ortaya çıkar. İlkece insanlara özgü bir işlevi olan *dil* düşüncelerin içeriklerinin sözle üretilen seslerle bileşimi ilkesine dayanır. Bu birleşim, daha geniş anlamda da kullanılan dil sözcüğünün en dar, en belirgin anlamının sınırlarını belirler.

Gerçekten, bir iletişim aracı olarak dil, herhangi bir duyumuzu ilgilendiren anlamlandırmaları az ya da çok uzlaşımsal bir biçimde iletmeye yarayan göstergeler bütününde yer alır.

¹²André Martinet, **İşlevsel Genel Dilbilim**, İstanbul, Multilingual Yay.,1998,s.28.

b) İletişim sürecinin öge ve İşlevleri:

İletişim durumlarını inceleyebilmek, belirlenen iletişim ortamında bulunan, ortak temel ögelerin saptanmasıyla olanaklıdır. Süreç kavramı “bir olayın düzenli olarak ve birbirini izleyen değişmelerle gelişmesi, başka bir olaya dönüşmesidir.”¹³

Günümüze dek iletişimin her dönemde insan için en önemli olgu olma özelliği taşıdığı bir gerçektir. İlkçağın ünlü düşünürlerinden Aristoteles, “konuşma sanatı olarak adlandırdığı iletişimi incelerken; iletişimin içeriğinde üç ögeden söz etmiştir: Konuşan - Söz – Dinleyen.”¹⁴ İletişimin temeli ileti aktarımı ve bu aktarımın etkililiği ve etkinliğidir. Bu üç öge insanlığın ve teknolojinin gelişmesiyle, çeşitlense de, iletişim modellerine temel oluşturmuştur. Bu bağlamda iletişim; “en genel anlamda iletinin aktarımı sürecindeki gönderen ve alıcı arasındaki, ilişkilerde işlevsel olan gönderen, alıcı, kanal, ileti ve etki kavramlarını aktarır.”¹⁵

Değişik disiplinlerin “kesiştği noktada yer alan iletişim süreçleri, felsefe, tarih, coğrafya, psikoloji, toplumbilim, budunbilim, ekonomi, siyaset bilim, sibernetik ya da bilişsel bilimler”¹⁶ gibi pek çok değişik bilim dalının ilgi ve çalışma alanını oluşturur.

¹³ Nüket Güz, **Ulusal Savunma ve Güvenlik Yapılanmasında İletişim Stratejileri**, İstanbul,1998,s.62.

¹⁴ Gülbin Göral,**İş Mektubu ve Rapor Yazma Teknikleri**,İstanbul,Der Yay,1998, s.11.

¹⁵ Denis Mc Quail- Sven Windahl, **Kitle İletişim Çalışmaları İçin İletişim Modelleri**, Eskişehir,Etam A.Ş. Matbaa Tes., 2. Basım 1992, s.7.

İletişim süreci bireyin bilgi edinmesine ve buna göre tutum ve davranış geliştirmesine olanak sağlayan bir süreçtir. İletişim konusunda değişik disiplinlerden, çeşitli bilimadamları değişik yaklaşımlara yer vermişlerdir.

Siyasetbilimci Harold D. Laswell'in 1948 de kendisini ünlü yapan *kim, kime, neyi, hangi olukla ve hangi etki ile söyler* formülü, görevselci medya toplumbiliminin de kavramsal çerçevesini çizer. Bell telefon laboratuvarlarında araştırmalarını sürdüren Claud Elwood Shannon'un genel bir iletişim şeması öneren *Matematiksel İletişim Kuramı* başlıklı yazısı 1948'de yayınlandığında, değişik disiplinlerden pek çok araştırmacı bu görüşü paylaştılar. Shannon'a göre iletişimin sorunu; *bir noktada seçilmiş olan bir iletiyi bir başka noktada aynen ya da yaklaşık olarak yeniden üretmektir.*

Shannon'un bu biçimsel modeli, rastlantısal bozulmalarla karşı karşıya olan bir iletinin, iletişime maliyetini hesaplamaya yönelik bir çerçeve üzerine oluşturmuştur; Kısaca; kaynak, kodlayıcı (verici), kanal, kod açıcı (alıcı) ve hedef arasında geçen iletişim sürecinde, iki uç nokta arasında iletişimi engelleyen istenmeyen rastlantısal *gürültü*nün iletiyi bozması sorununa yöneliktir. Ancak kuram imler, anlamlama ve göndericide egemen olan amaç ya da düşünceyi dikkate almamıştır.

¹⁶ Armand ve Michèle Mattelart, **İletişim Kuramları Tarihi**, İstanbul, İletişim Yay., 1998, s.7.

Shannon'un neredeyse başlıca başvuru kaynağı olarak benimseme yolunda olan uziletişim ağırlıklı modeline, dilbilim, matematik, toplumbilim, insanbilim, psikiatri gibi değişik alanlardan gelen ve *Görünmez Kolej* ya da Palo Alto Okulu olarak tanınan bir gurup araştırmacı karşı çıkarlar.

Bu guruba göre, iletişimde *alıcı* da *verici* kadar önemlidir. Dilbilim, mantık ve benzer bilimlerden kavramlarla bir iletişim modeli oluşturmak olanaksızdır. İletişimde *etkileşim* gözardı edilemez. “ İletişimin özü ilişki ve etkileşim süreçlerindedir. Her insan davranışının bir iletişim değeri vardır.”¹⁷ Söz, yüz devinimleri, el kol devinimleri, uzaklık, uzam gibi ögeler sözel iletişim kavramının sözsüz iletişim ögeleriyle karşılığdır.

60' lı yıllarda başlayarak 80'li yıllara kadar süren kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki toplumsal ve ruhbilimsel etkileri sorunsal çeşitli düşün ve araştırmaların günün koşulları doğrultusunda yeniden ele alınması ve yeni dilbilim, göstergebilim ve toplumbilim kuramlarının gelişmesiyle çeşitlilik kazanan kuramlar üzerinde görüş birliğine varılması; iletişimin erki işlevinin anlaşılması bağlamında temel bir boyut kazanmıştır.

Araştırmacıların, *iletilerin çözümlenmesi sürecinde*; toplumsal ve ekinsel yapıdan yola çıkılması bağlamında vardıkları uzlaşım, çözümlenme sürecinin aynı zamanda hem *ruhbilimsel* hem de *toplumsal bir süreç* olduğunu ve bireyin algıladığı *iletiyi* içinde

¹⁷ Bkz.Armand ve Michèle Mattelart, **a.g.y.** s.54.

bulunduğu toplumun kùltürüne göre *anlamlandırıldığı* konusuna da açıklık kazandırmıştır.

20. yüzyılın son on yılından başlayarak günümüze dek uzanan süreçte, yeni iletişim teknolojileriyle uzaydan uzama elektronik uzuletişim ağlarıyla örülen dünyamız, bu yeni uzaysal iletişimin olanaklarıyla yeni ilgi alanları, yeni görünümler, yeni eğilimlere tanık olmuştur.

21. yüzyılda iletişim araçlarının değişen görünümü kuşkusuz en önemli iletişim aracı *dile* de çeşitlilikler getirmiş; *dil* de önemli ölçüde ekonomi ve slogan ağrılığının önem kazandığı, ayrıca çarpıcı görüntüsel göstergelerin yer aldığı internet iletişimi de bu bağlamda önem kazanmıştır. İletişim araçlarının değişen yönü, toplumsal değişikliklere de sahne olmuş, bu bağlamda yeni araştırma alanları yaratmıştır.

Bu yeni dünya, yeni insan iletişiminin dili ve iletişimi her ne kadar henüz kesinlik kazanmamış yeni araştırma konuları olsa da kuşkusuz temel dayanağını yine temelini göstergebilim, dilbilim kuram ve modellerinden alacaktır.

Sanal iletişim ortamlarında “Chat Dili” ni inceleyeceğimiz dilbilimsel araştırmamızda, XX. yüzyıl çağdaş dilbiliminin öncülerinden ve bildirişim sırasında ortaya çıkan “dilsel işlevler ve yazınsallık sorunları”¹⁸ konularında araştırmalarını K. Bühler’in oluşturduğu konuşucu – dinleyici – gönderge örneğini geliştirerek altı işlev içeren bir model tasarlayan dilbilimci, Ferdinand de Saussure’ün *dil çift eklemli bir*

¹⁸ Bkz. **XX.yy Dilbilimi (Kuramcılardan Seçmeler) Berke Vardar**. T.D.K.Yay. Ank. Olgaç Basımevi,1983 s.173.

göstergeler dizgesidir bulgusuna 1929 da çağdaş dilbilim kuramlarının temelini oluşturan Prag Dilbilim Kongresi'nde *yapı* kavramını katan dilbilimci bu bağlamda yapısal çözümlmeye içkin bu temel ilkeye uyarak dilin işleyiş kurallarını dizgeleştirir. Jakobson'un geliştirdiği bu iletişim modeli Shannon'un "matematiksel iletişim kuramı ile bütünleşir."¹⁹

John Fiske *İletişim Çalışmalarına Giriş* adlı yapıtında, *iletinin anlamı ve içsel yapısı* gibi konuları araştıran Jakobson'un "süreç ve göstergebilim okulları arasında bir köprü"²⁰ oluşturduğundan söz eder. Konuşucu, dinleyici, bağlam, ileti, düzgü ve bildiri gibi iletişimin bildirişim öğelerini inceleyen Jacobson'un iletişim modeli :

Bağlam(gönderge)

İleti

Gönderen.....Alıcı

İlişki (oluk)

Düğü

Burada "gönderen alıcıya iletisini yollar, bu ileti kendisinden başka birşeyi nitelermelidir. Jakobson'a göre bu **bağlamdır**. Bağlam gönderen ve alıcı arasındaki üçgenin üçüncü köşesini oluşturur. **İlişki** (oluk) gönderen ve alıcı arasındaki fiziksel ve psikolojik bağlantılardır. Son etmen, ortak anlam sistemi anlamında **düğü** (kod) dür. Jakobson etmenlerden her birinin dilin değişik bir işlevini belirlediğini savunur."²¹

¹⁹ Bkz.Armand ve Michèle Mattelart, **a.g.y.** s.71.

²⁰ John Fiske,**İletişim Çalışmalarına Giriş**, Ank,Bilim ve Sanat Yay.,Ank,1996, s.56.

²¹ Bkz. John. Fiske, **a.g.y.**s. 56,57.

Ayrıca, *gönderene* yönelik bildirimlerde coşku işlevi vardır. Bu işlev, ünlemlerde belirgin biçimde görülür ve “tüm konuşmalarımızı bir ölçüde sesçil, dilbilgisel ve sözlüksel düzeylerde renklendirir.”²² Bildirinin *alıcıya* odaklaştığı durumlarda *düzanlamsal*, *bilimsel* işlev olarak da tanımlanan çağrı işlevi, üçüncü kişide yapılan betimlemeler ve anlatılar olarak örneklendirebileceğimiz *bağlama* ilişkin durumlarda ise gönderge işlevi söz konusudur. “Bildirişim *oluğunun* işleyip işlemediğini denetlemeyi amaçlayan ilişki işlevi, dinleyicinin dikkatini çekmeye ya da dikkatinin dağılmamasını sağlamaya yöneliktir. *Gönderenin* ve/ya da *gönderilenin* ortak düzgülü kullanıp kullanmadıklarını sınamayı gerekli gördüğü her durumda söylem düzgüde odaklaşır. Başka bir deyişle üstdil işlevi gerçekleşir. Bildirinin kendi kendisine dönük olduğu durumlar ise yazınsal işlevin ortaya çıktığı durumlardır. Bu durumda biçimsel özellikler dil kullanımına egemendir.”²³

1.4.) DÜZGÜLERE GÖRE İLETİŞİM TÜRLERİ

İnsan için iletişim gereksiniminin, ilkçağlardan günümüze süregelen bir davranış biçimi olduğundan daha önce de söz etmiştik. Bu bağlamda insan iletişimini aktarmak için çağlar boyunca çeşitli yol ve yöntemler geliştirmiş, her topluluk, her toplum çeşitli iletişim yollarını kendi ekinsel ve teknolojik birikimi doğrultusunda yeniden düzenlemiştir.

²² Bkz. Berke Vardar, **a.g.y.**,s.173

²³ Bkz. Berke Vardar. **a.g.y.**s.173

İletişim araçlarının nitelikleri büyük ölçüde ilgili toplumun kültürüne, toplumun gelişmişlik derecesine, bireylerin iletişim istemlerine bağlıdır. İletilerin dizgeleştirilmesinde ya da bir sistem içinde verilmesinde yararlanılan değişik türde birçok etkinlik vardır; tüm bu etkinlikler, sözel - sözel olmayan ve teknolojik iletişim başlıkları altında toplanabilir.

1.4.1.Sözlü İletişim :

a) Sözel İletişim :

Sözlü iletişim, insan için ortak simgelerin en gelişmiş olan *dil* le gerçekleşir ve çeşitlenir:

1- Yüzyüze iletişim: Aynı mekan ve zamanda bulunan kişi ya da toplulukların *kaynak* ve *hedef* bireyleri arasında gerçekleşen sözlü iletişim biçimidir.

a- *Planlı İletişim*: Panel, konferans, forum, ders, seminer ve benzer topluluklara, önceden hazırlanmış bir metin ya da konunun aktarımıdır.

b- *Rutin İletişim*: Aile, okul, iş, arkadaş ya da benzer çevrelerde oluşan iletişim türüdür

c- Rastlantısal iletişim: Gündelik yaşamda sık sık karşılaştığımız, rastlantılara bağlı gerçekleşen iletişim biçimidir. Bir dostla karşılaşmak, toplu taşıtlarda, asansörde, yolda tanımadığımız bir kişiyle aramızda gerçekleşen iletişim, rastlantısal iletişime örnektir.

Çağımızda internet kullanımıyla *sınırlar*, *mekanlar*, *uzakların* aşıldığından söz etmiştik. Bir başka deyişle, günümüzde gelişen teknolojinin olanaklarıyla çeşitlenen iletişim araçları, genel iletişim tanımlarına başka boyutlar da katmıştır. Bu bağlamda

internet ve görüntülü (video) konferans sistemleri aynı zaman ve mekanda bulunmayan kişi ya da toplulukların uzaktan yüz yüze sözlü iletişimi adını verebileceğimiz yeni bir iletişim türünü ortaya çıkarmıştır..

Bu yeni teknolojilerin ürünleriyle planlı iletişim türü olan seminer, konferans, forum ve panellere katılım olanağı sağlanırken, internetin uzaktan eğitim ve öğretimi de olanaklı kılan sistemi rutin iletişimin sanal ortamda gerçekleştirilen başlıca çeşitlerinden biri durumuna gelmiştir. *Rastlantısal iletişim*, internet iletişiminde belki de en çok kullanılan iletişim biçimidir; goey, chat, net- meeting ve oyun odalarında gezerken yapılan iletişim, genellikle rastlantısal bir iletişim örneğidir.

1.4.2. Yazılı İletişim :

Yazının bulunmasıyla başlayan yazılı iletişim süreci kağıdın ve matbaanın keşfiyle gerek kişilerarası, gerekse kitlesel ölçekte iletişim olanaklarını yaygınlaştırmıştır. Telgraf, mektup ve benzer ürünler yazılı iletişimin bireysel boyutunu, afiş, gazete, kitap, dergi, gibi iletişim araçları da iletişimin konumsal boyutunu oluşturan yazılı iletişim ürünleridir.

Yazı, birey için yalnızca bir iletişim tekniği ve aracı değil, insanın simgesel düşününün ulaştığı birikiminin, toplumsal ve ekin sel değişme sürecinde ortaya çıkardığı en önemli ürünüdür. Günümüzde faks, bilgisayar, teleks gibi teknolojik gelişmenin kullanıma sunduğu araçlar yazılı iletişimde kullanılan önemli gereçler durumundadır.

1.4.3. Simgesel İletişim:

Göstereniyle, göstereni arasında belli oranda nedenlilik ilişkisi kurulabilen simge; *uzlaşımsal* nitelikte ve *istenli* olarak kullanılan bir gösterge türüdür. Genellikle görüntüsel nitelik taşıyan, ve uzlaşımsal özelliği bulunan bulunan simge, iki nesne ya da bir nesneyle bir imge arasındaki ilişkiden, bağıntıdan ortaya çıkar. Bir durumun, bir olgunun varlığını doğal olarak içeren ya da ortaya koyan olgu, belirti, varolduğunu gösterdiği dış gerçeklikle bir neden-sonuç ilişkisi içindedir, ancak bu neden-sonuç ilişkisi yine vericinin alıcıya aktarmak istediği iletiyle bağıntılıdır.

Küresel dünyanın sunduğu olanaklardan elektronik iletişim türlerinden *internet iletişimi* ya da diğer adıyla *sanal iletişim*, birçok dil ve kültür ailesinden kişilerin *cyber espace* adı verilen ortamda birbirleriyle iletişim kurma çabası içinde olduğu bireylerin gerçekleştirdiği iletişim türünde, simgelerin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

“Cyber dünya” iletişiminin dili ve göstergeleri henüz kesinlik kazanmamış yeni araştırma konularıdır. Ancak tüm araştırmaların temel dayanağı kuşkusuz yine göstergebilim ve dilbilim kuramlarından yola çıkılarak yapılacaktır.

Sanal iletişim ortamında, sözlü iletişimin öğelerinden olan dil göstergelerinin yerini zaman ve sözcükten ekonomi yapmak ya da çoğunlukla çeşitli duyguları belirtmek için simgelerin aldığı ve bu durumun giderek yaygınlaştığı yaptığımız incelemelerde sıkça karşılaşılmıştır. İnternet iletişimi bu anlamda, simgesel imlerden oluşan kendi sözlüğünü geliştirme yolundadır. İncelememizin sonunda bu simgesel sözlüğe bizim de

bazı önerilerimiz olacaktır. Bu öneriler, uluslararası internet ortamları ve canlı ortamlarda yapılan sormacalarla saptanacaktır.

1.4.4.Sözsüz İletişim :

İnsanoğlu' nun varolduğu ilk günlerden günümüze geçen süreçte, insanların kullandığı ilk iletişim türü olan sözsüz iletişim ya da bir başka deyişle beden devinimleriyle gerçekleştirdikleri sözsüz iletiler, iletişimin bilinen ilk örneğidir. Sözsüz iletişimin öğeleri; “jestler, mimikler, beden hareketleri ya da ses nitelikleri...”²⁴, yüz yüze iletişimin önemli öğeleridir.

Sözsüz iletiler, el – kol devinimleri (jestler), göz ve baş devinimleri, beden duruşu, yüz ifadeleri, uzaklık, dokunma gibi beden dili öğeleriyle aktarılır. Bu iletiler, düşmanlık, sıkıntı, güven, saldırganlık, hoşlanma ve benzer duygu ve tavırları yansıtmak konusunda kimi zaman söylenen sözcüklerden çok daha önemli bir işlev üstlenirler. Başka bir deyişle “belirli bir ortamda bulunan iki kişi sözlü olarak iletişim kurmasalar bile, özellikle iletiler aracılığıyla *konusurlar*.”²⁵

“Beden dili yaşanan şartlar içinde, birbirini izleyen hareketlerle değer ve önem kazanan, ses tonu ile desteklenen ve kelimelerle son şeklini alan karmaşık bir

²⁴ Orhan Gökçe, **İletişim Bilimine Giriş**, Ank., Turhan Kitabevi Yay., 2. Basım 1998, s.111.

²⁵ Nilüfer Sarı, **Devingen Reklam Görüntülerinde Gösterge Çözümlemesi Üç Reklam Örneği**, İ.Ü.S.B.H.İ.T.Yayınlanmamış Dok.Tezi, 1999,s.43.

süreçtir."²⁶ Bedenlerinin dili aracılığıyla insanlar duygularını, düşüncelerini, isteklerini, gereksinimlerini ve ruhsal zenginliklerini başka insanlarla paylaşabilmişlerdir.

Ancak, teknolojik iletişim ortamlarından, sanal iletişimi inceleyeceğimiz bu araştırmamızda, sözsüz iletişim öğelerinden çok, sözlü, dilsel iletişim araçları ve ortamları inceleme alanımızı oluşturacaktır. Sözsüz iletişimin ileti biçimlerinden olan yüz ifadeleri, jestler, mimikler, sevinç ve üzüntü belirten aktarımlar, ses tonu ve tonlama gibi olgular, internet iletişiminde simgelerle anlatılmaya çalışılmaktadır. İnternet iletişimi ya da “cyber uzam” da *sanal iletişim*; sözsüz iletişimin çözümleme araçlarından, gösterge, simge, renk, yazı türü, iletileri olarak kullanılan öğelerdir.

1.4.5. Teknolojik Araçlarla İletişim:

Günümüzde değişik ortam ve uzaklıklardaki bireylerin teknolojik araçlarla kurdukları iletişim türüdür. Telefon, internet, telekonferans, telsiz bu iletişim türünü sağlayan araçlara örnektir. 20.yüzyılın son on yılından başlayarak günümüze dek uzanan süreçte, yeni iletişim teknolojileriyle uzaydan uzama elektronik uzuletim ağlarıyla örülen dünyamız, bu yeni uzaysal iletişimin olanaklarıyla yeni ilgi alanları, yeni görünümler, yeni eğilimlere tanık olmaktadır.

²⁶ Gülnur Gürler, **Reklam Stratejileri Uygulamaları**, İ.Ü.İ.F.H.İ., Y.Lis II.dönem ödevi. 1999

1.5. İLETİŞİM SÜRECİNİN İŞLEVLERİ

Bireyden bireye, kültürden kültüre, toplumdan topluma beklenti, amaç, gereksinimler doğrultusunda değişen ve dolayısıyla çeşitlenen iletişimin, insanın simgesel düşünme ve iletişim yetisinden yararlanarak, toplumsal ve psikolojik işlevler olarak iki ulamda inceleyebiliriz.

İletişimin Psikolojik İşlevleri :

“Görüyoruz, duyuyoruz, dokunuyoruz, kokluyoruz ve tadıyoruz. Duyularımız ayrı frekanslardaki enerjileri algılıyorlar. Duyularımıza ulaşan verileri farkederek hissediyoruz yaşadığımız tecrübelerin iyi mi yoksa kötü mü olduğunu. Duyularımız hiç durmadan çalışıyor.”²⁷ İnsan için iletişimin en önemli işlevi kuşkusuz varlığını duyurmak ve kanıtlamak, duyurduğu varlığının etkililiğini hissetmektir. İster bire bir ilişkilerde, ister topluluk içinde, birey varlığından haberdar olunması gereksinimi doğrultusunda gönderdiği, sözlü ya da sözsüz iletilerle varlığını duyurmaya çalışır. Bireyin kendini tanıması, davranışlarının etkilerini değerlendirip, bazen değiştirmesi ya da en azından değişik göstermesi, diğerlerinden aldığı geri bildirimler doğrultusunda gelişir. Bu bağlamda birey bir yandan kendisini tanıırken diğer yandan da çevresini tanımlar, değerlendirir ve anlamlandırır.

²⁷ Cengiz Eren, **İçerik Sizi düşünmek**, İstanbul, Beyaz yay.,1999, s.24

Psikologlara göre, iletişimi bireyin psikolojisi açısından şu ulamlarda inceleyebiliriz;

a) *Benmerkezli İletişim*: Ünlü düşünür Descartes ‘in “***Düşünüyorum o halde Varım***” sözünden hareketle, ussal devinimi sürekli olan insan için, iletişim kimi zaman düşündüklerini, öğrendiklerini, üzüntü, sıkıntı, mutluluk gibi çeşitli duygusal etkinliklerini, kendi kendisiyle paylaşma sürecinde geçer. Bu paylaşma kimi zaman sesli, kimi zaman simgesel, kimi zaman da not kağıtlarıyla ya da anı defterleriyle paylaşılan, küçük bir şiir, bir güzel söz olabilir.

b) *İletişimin Araçsal İşlevi*: Küçük yaşlardan başlayarak birey, *iletişimin* amaçlarını gerçekleştirmede en etkin araç olduğunu, zaman içinde de; ses, jest ve mimiklerin etkililiğini farkederek ve kullanır. Öğrenme psikolojisi kuramına göre, bireyin diğer kişilerden kendi isteklerine uygun davranış değişikliği elde etmek için iletişime başvurması iletişimin araçsal işlevidir.

c) *İletişimin Oyun İşlevi*: İletişimin oyun işlevini araçsal işlevinin dışında tutan psikologlara göre, “bazı durumlarda ve ortamlarda başkalarıyla iletişim insanda salt keyif ve doyum sağlamaya”²⁸ sıkça kullandığımız bir deyimle *kafa boşaltmaya* yöneliktir. İletişimin oyun işlevini bu anlamda tanımlayan görüşe göre, iletişim sürecinin bu işlevi birey için *toplumsal denetimden bir kaçış* biçimi olarak ele alınır.

İnternet ortamında *chat* yapan kişilerin kimi zaman salt “vakit geçirmek” için bir görüntü izler gibi herhangi bir anlam, anlamlama, etkileme, etkilenme amacı olmadan diğerlerini izlediklerini ve/ya da amaçsız iletilerle ortama katıldıklarını

²⁸Merih Zıllıoğlu, a.g.e. s.,14

gözlemlemekteyiz. Bu bağlamda ele alındığında sanal iletişim ortamlarında yaşanan iletişim türü, iletişimin oyun işlevini içermektedir.

d) Benliğin Geliştirilmesi İşlevi: Birey açısından iletişimin bir diğer önemli boyutunun da çevresiyle etkileşimi olduğundan söz etmiştik. Birey ister benmerkezli, ister araç işlevsel, ister oyun amaçlı bir iletişim etkinliği içinde olsun, tüm bu süreçlerde kendi kendine ya da çevresinden aldığı sözlü, sözsüz yanıt, tepki, eleştirileri mantık ve duygu süzgecinden süzerek, davranışlarıyla ilgili yorumlar geliştirir, bu da bireyin bir anlamda varlığını, benliğini geliştirmesi anlamında iletişimin benliğin geliştirilmesi işlevine katkısıdır diyebiliriz.

İletişimin Toplumsal İşlevleri:

Ünsal Oskay, İletişimin ABC'si adlı yapıtında iletişimi “insanın varlık sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlık sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan insana özgü bir olgu”²⁹ olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda bireysellikten toplumsallaşma yönünde gelişen süreçte iletişim, toplumsallaşma yolundaki adımları da somutlaştırır.

Siyasetbilimci Lasswell'e göre; “ iletişim sürecinin toplumda üç temel işlevi vardır:

a) Bir topluluğun ya da onu oluşturan tarafların değerler sistemini bozabilecek ya da etkileyebilecek herşeyi bildirme yoluyla çevrenin gözetimini yapmak.

²⁹ Ünsal Oskay, **İletişimin ABC si**, İstanbul, Der Yay.,1997,s.7.

b) Çevreye karşı bir yanıt geliştirmek için toplumu oluşturanlar arasındaki ilişkiyi sağlamak

c) Toplumsal mirası aktarmak.

Diğer iki toplumbilimci Paul F. Lazarsfeld ve Robert K. Merton bu üç işleve *eğlendirme* (entertainment)' yi de eklerler³⁰

Bu durumda iletişimin Toplumsal İşlevlerini ;

1) *Haberdar Etme*

2) *Eşgüdüm*

3) *Kuşaklararası aktarma*

4) *Eğlence* olmak üzere dört ulamda sıralayabiliriz.

Yeni iletişim teknolojileriyle uzaydan, uzama elektronik uzuletişim ağlarıyla örülen dünyamız yeni uzaysal iletişimin çeşitlerinden *internet iletişimi* ya da *sanal iletişim*, iletişimin toplumsal işlevlerini de geliştirmiştir. *İnternet*³¹ların sıkça karşılaştıkları e-posta, icq ya da chat iletilerinden bir çoğu, toplumsal bilgilendirme işlevine dayalıdır. Örneğin, kankanseri olan bir çocuğa destek vermek; bir böbrek hastasına acılarını unutturabilmek ve yaşama bağlanması amacıyla iletileri yollamak, gibi...

Savaş sırasında, devletin iletişim engelini internetle aşan birinin savaşla ilgili bilgilendirmeleri, internetin önemini vurgular niteliktedir. Diğer yönden, internette iletişimin eğlence işlevi, sohbet, oyun, kumar ve benzer ortamlarla sınırsızdır demek, pek de yanlış olmasa gerek.

³⁰ Bkz.Armand ve Michèle Mattelart, a.g.y. s.33.

³¹ Nüket Güz, *Bir Devrimin “e”yüzü...internet melek mi? şeytan mı?*İnternet konferans konuşması

İletişim tanımına genel görüş ulamları çerçevesinde değinmeye çalıştık. 70'li yılların sonunda gelişimini hızlandıran yeni iletişim teknolojileri, görsel-işitsel olanaklarına uyduyu da kattıktan sonra geleceğin iletişim araçlarına yepyeni bir sunum getirmiştir.

Günümüzde artık bulunduğumuz yerden, uçsuz bucaksız bilgi otoyollarından, dünyanın bize en uzak köşesiyle iletişim kurabilmekte ve en önemlisi binlerce kilometre ötedeki bilgi kaynaklarına ulaşabilmekteyiz. Bu da ekonomiden, siyasete, kültürden, eğitime tüm alanlarda yeni değerler ve davranış düzgüleri ortaya çıkarmaktadır.

Bu nedenle, 20.yüzyıl sonlarından başlayarak yaygınlaşan iletişim biçimi *internet iletişimini* teknolojik araçlarla yapılan iletişim ya da elektronik iletişim başlığı adı altında incelemek yerine konumuz gereği internet iletişimi ve bu iletişim türünün alt başlığı olarak da internette sanal iletişim, *sohbet, (chat) iletişimini* ve iletişim dilini ayrı bir bölümde incelememizin konumuzu açıklamak açısından daha yararlı olacağı kanısındayız.

2. BÖLÜM

BİLGİ TOPLUMU VE İNTERNET

İletişimde Yeni bir Boyut:

2.1.Bilişim :

Kuzey Amerika, Pasifik ve Avrupa'daki gelişmiş ülkelerde 80'li yıllarda başlayan ve *Sanayi Devrimine* oranla çok daha hızla yol alan, ***bilgi devrimi*** süreci; başlangıcından günümüze birçok tanımı, kavramı değiştirirken, bir anlamda da dünyayı değiştirmeye başlamış durumdadır.

Bilginin iletilmesi, işlenmesi ve saklanması teknolojilerini içeren ve altyapısını günümüz elektronik ve uziletişim teknolojilerinin oluşturduğu ***bilişim*** sözcüğü “ülkemizde bilgi teknolojilerinin tümünü ya da bilgi teknolojilerinin özellikle bilgisayar teknolojileri yönünü anlatmakta”³² kullanılmaktadır.

İngilizce ya da Fransızca *information* sözcüğünün karşılığı olarak, metin, konuşma, resim, ses, hareketli görüntü ve benzer biçimlerde bulunabilen ve insanlar için bir anlam içeren olguların tümüne verilen bir ad olan *bilgi* ayrıca “Çağdaş bilgi teknolojilerinin, kişi, kurum, toplum ve genelde doğa yararına, araştırılması, geliştirilmesi, üretilmesi ve etkin bir şekilde kullanılması etkinliklerinin tümüne verilen

³² Bkz.,Mustafa Akgül, **Bildiri Özetleri Türkiye Nasıl Bilişiyor?**, akgul@bilkent.edu.tr

addır. Bilişmek, çağdaş, gelişmiş bir ülke olmak için 'olmazsa olmaz' koşulların başında gelmektedir.³³

2.2.İnternet:

İnternetin köklerini “1962 yılında J.C.R. Licklider'in Amerikan'ın en büyük üniversitelerinden biri olan Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) tartışmaya açtığı ‘Galaktik Ağ’ kavramında bulabiliriz. Licklider, bu kavramla küresel olarak bağlanmış bir sistemde isteyen herkesin herhangi bir yerden veri ve programlara erişebilmesini ifade etmişti.”³⁴

İnsanlar, tarih boyunca haberleşmek, bilgiyi paylaşmak ve benzer iletilerini aktarabilmek için, duman, posta güvercini, mektup, telefon, faks gibi pek çok değişik yöntem kullanmıştır. Günümüzde bilgisayarın gelişimi ve birbirlerine bir ağla bağlanabilmesi, iletişimi akıl almaz boyutlara ve hıza taşımıştır.

"ARPANET" ismi verilen proje çerçevesinde, 1969 yılında seçilen dört merkezin ana bilgisayarlarıyla yapılan ilk bağlantılar sonunda internetin ilk biçimi ortaya çıkarken, kısa bir süre içinde birçok merkezdeki bilgisayar ARPANET adı verilen bu ağa bağlanıyordu.

1972 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen Uluslararası Bilgisayar İletişim Konferansı'nda (ICCC-International Computer Communications Conference) ARPANET'in (NCP Network Control Protokol) *Ağ Kontrol Protokolü* ile başarılı bir

³³ Bkz., Mustafa Akgül, **a.g.a**

³⁴ Kürşat Çağiltay, **Herkes İçin İnternet**, Tübitak, Ankara, Nisan 1995,2. Baskı,s.,1

gösterimi gerçekleştirildi. Yine bu yıl içinde elektronik posta (e-mail) ilk olarak ARPANET içinde kullanılmaya başlandı. *

İnternetin, birbiriyle tüm dünya üzerinde yayılmış bilgisayar ağlarının birleşiminden oluşan dev bir bilgisayar ağı olduğundan daha önce de sözetmiştik. Telefon hatlarıyla birbirine bağlı bu ağda, kişi ve kuruluşlar değişik yapıdaki bilgisayarlarla ve değişik işletim sistemleri kullanırlar. İnternet, çeşitli yapıdaki bilgisayarların ortak bir dille iletişim kurmasına olanak sağlayarak, çeşitli programlar çalıştırılrsa bile, kullanıcıların ekranda aynı bilgileri görmesini sağlar.

İlk olarak, 1969 yılında Amerikan Federal Savunma Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Kolu olan “Savunma İleri Düzey Araştırma Projeleri Kurumu” (DARPA–Defence Advanced Research Project Agency)’yla ortaya çıkan internet, kuşkusuz günümüzde gerek sağladığı kolaylıklar ve olanaklarla, gerek kullanıcı sayısı bakımından, dünyanın en yaygın ve etkin bilgisayar ağıdır. Hemen her türlü bilgisayarın birbirleri ile olan iletişimini sağlayan internet üzerinde, eğitim ve araştırma kurumlarından, tecimsel, hükümet ve askeri kurumlara kadar yaygın bir yelpaze içinde çok değişik onbinlerce bilgisayar ağı yer almaktadır.

En temel işlevi haberleşme ve iletişim olan internet üzerinden dünyanın her köşesiyle faks kadar hızlı, posta kadar ucuz iletişim kurabilir. Değişik ülkelerden insanlarla her konuda yazıyla ve/ ya da sesli olarak tartışabilir; dilediğiniz her konuda

* İnternetin kısa tarihçesi internet sözlükten sonra verilmiştir.

araştırma yapabilir ve bu süreç içinde gerekli gördüğünüz bilgi ve belgeleri bilgisayarınıza yükleyebilirsiniz.

Günümüzde serbest iletişim ve ticaret ortamı oluşturan internet, gün geçtikçe, hızla büyümekte, gelişmekte ve sağladığı hızlı iletişime eşdeğer ölçüde, kullanıcıları da artmakta. “Bugün, dünyada 110 ülkeye dağılmış ve iki milyondan fazla bilgisayarı birbirine bağlayan yaklaşık 5000 bilgisayar ağının toplamı olan internete, 60 milyondan fazla kişinin erişimi bulunmaktadır. Bu bağlantılardan internetten yararlanan başka kişilerin de olduğu dikkate alınırsa, bu rakam daha da büyümektedir. Internet Topluluğu'na göre; 2000’li yıllarla 100 milyon ana bilgisayardan, 3 milyon ağdan ve 1 milyara yakın kullanıcıdan oluşacak olan internetin, bu hızlı büyümesinin önemli bir kısmının da ticari kullanıcılar sayesinde olacağı düşünülmektedir.”³⁵

Geçerli bir internet bağlantı adresi (servis sağlayıcı) ve fiziksel bağlantısı (bir bilgisayar, telefon ve modem hattı) olan herkes, ister evinden ister genel kullanıma açık herhangi bir yerden, (okul, işyeri, “*internetcafe*”³⁶, kütüphane) internete istediği anda, dilediği süre için, kolaylıkla ulaşabilir.

³⁵ Kürşat ağıltay, a.g.y.,s.,1

³⁶ internet erişimi olan bilgisayarla donatılmış,ayrıca kafeterya özellikleri de olan yer.!

Türkiye ve İnternet :

Türkiye’de ilk internet bağlantısı, “12 Nisan 1993 tarihinde yapılmıştır. İlk yıllarında sadece TÜBİTAK ve üniversitelerin kullanımına izin verilen ve sadece ODTÜ ve Ege üniversiteleri üzerinden bağlanılan internete bugün her isteyen, istediği İnternet Servis Sağlayıcı kuruluşlar üzerinden bağlanabilmektedir.”³⁷

Ülkemizde internet başlangıçta, tüm dünyada olduğu gibi, bilgi aktarımı amacıyla kullanılmıştır. 1995 yılı içinde, dünyada ki gelişime paralel olarak, Türk girişimcileri de günden güne artan bir istek ile internet ortamını; Web Sayfaları, elektronik posta ve diğer hizmetleri ile, kullanıcıların beklentileri doğrultusunda etkileşimli olarak, özellikle tanıtım ve pazarlama için de kullanmaya başlamışlardır.

İnternette Kim Nasıl Yararlanır:

Temelde kullanıcılarına hızlı güvenilir iletişim, birçok ürün ve bilgiyi paylaşma olanağı verdiği için tüm kişi, kurum ve meslek kuruluşları internette yararlanmaktadır. Kürşat Çağiltay 13 Haziran 1994’de yayınladığı bildirisinde, “*Kimsenin tek başına sahibi olamadığı ama herkese ait olan internet, sınırlar, ülkeler, kültürler, inançlar, milliyetler ve her türlü ayırıcı unsurun dünyamızı boğduğu günümüzde, sihirli bir değnek gibi tüm insanları kucakladığından dolayı herkes içindir, çünkü toplumun tüm kesimleri yararlanabilir,*”³⁸ diyor. Örneklendirmemiz gerekirse internette: Doktorlar;

³⁷ Mehmet Özçağlayan, **Yeni İletişim Teknolojileri**, Alfa Yay., İstanbul,s.,228

³⁸ Kürşat Çağiltay, **a.g.y.**önsöz

yeni ilaçlardan tedaviye, uluslararası sağlık organizasyonlarına, işadamları; iş ve işçi ilanları, ürün pazarlama, uluslararası ticaret rakamlarını, öğrenciler; ilköğretimden üniversiteye (hatta kariyer çalışmalarında) aradıkları tüm bilgileri internette bulabilirler. Ayrıca her türlü özel ilgi alanları, ev hanımları için yemek tarifleri, yalnızlar için çeşitli ülkelerden arkadaşlar, özürllüler için yapılan pek çok çalışmanın bulunduğu internetten bu bağlamda; bilgisayarlılardan başka, teorik ve uygulamalı matematikçiler, astro fizikçiler, yüksek enerji fizikçileri, kimyacılar, bioloğlar gibi temel bilimciler, deniz bilimcileri, meteoroloğlar, bütün türleriyle mühendisler, istatistikçiler, tıp, ziraat, gibi uygulamalı bilimcileri ve kütüphane, hukuk, arkeoloji, beşeri bilimler, coğrafya, işletme ve ekonomi, tarih gibi çeşitli disiplinlerde çalışan bilim adamlarına geniş bir yelpazeyi sayabiliriz.

Internet'i kullanarak herhangi bir kullanıcı neler yapabilir:

- “meslektaşlarıyla haberleşme, makale değışimi, kitap, yazılım duyurusu,
- Konferans duyurusu, başvurusu, özet, makale sunmak ve konferans örgütlemek,
- Belirli konularda uzmanlaşmış, elektronik tartışma ve haberleşme gruplarına (listelerine) katılıp, gelişmeleri izleyip, soru sormak ve yardım almak,
- Dünya üzerindeki çeşitli meslek kuruluşları, Birleşmiş Milletler gibi örgütlerin veri tabanlarına erişmek,
- Tüm dünyada çeşitli veri tabanlarına erişmek: Kongre, Yüksek Mahkeme, Beyaz Saray, Ticaret Bakanlığı gibi federal, Texas-One, Kaliforniya gibi yerel

hükümetlerin veri tabanlarına ve ayrıca Japonya, İngiltere, Kanada, Avustralya, Finlandiya, İrlanda, Costa Rica, Peru veri tabanlarına erişmek,

- Teknik raporlara, ders notlarına kolayca ulaşmak,
- Para vermeden kimi (Public Domain) yazılımları edinmek,
- Çevrimiçi(online) üniversitelerde ders almak (Global Network Academy),
- Kütüphane kataloglarını taramak,
- Bilim ve meslek adamlarının ve kuruluşların adreslerini bulmak,
- Çevrimiçi servisleri kullanarak kitap, makale, yazılım, donanım, giysi, yiyecek gibi gittikçe artan bir biçimde tecimsel ürünler ısmarlamak, tatil için yer ayırtmak ve tatilde İnternet kanalıyla işlerinizi izleyebilmek.
- Tecimsel kurumların çeşitli veri tabanlarına erişmek.
- `Multi-cast' yayınları izlemek: Rolling Stones konseri, film, gibi
- İnternet'deki Sanat Galerine uğrayıp, alışveriş yapmak

“2000’li yıllarla birlikte internet üzerinden erişilebilecek ürün ve bilgilerin sayısı artarken, aramak, bulmak ve edinmek de gittikçe kolay bir hale gelmektedir.”³⁹

³⁹ Mustafa Akgül, **İnternet: Bilgiye Erişimin Yeni Araç ve Olanakları**, TÜBİTAK, 1994
<http://web.bilkent.edu.tr/>

2.3.Wide Web (WWW)

a) Web Yayıncılığı:

World Wide Web (WWW) "üstmetin" (hypertext) teknolojiyle ve internet kullanıcıları arasında en çok başvurulan internet kullanımıdır diyebiliriz. 1989 yılında ki bu gelişmeden sonra, internet yalnızca araştırmacıların, üniversite çevrelerinin kullandığı araç olmaktan çıkıp, geniş kitlelere yaygınlaşmıştır. "Cenova'daki Avrupa Parçacık Fiziği Laboratuvarları'nda (CERN) geliştirilen ve ilk defa World Wide Web (WWW) olarak kavramlaştırılan. WWW 'nin üzerine kurulduğu hypertext mantığına göre, bir dokümanın içindeki bir sözcük, bir başka veriye ya da referansa bağlanmaktadır. Bu sistem bir ansiklopedi gibi düşünülebilir. Ansiklopedinin herhangi bir sayfasında okunulan bir yazıda, başka bir noktaya referans veriliyorsa, referans verilen sayfaya geçip bilgiyi aldıktan sonra yine kalınan yerden devam etmek işlemine benzetilebilir."⁴⁰

⁴⁰ Bkz.Kürşat Çağiltay, a.g.y. s., 61,62

b) Web Yayıncılığı Hizmetleri:

İçeriğin kullanıcılarına internet üzerinden aktarıldığı “Web Yayıncılığı” kullandığı teknoloji ya da özelliklerine göre oldukça hızla gelişen bir olgudur.⁴¹

Özelliklerine göre:

- Ses ve görüntülerin saklanabileceği sayısal kütüphane hizmetleri.
- Ses-görüntü içeriğinin canlı olarak izlenebilmesi.
- Abone yöntemi ile gerçekleştirilen bilgi hizmetleri. Bir kullanıcı gerekli programı kendi bilgisayarına kurduğunda, internet üzerinden belirli bir içeriği otomatik olarak güncelleyen bir üründür. *Örneğin; 'Deprem Monitörü'* Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü'nün web sitesindeki gerçek zamana yakın olarak güncellenen hızlı çözümlerin yayınlandığı (yaklaşık 10 dakika içinde) deprem listesini kullanarak Türkiye ve komşu ülkelerde olan depremleri kullanıcıya haber verip bilgisayara kaydeden



Şekil 1: Deprem Monitörü
(Kaynak: www.gezdirici.net)

⁴¹ R.Tennant, J.Ober, A.G. Lipow, **İnternet El Kitabı**, TDK Gn. Mrk. Yay., Ank.1996 s.,58

bir programdır.(ücretsiz) Depremler kullanıcının seçimine göre tarih, saat, yer, büyüklük ve derinliklerine göre görüntülenebilir. Program Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dil desteklemektedir.⁴²

2.4.İnternetin Sunumları :

1. Uzaktan Eğitim:

Son yıllarda dünyada internetin yaygınlaşması ve kullanıcılarının artmasına yönelik gelişen teknolojilerin getirdiği yeniliklerle “günlük yaşamın görüntüsü ve biçimi değiştirmekle kalmayıp, özellikle gelişmiş ülkelerde eğitim ve öğretimin de yapısı”⁴³ değişmiştir. İletişim alanında olduğu gibi eğitim ve bilişim alanına da değişik görünüm kazandıran bu gelişmeler, eğitim kurumları arasındaki sınırları kaldırırken, kişilerin istedikleri kaynaklara erişim olanaklarını neredeyse sınırsız duruma getirmiştir. Bir başka deyişle internetin eğitime yansımaları eğitimde de *köklü değişiklikler* yaratmıştır.

Yüzyıllardır toplumların gelişmişlik düzeyi; ürettikleri bilim ve teknoloji ile ölçülmektedir. Eğitim de bu gelişmeyi sağlayan en önemli kurumdur. İletişim teknolojilerindeki yenilikler eğitimi büyük ölçüde etkilerken, eğitim araç, gereçlerinin bu teknolojileri hem üretir hem de etkin biçimde kullanır olması, çağın gereksinimlerine yanıt verebilmesi için zorunludur.

⁴² Bkz., Yakup-EyüpGezdirici, <http://www.gezdirici.net/members/yakup/projects/eqmon/>

⁴³ Leyla Yekdan Tokman, **Eğitimde İnternet Kullanımı** Türkiye İnternet Konferansı Iytokman@anadolu .edu.tr

“Eğitim teknolojilerinin üretilmesi ve uygulamaya aktarılmasında niversiteler özel ve önemli bir yere sahiptir, nk eğitime yansayan teknoloji toplumun öteki katmanlarında da etkin olarak kullanılır hale gelmektedir”⁴⁴ Gelişmekte olan teknolojiyle değişen eğitim yapısı niversiteleri de değişime sürükleyen etkenlerin başında gelmektedir.

21. yüzyılda yeni iletişim teknolojilerinin olanaklarıyla uygulanabilir duruma gelen etkileşimli *uzaktan eğitim* ya da yaygın adıyla *sanal eğitim* her düzeyde gerçekleştirilebilir olmakla birlikte yine de en yoğun ilgi gördüğü alan yüksek ğrenimdir. Tüm niversite programının yüz yüze eğitime hiç yer verilmeden, teknolojik araçlarla gerçekleştirildiği uygulamalar yanında, geleneksel eğitime destek amaçlı uygulamalar da gerçekleştirilmektedir.

Günümüzde *Uzaktan Eğitim* uygulamalarının en yaygın görüldüğü lke Amerika Birleşik Devletleri’dir. Çok sayıda niversitenin bir araya gelerek oluşturduğu bir sanal yüksek eğitim havuzu niteliğinde olan bu sistemde, katılımcı niversiteler, kendi programlarını kendi ilkeleri doğrultusunda kendisi gerçekleştirmekte, kayıt, mezuniyet, akademik takvim, harç gibi konular da yine ilgili niversitenin kendi yetkisinde bulunmaktadır. Bu bağlamda, alınan diploma ya da sertifikalar da *sanal niversite* adıyla değil ilgili niversitenin diploması olmaktadır.

⁴⁴ Leyla Yekdane Tokman, **a.g.a.**

Amerika Birleşik Devletleri'nde ki başlıca girişimci üniversiteler “*California Virtual University, National Technology University, Seton Hall University, West Governors University, Global Virtual University* ve projesi ABD’de geliştirilen ve Afrika’ya hizmet sunması planlanan *African Virtual University*’dir.”⁴⁵

Birçok üniversitenin birlikte oluşturdukları bir diğer sanal eğitim uygulaması ise “Amerika Birleşik Devletlerindeki 48 üniversitenin işbirliği ile oluşturulan, amacı iş dünyasından insanlara ve lisans üstü öğrencilere eğitim sunmak olan, *National Technological University*’dir. *California Virtual University*’dir. Birçok üniversite kurumunun birayara gelerek oluşturdukları uygulamaların yanı sıra, *Seton Hall Virtual University* gibi bazı üniversiteler bu uygulamayı bireysel olarak da yürütmektedirler.”⁴⁶

Ülkemizde uzaktan eğitim 1960’lardan başlayarak, başta bilgisayar mühendisliği olmak üzere üniversitenin çeşitli bölümlerinin katkılarıyla, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilişim Enstitüsü bünyesinde yapılan çalışmalarla sürmektedir.

Bugün gelişen teknolojiye uyum sağlamak için her geçen gün daha çok beceriye gereksinim duymaktayız. Yaşam boyu öğrenim artık yaygın bir olgu olmaktan çok

⁴⁵ <http://www.ibun.edu.tr/vcd5/oemsos/rapor/>

⁴⁶ Bkz., **a.g.a**

toplumsal bir gereksinim durumundadır. Eğitim alanındaki değişimin önemli etkenlerinden biri de “çalışan kişilerin zaman ve mekan bağımsız programlara ilgi göstermesi günümüzde hayat boyu öğrenme (life – long- learning) kavramının gittikçe yaşamsal bir gerçeklik olmasından kaynaklanmaktadır.”⁴⁷

Uzaktan eğitim programlarında da karşılaştığımız *chat iletişimi* ve iletiler inceleme konumuzun 21.yüzyıl iletişimde vardığı boyuta da güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Sonuç olarak zaman ve yer engellerini aşır, çalışanların eğitimine olanak veren, ayrıca hizmet öncesi ve hizmet içi eğitime destek sağlayan sanal eğitim; öğrencinin etkin katılımını gerektirdiği gibi sorumluluklarını da artırmaktadır. Tek başına kullanılabileceği gibi geleneksel eğitime destek amaçlı olarak da kullanılabilen, uzaktan eğitim ya da diğer adıyla sanal eğitim, elektronik ortamda gerçekleştirilen, pedagojik sonuçları henüz incelenmekte olan bir eğitim biçimidir.

İnternet ve Kütüphanecilik:

Günümüzde internet bir uzmanlık alanı olmaktan çok, yaşamın bir parçası ya da bir başka deyişle yaşam biçimi olmaya aday duruma gelmiştir. Bilgiye duyulan gereksinimle, bilgiye ulaşmada hemen hemen ilk akla gelen kaynak olan kütüphaneler de doğal olarak iletişim teknolojisindeki bu gelişmelerden etkilenmiştir.

⁴⁷Seren Başaran-Bengisu Tulu, **Bilişim Çağında Asenkron Eğitim Ağlarının Konumu**, sbasaran@ii.metu.edu.tr, bengisu@ii.metu.edu.tr

Elektronik kütüphane kurma çalışmalarında ilk tasarımcılar “Amerikan Kongre Kütüphanesi, Bibliotheque de France ve Amerikan Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation)’dır. Günümüzde bu kurumlar çeşitli üniversite ve araştırma kütüphanelerinin desteğiyle milyonlarca kaynağı elektronik ortama aktararak ağ aracılığıyla daha geniş bir kullanıcı kitlesinin (okullar, kütüphaneler) hizmetine açmak için yoğun bir çaba içindedirler.”⁴⁸

Bilginin paylaştıkça gelişen ve çeşitlenen bir kavram olduğunun ayırına varan insanoğlu, bilgileri iletme ve gereksinime en kısa sürede yanıt vermek adına günümüzde internetin sunumlarından sıkca ve fazlaca yararlanmaktadır.

1990'lı yıllardan beri sürekli gelişen ve değişen bilgi erişim teknolojisi internet; “küresel bilgisayar iletişim ağlarının, kütüphanecilerin – kütüphanelerin ve bilgi hizmetlerinde”⁴⁹ bölgesel kütüphanelerin bilgisayar ağlarıyla birbirlerine bağlanmasını olanaklı kılmıştır. Bu bağlamda uzaktan kullanılabilen kütüphane kataloglarına açılan elektronik kapılar oluşurken, internet, ağlar arasında bir iletişim yolu olmuş, bu bağlamda kaynak paylaşımını kolaylaştırmıştır.

Elektronik Kütüphanecilik alanında çalışmalarını sürdüren, tasarımcılar; “üniversite ve araştırma kütüphanelerinin, öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve dışarıdan gelecek araştırmacıların kullanabilmesi için, tarama odaları kurarak hizmetlerini çeşitlendirme yoluna da gitmişlerdir. Kütüphane web sayfasından, girmek

⁴⁸ Kemalettin Koç <http://www.kutuphaneci.org.tr/dergi/eylu199/11.htm>

⁴⁹ Kürşat Çağltay, ., s., sunu

istediği herhangi bir siteye girerek araştırmasını yaparken”,⁵⁰ uzaktan eğitim iletişiminde olduğu gibi elektronik kütüphane ortamında da *e-posta*, *chat* programlarıyla iletişimini sürdürebilmektedir. Ayrıca e-posta'nın, internet kütüphaneciliği alanında kullanımı, kağıt ve zaman ekonomisi açısından da önemlidir.

Günümüze kadar süren geleneksel kütüphanecilik anlayışı; basılı kaynakları toplayıp, gereksinim durumunda erişilebilir kılma, derme, geliştirme ve belli bir mekan içinde okuyucuya sunma olarak tanımlanabilir. İnternet üzerindeki bilgi kaynakları, o bilgiyi içeren belge ya da belgeleri gereksinim duyulduğu anda sağlama olanağını kütüphanelere tanımaktadır.

Bilgisayarlaşma ve İnternet teknolojisinin kütüphane hizmetlerine katkılarıyla elektronik kütüphane ortamında ulaşabileceğimiz verileri şöyle sıralayabiliriz: Elektronik dergiler, kitaplar, şözlükler, ansiklopediler, rehberler, istatistik kaynaklar, veri tabanları, sanal kütüphaneler, küresel bilgi rehberleri gibi.

Kütüphaneciliđe internetin getirmiş olduğu yenilikleri incelediğimizde, öncelikle kütüphane işlemlerinde önemli kolaylıklar sağlandığını, kişiler arasında bir iletişim aracı olmasının yanı sıra, bir anlamda paylaşım ve dayanışma aracı olarak da benimsendiğini görmekteyiz. Bu bağlamda, kütüphanecilerin dűnyanın değişik yerlerindeki kütüphane koleksiyonları konusunda bilgilenmesi, kütüphane çalışanlarının

⁵⁰ Kemalettin Koç <http://www.kutuphaneci.org.tr/dergi/eylu199/11.htm>

birbirleriyle kolaylıkla iletişim kurabilmeleri, araştırmacılara, kütüphanelere ve de kütüphanecilere yeni bir anlayış getirmiştir.

Bilişim teknolojilerinin günümüzdeki akıl almaz gelişimi, araştırmacı yapanlara önemli kaynaklar ve zaman kazanımı sunmuştur. Bir başka deyişle araştırmacılar, araştırma yapmak için kütüphanelere gidip “kart katalogu, danışma kaynaklarını incelemek zorunda değiller. Ofislerinden ya da evlerinden diledikleri anda dünyadaki çeşitli üniversitelerin ya da bilgi merkezlerinin kataloglarına erişebilmekte, istedikleri belge ya da bilgiyi bilgisayarlarına aktarabilmektedirler.

Ülkemizde, internetten kütüphanecilik bağlamında gerektiği gibi yararlanıldığını henüz söylemek erken. Ankara Üniversite Kütüphanelerinde yapılan bir araştırmaya göre; “üniversitelerin internete bağlantıları olduğu ancak ya hizmetiçi eğitim gerçekleştirilmediğinden ve ya da yeterli gerçekleştirilmediğinden ayrıca internet kullanım şekli yönetimlerce belirlenmemiş ve herhangi bir iş tanımına dayandırılmamış olduğundan, kütüphane işlemlerinde internetin kullanım şekli yalnızca bibliyografik kontrol, yayın taraması ve benzer işlemlerde kullanılmaktadır.”⁵¹

Günümüzde, internet araacılığıyla 300’e yakın kütüphanenin kataloguna ulaşılabilmektedir. Ancak bunlar arasında en önemlisi Araştırma Kütüphaneleri Bilgi Ağı (RLIN)dir. “1992 başlarında, *Carneige Mellon Camp Üniversitesi*, Amerika’da *Dağıtık İşleme* dayalı ilk elektronik kütüphane sistemlerinden birini kurdu. Sistem,

⁵¹ Erol Olcay, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~necip/ERWEBINET96.htm>

fakülte ve öğrencilere, odalarından dışarı bile çıkmadan, üniversite kütüphanesinde bulunan dokümanları edinme olanağı sağlamaktadır. Ayrıca, Üniversite internete bağlanarak bazı koleksiyonlarının tüm dünyadaki kullanıcılara ulaşmasını olanaklı kılmaktadır.”⁵²

E-Ticaret:

Yeni binyılla birlikte yaşamımızın önemli bir parçası durumuna gelen bilgisayar ve internetin yaygınlaşmasıyla tüm dünyada önemli bir ekonomik devrim gerçekleşmiş ve insanlar, toplumlar, ülkeler, teknolojiyi sorunların çözümünde en önemli araç olarak görmeye başlamışlardır. Sabah uyandıığımızda neredeyse çevremize *günaydın* demeden, ilk iş olarak internete bağlanıp e-postalarımızı alır olduk. Değişen dünyanın insanı bu bağlamda haber alma ve okuma etkinliğini de internete kaydirmiştir.

Tüm bu yaşanan değişimin sonucu olarak küresel ekonominin atardamarlardan biri durumuna gelen, e-ticaret (elektronik-ticaret), tüm dünyada sanayici, tüccar ve danışmanlık kuruluşlarının tanıtım, reklam ve haberleşme amaçlı kullandığı yeni bir iletişim teknolojisidir.

Mal ve hizmetlerin pazarlanmasında fiziki sınırların ortadan kalkması, internette güvenlik teknolojilerinin gelişmesi, tüm dünyada elektronik ticaretin hızla yaygınlaşmasını sağlarken, bu yenileşmenin doğal sonucu olarak, yeni iş modelleri ve pazarlama yöntemleri de geleneksel yöntemlerin yerini almaktadır...

⁵² Kutuphane Kataloglari Giriswww.ug.bcc.bilkent.edu.tr/WWW/hii/giris.html

İşletmelerin yapısıyla birlikte herşeyde değişim gözleniyor, mağazalar sanallaşiyor, geleneksel *adresler* yerini *www*'li *com*'lu *net*'li sözcüklere bırakıyor. Amerika başta olmak üzere dünyanın hemen her tarafında şirketler internet üzerinden satış yapabilmek için gerekli teknik altyapıyı oluşturmak ve iş akışlarını internete uyumlu hale getirebilmek adına büyük yatırımlar yapmaktadırlar. “Zeki girişimciler bu fırsatı mükemmel müşteri hizmetleri, düşük fiyatlar ve geniş ürün yelpazesi sunarak kullanacaklardır.”⁵³

Bir e-ticaret web sitesi olan *sybarislabs.com*.'un proje yöneticisi Murat Genca e-ticaretin, ticari yönüyle ilgilendiklerini, internetin yeni yükselen yıldızı e-ticaretin, dünya ekonomisinin gündemindeki etkinliğini iyice arttırdığından sözederek, “Web çağı etkileri bireysel çizgilerden tüm dünyayı etkileyen ekonomik dengelere, çağdaş yaşamı yeniden biçimlendirirken, küresel alanda bilinçlenme ve standartlarla bütünleşme süreçlerinin tam olarak oturmasının daha zaman alacağı gerçeği ile yüzyüze olduğumuzu, ancak yakın gelecekte "e" faktörü içermeyen bir küresel ticaret trafiğinden bahsetmenin mümkün olamayacağını”⁵⁴ savunuyor.

⁵³ Tom Murphy, *a.g.y.*,s., 11

⁵⁴ <http://www.sybarislabs.com/local/makaleler/20000517.asp>

İnternet ve Reklam :

İşletmecilik literatüründe kısa bir tanımda reklam, “ürüne ya da hizmete ilişkin bir iletiyi sözlü ya da görüntülü olarak pazara sunma etkinlikleridir” denilmektedir. (Uraz, Çevik 1978) Reklam, gerek yazılı, gerek sözlü, gerekse görüntülü iletişim araçları yoluyla çeşitli işletmelerin ürettikleri mal ve hizmetlerin tanıtımını yapmaktır. Bir başka deyişle, tüketici ile üretici arasında bir ilgi ve bilgi bağı kurulması - ikna etme çalışma ve çabalarıdır.

Günümüzde reklamcılık, teknolojinin gelişimine eşdeğer olarak, dinamik, ilginç ve gittikçe gelişen bir alan olma durumunu sürdürmektedir. “Bugün ekonomik sisteme sahip ülkelerde kullanılan önemli bir pazarlama ve kitle iletişim aracı olan reklam bu bağlamda; ürün, hizmet, simge ve hatta fikirlerin, bilgi verme ya da ikna etme yoluyla topluma iletilmesidir.”⁵⁵

Kullanıcıların sayısı hızla artarken, insanlar televizyon, radyo gibi diğer *eski* teknolojik araçlar yerine internet adı verilen bu *yeni* kitle iletişim aracında daha çok zaman geçiriyorlar. Bu durum, televizyonda yaşadığımız reklam bombardımanını şimdilerde internete taşımış durumda.

21. yüzyılda hızla değişen rekabet ortamları, sanayi alanında gelişme ve tüketicilerin dağınıklığı, üreticilerin ve piyasada yer alan işletmelerin daha düzenli ve yoğun reklam yapmalarını zorunlu kılmıştır. Bir başka deyişle, günümüzde, üretici ile

⁵⁵ Safiye Kırlar Barokas, İ.Ü.İ.F.H.İ. Yük.Lisans,1999, **Reklam Stratejileri Uygulamaları** Ders Notları

tüketici arasındaki uzaklığın artması, çok değişik mal ve hizmetlerin tüketicilere tanıtılması gereği, internet reklamcılığını bir anlamda 21.yüzyılın reklamcılık modası durumuna getirmiştir.

İnternet reklamcılığı kullandığı reklam araç-gereçleri, reklam alanı, süre yönünden geleneksel reklam ve pazarlama yöntemlerinden ayırır. İnternet dünyasında yalnızca yazı, resim gibi durağan görsel *efektler* değil, devingen resim ve sözlü, müzikli *efektlerin* ve benzer etkileşim araçlarının kullanılabilir olması internet dünyasını daha da etkili kılmaktadır. Bu etkileşimli ve dinamik yapı “pazarlama konusunda Web’in mükemmel bir araç olmasını da sağlar. Örneğin, yerel bir radyo bile internet ortamında dünyanın diğer bir köşesindeki dinleyicisine ulaşabilmektedir.”⁵⁶

Web (internet) reklamlarının diğer önemli özelliklerinden kısaca söz etmemiz gerekirse;

- Müşterinin, istediği zaman, (boş vaktinde) ürünle ilgili bilgi alabilmesine olanak tanıdığından, müşteri, ürünle ilgili bilgilenmeye dilediği kadar süre ayırabilir.
- Web yeni bir ürünle ilgili bilgiye erişmek için harcanan gecikme süresini büyük ölçüde azaltır. Müşterilerin en çok şikayetçi oldukları bir konu, örneğin telefonda *bekletilmektir*. Web’de müşteri desteği için beklenilmez. Müşteriler Web merkezine eriştiğinde, istediği bilgiyi bulur, ya da teknik desteği alabilir ya da e-postayla sorununu iletir. *Ayrıca bunun için sabah olmasını beklemesi de gerekmez.*

⁵⁶ <http://www.prizma.net.tr/ABONE/hizmetler.html#Neden>

- Üretici açısından ekonomik yönden web’de yayınlatacağı bir reklamla örneğin bir dergiye verilecek bir reklam sayfasının yayınlanmasına ödenecek maliyet arasında çok önemli farklılıklar vardır. Doğaldır ki bu da ürünün maliyet bedelini hayli düşürmekte, tüketiciye daha ucuz mal alma olanağı getirmektedir.
- Nitelikli hizmet sunmak ve müşterinin mutluluğu açısından, müşteriden olumlu ya da olumsuz eleştiriler almanız gerekir. Web sayfaların da müşterilerinizin doldurup e-posta ile yollayabilecekleri belgelerde bulunması, firmaya halkla ilişkiler çalışmaları açısından da önemli kolaylıklar sunmaktadır. Bu bağlamda halkla ilişkiler ve pazarlama birimleri, geri dönüşlerden elde ettikleri verileri derleyerek, gelecekteki ürünlerin geliştirilmesi ve *müşteri memnuniyeti* yolunda kullanabilmektedirler.

İnternet reklamlarında göz önünde bulundurulması gereken önemli etkenleri incelediğimizde, ilk sırayı web sitesinin kolay erişilebilirliği almakta, kolay erişilebilirlik, ziyaretçi sayısını arttırırken, web sitesinden beklenen reklam verimi arttırıp, en üst düzeye çıkarmakta olup, diğer etkenleri de şöyle sıralayabiliriz:

- Reklam verilen sitenin *hareketliliği*
- Satın alınan alanın sitedeki *konumu*
- Yayınlanacak *site / alan* ilişkisi
- Daha önce hareketliliği kanıtlanmış bir sitenin seçimi

İ.Ü.İletişim Fakültesi, Akademya gurubunun, üniversite öğrencileri arasında yaptığı bir araştırmaya göre; Türkiye’de en çok kullanılan internet hizmet sağlayıcı Superonline.com ‘dur. Bu bağlamda internet reklamlarında örnek olarak ele aldığımız sitenin reklamla ilgili bilgilerinde, Türkiye’nin İnternet Servis Sağlayıcı şirketi *Superonline*, ın amacının internet’te reklam konusunda da en uygun çözümleri reklam verenlere sunmak olduğu belirtilmekte: “*Superonline*; günümüzde en geniş kitleye 24 saat boyunca ulaşmayı başaran bu interaktif internet ortamında, farklı bünyelerdeki firmaların reklamlarını alarak ilgili hedef kitleye ulaştırma amacındadır. Türkçe içerikli olup, çeşitli *banner* ölçüleriyle reklam alanları sağlamaktadır. Ayrıca alternatif reklam seçeneklerinde; *Superonline İnternet box* kutusu, *Super Guide* ve *Fatura zarfına* insert gibi hizmetlerde sunmaktadır. Superonline’nın sınır tanımayan içeriği, her yaşa ve her meslek grubuna hitap edecek zenginliktedir. Superonline’ın ulaştığı kesim; bilgisayar sahibi olan, orta ve üst gelir grubuna ait, bilinçli, eğitilmiş ve yeniliklere açık bir kesimdir . Superonline sitelerinde yer alan reklamlarla, firmaların ürün ve hizmetleri hakkında doğrudan pazarlama yapabildikleri *Kurumsal Web Sayfaları*"nın da ayrıntılı bilgi verdikleri ve sunumda, firmaya halkla ilişkiler amaçlı geri bildirimlerinde sağlanabildiği yer alan reklamların, diğer medyalardaki reklamlardan değişik olarak denetlenebilir ve bu reklamların kaç kişi tarafından görüldüğünü, reklamın bulunduğu sayfanın kaç kez görüntülendiğini ve kullanıcılardan kaçının reklamlar aracılığı ile web sayfalarına eriştiğini raporlayabilecek özellikte olduğu belirtilmektedir.”⁵⁷

İnternet reklamlarında diğer ülkelerden sonra, ülkemizde de karşılaştığımız yeni bir reklam türü ise bir anlamda ürün reklamıyla ilgilenmek karşılığında *para kazanmak* olarak isimlendirilebilir. Örneğin Hyperonline’da konuyla ilgili verilen bilgileri

⁵⁷ <http://www.superonline.net/f/urun/reklam.htm>

özetlersek: "Girdiğiniz birçok sitede ek pencerelerde, ya da ekranın altında üstünde sağında solunda reklam bannerleriyle, (reklam şeritleri) reklam yazılarıyla karşılaşılıyorsunuz. Ancak günümüzde gerçekleşen çok önemli bir gelişme oldu. *ALLADVANTAGE* isimli şirketin, 'get paid to surf' (*internette* gezerken para kazanın) sloganıyla ortaya çıkması bir anda dünyanın en çok konuşulan sitelerinden biri durumuna geldi. Şirketin iddiası tüm internet kullanıcılarını bir anda cezbedi: internette surf yaptığınız sürece para kazanacaktınız! *ALLADVANTAGE* sitesi, en çok ziyaret edilen siteler arasında yer almaya başladı ve üye sayısı kısa sürede milyonlara ulaştı. *ALLADVANTAGE*, üyeye bir program verecek, programı çalıştıran kullanıcının ekranında küçük sayılabilecek bir reklam penceresi belirecek ve o reklam penceresinden sürekli reklamlar geçecekti. Reklamlar geçmeye devam ettikçe de para kazanılacaktı"⁵⁸

Bu Taksim Meydanı'nda durup, reklam panosunda, akan ışıklı reklam görüntülerini izlemek gibi bir şey; üstelik izlediğiniz için teşekkür anlamında para ödeniyor. Ayrıca üye olduktan sonra, sitenin reklamını arkadaşlarınıza yapar, onlar da üye olurken sizin önerdiğiniz üye formlarında belirtirlerse onların kazandıklarından da size para ekleniyor, onların kazandıklarından eksiltilmeden...

İnternet reklamlarından yine para kazandıran bir başka reklam türü de; e-mail reklamları. Bu reklam türünde de e-posta okuyarak para kazanılıyor. Örneğin; *ALLCOMMUNITY* ve benzeri 'get paid to read e-mails' (e-posta okuyarak para kazanın) şirketleri, üye olmanız karşılığında para kazandırmayı öneriyorlar. Herhangi ürününün web sayfasında reklamını/ tanıtımını yapan şirket, müşterisinin sayfasının ziyaret etmesini ve bu bağlamda satışları artırmayı hedefliyor ve bunu örneğin 30 bin

⁵⁸ <http://hyperonline.virtualave.net/>

kişiyi posta göndererek yapmayı tasarlıyor. Ancak burada önemli olan, kişilerin tanımadıkları, yerlerden aldıkları posta kutularını dolduran iletilere verdikleri tepkinin giderilmemiş, bu durum da da, ALLCOMMUNITY gibi bir şirketle anlaşarak, Posta almak istediklerini belirten üyelerine bu postaları göndererek reklamlarını gerçekleştiriyorlar. Şirket üyesi sayfayı ziyaret ettiğinde, karşılığında para kazanıyor. Bu sistemde de *önerme* programı var, sizin şirketi önerdiğiniz üyelerin aldıkları mailler karşılığında daha çok para kazanabiliyorsunuz.

“*Get paid to surf* ve *get paid to read e-mails* programları, sizden normal üyelik için para istemiyor, ileride size herhangi bir sorumluluk yüklemeyeceklerini ayrıca kişisel bilgileriniz gizli tutulacak ve üyelikten dilediğiniz an ayrılma hakkına sahip olduğunuzu garanti ediyor.”⁵⁹ Ülkemizde de, reklambar .com bu tür reklam yapmak için yola çıkmış bir şirket, ancak izlediğimiz kadarıyla, aradan oldukça uzun bir süre geçmiş olmasına karşın, ‘*reklambar*’ bu konuda etkinlik gösterememiştir.

Kısaca internet reklamcılarını ya da diğer bir deyişle, web tasarımcılarını, internet reklamlarından yeterli verim elde edebilmek ve geniş kitlelere ulaşabilmek için değişik yol ve yöntemler denemekteler. Ve İnternet reklamlarını:

- Gelişmiş müşteri hizmeti sağlama
- Gelişmiş teknik destek sunma
- Halkla ilişkiler
- Dünya çapında müşteri pazarı
- Doğrudan satış olanağı olarak özetliyorlar.

⁵⁹ Bkz. <http://hyperonline.virtualave.net/>

Elektronik Gazetecilik ve İnternet

İletişim Çağı'yla birlikte bilgisayarların bilginin yayılması, işlenmesinde ve çözümlenmesinde bir araç olarak kullanılması, iletişimde zaman ve yer gibi sınırlılıkları aşacak yeni olanaklar açılması kitle iletişim araçlarının işlerliğinde ve işlevlerinde de yenilikler yaratmıştır. Bu bağlamda, bu araçların en önemlilerinden biri olarak sayabileceğimiz internette yeni teknolojiler, okuyucuların habere ulaşma ortamlarında değişiklikler gerçekleştirmiştir. “İnternet ile birlikte kullanıcı içeriği kontrol etme, seçme olanaklarına sahip olurken, geleneksel tek yönlü iletişim de yerini etkileşimli (interaktif) iletişime”⁶⁰ bırakmıştır.

İnternet, haberlerin üretim ve dağıtım tekniklerinde önemli farklılıklar yaratırken, gazetecinin işlevini de değiştirmiştir. Geleneksel yöntemlerle yapılan gazetecilikte, okuyucular gazetecinin seçtiği haberleri okumak durumunda kalmaktadır. Ancak internet haberciliğinde, haberlerin seçimini gazeteciler değil otomatik seçici programlar yardımıyla internet kullanıcıları kendisi yapmaktadır.

İnternet gazeteler için önemli bir tamamlayıcı ögedir. Bilgisayar ve internetin olanaklarıyla var olan haber ortamının, büyük ölçekli haberler, arşivler, haritalar, video ve ses kayıtları ya da benzer haber destekleyici ürünlerine, gerçek zamanlı olarak erişilebilmekte. İnternet ile gündeme gelen, okuyuculara haber iletme olanaklarına geniş bir yelpazeyi kapsayan hem geleneksel yöntemlerle yayın yapan gazeteler hem de haber ajansları hızla uyum gösterdiler. Ülkemizin de içinde olduğu dünyanın bir çok

⁶⁰ bkz:hkkp//www.araf.net/dergi/sapo/sp2_o_ozdemir/bolum2.shtml

ülkesindeki çok satan gazeteler günümüzde hem geleneksel gazete özelliğini korumakta hem de internet ortamında yayınlanmaktadır.

“Örneğin; NBC News isimli amerikan televizyon haber kanalı ile Microsoft bilgisayar firmasının ortak girişimi MSNBC internet üzerinden haber yayını yapmaktadır. NBC'de çalışan 1200 gazetecinin ürettiği haberleri, MSNBC'de çalışan 400 adet gazeteci yeniden düzenlemektedir. MSNBC 1998 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, internet, yerel veya ulusal haberlerde, hava durumu bilgilerine erişilmek istendiğinde televizyon, gazete gibi ortamlarla aynı düzeyde ilgi görürken, finansal haberlerde internet diğer ortamlardan daha fazla kullanılmaktadır.”⁶¹

Ortam	Düzenli Haber Kaynakları (%)	Haber okuma için haftada harcanan zaman (saat)
Gazete	82	3.7
Televizyon	82	5.7
Radyo	74	4.5
Kablolu Televizyon	71	5.0
Dergi	57	2.4
İnternet	53	3.5

Tablo1: Karşılaştırmalı Haber kaynakları ve Haftalık Haber okuma

(Kaynak: MSNBC Dusseldorf,1998)

İnternet üzerinden yayınlanan gazete ve haber sitelerinin değişik özellikleri vardır. Örneğin kimi haber sitelerine anında ve etkileşimli olarak erişilebilir. New York Times gazetesi kendi internet sitesinde her an önemli haberleri güncellemekte ve

⁶¹ Bkz:http://www.araf.net/dergi/sapo/sp2_o_ozdemir/bolum2.shtml

okuyuculara doğrudan haberleri ulaştırmaktadır. Yahoo isimli ingilizce ve fransızca seçenekleri olan site ise, internette sunduğu haberlerini doğrudan haber ajansı Reuters'den almaktadır.

İnternet üzerinde yer alan gazetelerin birçoğu, okuyucularına arama yapmasına olanak veren araçlar sunmaktadır. “Örneğin "careerPath.com" isimli www sitesinde ABD'deki bir çok gazeteden yayınlanan bir çok gazetelerin arşivlerinden haberler, fotoğraflar tarih, anahtar kelime gibi seçeneklerle bulunabilmektedir.”⁶²

Ülkemizde de basılı olarak yayınlanan yüksek tirajlı gazeteler aynı zamanda internet üzerinde arşiv, haber arama gibi olanaklarla yayınlanmaktadır. İnternet kullanıcıları bu gazetelerdeki haberleri tarih, anahtar sözcük ya da yazar adına göre ulaşabilmekte, bilgisayarlarına aktarıp, dilerlerse, kağıt üzerine döküm alabilmektedirler. İnternet gazeteciliğinin, önemli bir özelliği de dağıtımdan kaynaklanan sorunları gidermesi ya da herhangi bir ülkedeki bir yabancıya ekonomik güçlük getirmeden kendi gazetesini okuma olanağı sunması ve de (yabancı dil bilen herkese) dünya basınıını izleyebilme olanağı vermesidir.

ABD	112	Kanada	14
İngiltere	99	İsveç	73
Brezilya	44	Meksika	35
Avustralya	31	Japonya	30
İspanya	29	İtalya	24
Almanya	21	Norveç	21
Fransa	17	İsviçre	14
in	14	Arjantin	12

⁶² bkz:hkkp//www.araf.net/dergi/sapo/sp2_o_ozdemir/bolum2.shtml

Hindistan	12	Türkiye	12
İrlanda	11	Güney Kore	10
Hollanda	9	Endonezya	9
Bolivya	7	Kolombiya	6
Ekvador	6	Kosta Rika	5
Peru	5	Şili	5
Yunanistan	4	Yeni Zelenda	3
Panama	3	Venezeula	3
Guatemala	2		

Tablo 2: İnternet üzerinden gazete yayıncılığının ülkelere göre dağılımı

(Kaynak:newscentral,1998)

Başlangıçta araştırmacıların ve akademisyenlerin kullandığı bir araç olan internet görüntü, ses, metin verilerinin internet ortamında erişilmeye başlanmasıyla, internet üzerinden gerçekleştirilen uygulamaların çoğalmasına neden olmuştur. Özellikle iletişim ortamı olarak internet, gazete, radyo,televizyon gibi araçların yanında bir çok getirisiyle birlikte yer almıştır.

Dünya'da giderek yaygınlaşan internet üzerinden akan verinin yapısı, 'Web Yayıncılığı' olarak da anılan, çoklu ortamlı yeni yayıncılık anlayışı geleneksel kitle iletişim araçlarının yapısında değişiklikler yapmaya aday durumda. Günümüzde "Bütün dünyada bulunan gazetelerden yüzlercesi (pek çoğu ücretsiz olmak üzere) İnternet'te okunabilmektedir"⁶³

⁶³ Tom Murphy, a.g.y s., 18

Görme Engelliler ve Bilişim:

Görme engellilerin bilgisayar üzerinden her türlü işlemi yapmasını sağlayan ‘‘Braille'n Speak’ özel klavye, ‘‘küçük bir notebook işlevi gören, Üzerinde bulunan 7 tuşla 128 karakter yaratılabilen bir ürün.’’⁶⁴ Kendisine verilen komutlara göre kullanıcıyı sesle uyararak bu sistemle, görme engelliler bilgisayarla yapılan işlemlerin tümünü bireysel olarak gerçekleştirebilmekteler.

Ancak, yaşamın her alanında karşılaştığımız bilgisayarın görme engelliler açısından kullanımını incelediğimizde; ülkemizde görme engellilerin bilgisayar hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları da görülmektedir. ‘‘Görme engellilerin, bilgisayar kullanımının kendilerine sağlayacağı kolaylıklar konusunda bilgi sahibi olmamaları nedeniyle; bu alana ilişkin yeterli talebin bulunmaması... dolayısıyla, bilgi teknolojisi sektöründeki şirketlerin, görme engellilerin bilgisayar kullanmasını sağlayan teknolojilere ilişkin çalışmalarının’’⁶⁵ bulunmaması Türkiye’de bilgisayar kullanabilen görme engelli sayısının yetersizliğine neden olmaktadır.

Bu bağlamda internet haftası etkinlikleri kapsamında, bilgisayarın, az sayıda görme engellinin kullandığı bir araç değil de; bir görmeyenin örgün eğitim kurumlarına adım atmasından itibaren kullanabildiği bir aparat haline getirilmesi amacıyla, ‘Görme Engelliler ve Bilişim’ başlığı adı altında, bu alana ilişkin bir çalışma grubu oluşturulması, Türkiye Görme Engelli Bilgisayarlılar Derneği'nin kurulması, bu konu/konularla ilgili kişiler arasındaki iletişimin sağlanması, bir liste oluşturulması,

⁶⁴ <http://hurweb01.hurriyetim.com.tr/bilisim99/bilisim995.htm> 7 mart 99

⁶⁵ <http://www.tbd.org.tr/hukuks/cagri.html>

çalışmaların kamuoyuna duyurulması ve bir WEB sayfası hazırlanması. hususlarında görüş birliğine varılmıştır.”⁶⁶

Doğaldır ki, internetin sunumlarının tümünden söz etmemiz olanaksız. Prof. Dr. Nüket Güz’ün de söylediği gibi ”Öylesine hızlı bir biçimde evrimleşiyor ki, elden kayıyor! Tümüyle en yeniyi biliyoruz“⁶⁷ diyemiyoruz.. “Gelecek birkaç yılda bu seçenekler oldukça artacak ve bu teknoloji tıpkı telefon gibi her yerde kullanımda olacak.”⁶⁸ araştırmalara göre; bugün için en güncel olan internet üzerinden telefon iletişimi; “İnternet telefon uygulamasının yaygınlaşması ile temel telekomünikasyon hizmetleri de geleneksel yöntemlerle sunuluyor olmaktan çıkacaktır. Bu sürecin telekomünikasyon, eğlence, yayıncılık gibi alanların giderek tek bir altyapıdan sunuluyor olması ile sonuçlanması söz konusudur.”⁶⁹

Bu bağlamda internetin bilgi ve haber anlamında sunumlarını, internetin iletişime yeni bir boyut getiren internetin ileti aktarımına yönelik sunumlarını incelemeye başlamadan önce 23.08.2000 tarihli ‘superonline.com’ da yer alan bir sormacaya gelen yanıtları aktarmak istiyoruz. Bazı yanıtlara cevap ya da paylaşma şeklinde olan yanıtlar birlikte verilmiştir.

⁶⁶ Bkz. **a.g.a**

⁶⁷ Prof. Dr. Nüket Güz “ Açılış konuşmasından”

⁶⁸ Tom Murphy, **a.g.y.** s.,18

⁶⁹ Bkz:<http://www.ug.bcc.bilkent.edu.tr/WWW/hii/giris.html>

“Artık eskisi gibi değil. Konuşma dilimizden, yaşam biçimlerimize kadar her şey değişti. İnternet sayesinde algı kapılarımızdan, soyut ama bir o kadar da gerçek kavramlar, görüntüsü, kokusu olmayan insanlar, duygular, düşünceler sızıyor.

E-postalar kontrol edilmeden, mesaj atılmadan, internette dolaşmadan güne başlanamıyor! Hatta kimileri, bu engin denizleri bile içine alan kocaman sanal dünya sayesinde yaşam arkadaşlarını ya da yolunu keşfediyor...

İnternet size nasıl etki etti? Sizin yaşamınızda eskisi gibi olmayan nedir? Ya da internet yaşamınızda neleri değiştirip yerine ne koydu?”⁷⁰

Forum:

“ Soru tümcesi:İnternet yaşamınızı nasıl değiştirdi?

Tarih : Çar, 23 Ağustos 2000 15:02:52 GMT

(Forum iletileri orijinal olarak aktarılmış, yazımsal ve yazınsal düzeltmeler yapılmamıştır.)

***Gazete okumuyorum artık**

Kimden: <voodoo>

* Gazete almayı unutturdu; bilgi edinmenin de güzel olabileceğini gösterdi; dünyanın sadece çevremdeki insanlardan oluşmadığını ve en kötü acılarımı bile çok uzaktaki dostlarımla paylaşabileceğimi öğretti; hiç bir şeyin sınırının olmadığını, aslında hiç bir şey bilmediğimi ve öğrenmeye yeni başladığımı fark ettirdi... İnternet ile artık hiç bir şey eskisi gibi olmayacak ! :)

*** tam olarak çok deil ama...**

Kimden: <zip>

ben zaten evden çıkan bir insan deilim evim evim güzel evim falan diyenlerden ama evde naptığımı merak eden çok kişide var napabilirimki işte İNTERNET. hepsi bu he bide lap-top alacam ada ayrı bi konu. bence sizde bir tane ediniin çok işinize yariyacak... ama oyun için deil...

⁷⁰ <http://www.superonline.com/ozelgunler/forums/forum.htm/>

***Günün koşullarına Uyum...**

Kimden: <alexander>

Doğrusunu isterseniz internet bir çok şeyi değiştirdiği gibi benimde yaşamımı değiştirdi. tabiki aşamıma girdiğinden beri (6 Aydır). Benim asıl mesleğim mühendislik fakat öğretmenlik yapmaktayım, hem teknolojiyi,hemde çağı yakalamak için evime bir bilgisayar aldım. İlk zamanlar chat yapıyor arkadaş arıyordum (samimi ve ciddi) sonraları sitelerde dolaşmayı keşfettim, buda yetmedi şimdi kendi sitemi tasarlıyorum.İnternet gelmeden önce zamanımın çoğu TV. nin önünde yada kahvede arkadaşlarla geçerci artık eskisi gibikahveyede gitmiyor, sitemlerine rağmen arkadaşarlada buluşup konuşamıyorum.

Ama ben bir öğretmen olarak öğrencilerimin bir adım önünde olmam gerektiğini düşünüyorum, haksız mıyım?

- Kutluyorum sizi

İlgi : Günün koşullarına Uyum...

Kimden: <EmekliÖğretmen>

Sizleri kutluyorum öğretmenim.Bu deryada keşfedilecek okadar çok şey var ki... Selam ve sevgiler.

*** Nası Yanii ?**

Kimden: <dom>

Bazıları için değişmiş olabilir ama bazıları içinde değişmemiş olabilir. Bu olaya hangi açıdan baktığınıza bağlı yani.

*** Kimden:** <volkan>

kütüphanemi yanımda heryere götürebiliyorum..Notebook olmasa bile.. Çünkü artık her 1km çevremizde internet var.. Buda çok işe yarıyor tabii..

*** valla herseyı değiştirdi!**

Kimden: <J_U_M_A_N_J_i|(ibrahim)>

internet bana göre gercekden super bısey ne ıstersen bulabiliyorsun ve nereye gıtsen bir internet cafe ile karşılıyorsun örnek:cebe msj dahi yollayabiliyorsun harıka bısey gercekden.....

*** internetsiz bi hayat düşünemiyorum**

Kimden: <oinone>

her konuda daha hızlı bilgilenebiliyorum hayatım dahada kolaylaştı bi sevgilimin olması için evden dışarı ıkmamada gerek yok

- bence biraz düşünmelisin

İlgi : internetsiz bi hayat düşünemiyorum

Kimden: <zuhall>

sevgili bulmak için dışarı ıksan daha iyi olur.bunun dışında internet deniz derya..

***artık yeni insanlarla tanışmak daha kolay...**

Kimden: <puertoesccondido>

İnternet sayesinde aynı ilgi alanlarına sahip, aynı şeylerden hoşlanan diğerler insanlarla tanışıp arkadaş olmak artık çok kolay. Ben şu anki sevgilimle IRC'de tanıştım mesela ve ikimiz de çok mutluyuz. Çevremde o kadar çok rneği var ki... Hatta internet ortamında tanışıp evlenen arkadaşlarım bile oldu :)

*** HER şEYİ...**

Kimden: <FXfatih>

İnternet her şeyi değiştirdi hayatımızı tamamiyle etkisi altına aldı.özellikle gençleri eve kapanmasını sağladı;insanlar hiç tanımadığı,hatta tanıyamayacağı insanlara dertlerini anlatılar,bazen doğru bazen yanlış şeyler öğrendiler.özellikle çocukları genç yaşta kendilerine anlatılmayan veya anlatılmayan şeyleri çarçabuk öğrendi.Dünyanın teki ucunda olan bitenden haberimiz oldu,onlarda bizlerden haberdar oldu.Hayat hem kolaylaştı hem de hızlandı.İnsanlar hayatlarında gremeyeceklerin fotoğraflarını görebilir oldu.Bunun yanında kötü şeylerde oldu hackerlar,türedi ufak çocuklar arkadaşız kalınca hackerlık gibi,

şeylere yöneldi birçok kötü adamlar düşmanlarının banka hesaplarına bile girebilir oldu.Nasanın sitesine bile girildi.İNTERNET kısaca herşeyi değiştirdi...Bana katılanlar için ICQ NO:#62961358

***Herşey onunla değişti!**

Kimden: <tiryaki>

Her şey otobüs saatleri(<http://www.ibb.gov.tr>)
haritalar(<http://www.expedia.com>)(<http://www.terraserver.com>) depremler
(<http://www.gezdirici.com>) ve dahası.Banka işlemleri , kişi aramaları , alışveriş herşey
değişti onunla .Köy hayatı daha düzenli ama zor.

***Herşey değişti**

Kimden: <Bulut>

Çok şey değişti evet. Gazetemi bile internettentakip edip tüm sanat olaylarından anında haberdar oluyorum,dünyanın nabzını tutup kilometrelerce ötedeki dostlarla yazıyorum.Sevilecek insanlarla tanışıyorum.İyi ki internet var.

***internet bi harikaaaaaaaaaaaaaaaa**

Kimden: <17>

yaşam biçimimiz çok değiştiiiiiiiiiiiiiii

***hayatım değişti**

Kimden: <chıpi>

hayatım internetden önce ve internetten sonra olarak ikiye ayrılmış durumdainternet artık bir yaşam biçimidir

***daha güzel oyunlar**

Kimden: <umut>

evde benle kimse kagıt,tavla vb. şeyleri kimse benle oynamazdı.ama eve internet geldiginden beri her istedigim oyunu oynuyorum hiç canım sıkılmadan.sgl internet hep böyle devam et.

***İNTERNETMİ ?DÜNYANIN EN BABA OLAYI**

Kimden: <ismimhakanrumuzmuodane:>

ŞAHANE EVEET ABİ SÜPER BU KONUYU ICQ DA TARTIŞALIMMI?ICQ
NO:61695105

***Untitled**

Kimden: <alper>

çok büyük kolaylık ve rahatlık her yönden eğlenceli,hızlı,teknolojik ve rahat...

***Kimden:** <alperkalaf...>

internet sayesinde birçok şey yapmak mümkün.chat,oyun,araştırma,banka işlemleri vs.

***Oooo NELER DEĞİŞTİRDİ NELER?(NOT:KESİNLİKLE OKUYUNUZ
GÜZEL CÜMLELERLE ÇOK ŞEY ÖĞRENECEKİNİZ)**

Kimden: <YUMOS>

İNTERNET YAŞAMIMIZIN HER ALANINA

GİRMEKTEDİR.SANAT,MÜZİK,YAŞAM V.S

GİBİ FAALİYETSEL TÜM FONKSİYONLARI AKTİF HALE GETİRİYOR.ASIL

OLARAK

USA'NIN SAVAŞ ESNASINDA KURULAN İNTERNET SAVUNMA

ARACIYDI.FAKAT ŞİMDİ İSE BİLGİ MERKEZİ HALİNE GETİRDİ.

***NELERİ DEĞİŞTİRMEDİ Kİ?????**

Kimden: <MUSTANG>

BU İNTERNET DENEN VARLIK VAR YA MUHTEŞEM BİŞEY YAAAAAA!!!!

EN BASİTİNDEN BEN BUNLARI YAZDIKTAN SONRA MİLYONLARCA KİŞİ

BUNLARI OKUYABİLECEK VE CEVAP VEREBİLECEK. İNTERNETİN

HAYATIMIZDA GİRMEDİĞİ YER VAR MI Kİ????????? SPORDAN SAĞLIĞA

İÇKİDEN HABERE AKLIMIZA GELEBİLECEK HER TÜRLÜ OLAYIN

MUHAKKAK Bİ TANE DE WEB SİTESİ OLUYO. ZATİ BUNLAR DA BU

SAATTEN SOORA GEREKLİ OLMAYA BAŞLADI. YANİ BU DURUMA

MECBUREN AYAK UYDURMAK ZORUNDAYIZ. AYAK UYDURAMAYAN BU

ALEMDE DURAMAZ. MESELA BEN İNTERNET TANITIMI YAPAN VE YAPMAYAN İKİ ŞİRKET ARASINDA BÜYÜK CİRO FARKLARI VARDIR.ŞİMDİLİK SÖYLİCEKLERİM BU KADAR.SOORA DİĞER ARKADAŞLARIN FİKİRLERİNE GÖRE TEKRAR KATILICAM

***Untitled**

Kimden: <biri>

yeni bi eylence kültürü

***seeeeeeeeeeeexxxx**

Kimden: <SEXXXXXXXXX>

sexxxxxxxxxxx

***BABA NE YAWS.HERŞEY DEİŞTİ.TURKCEM BOZULDU. MANYAQ OLDUM.**

Kimden: <manyag_SİNEM>

ama teknolojiyide kullanıyoz yane. öğrendiğim çoq sey oldu.....AMA TABE MANYAQ OLMADIĞIM GERCEĞİNİ SAKLAYAMAZ BU :))))))9 HADE BYE BYE

-Herşey ANSIZIN Oldu...

İlgi : BABA NE YAWS.HERŞEY DEİŞTİ.TURKCEM BOZULDU. MANYAQ OLDUM.

Kimden: <ANSIZIN>

Tabiki manyak olmamak elde değil, herşey ANSIZIN oldu ifade yeter açıklama için :)))
by

***sanal sex kadar sevkli bişey varmı**

Kimden: <esmer>

bu tecrubeyi mutlaka yaşayın .herkese tavsiye ederim gerçeğinden daha beter bişey :)))

***internet mi ha ha ve ha**

Kimden: <costas>

sfngfn gfn sn gfgn sh gfsnsdfnbsdghn n sfgn sfgn sfgnsfgnsgnsgfnfn bnf

***DÜNYA'YA BİR PENCERE DAHA....**

Kimden: <ESRA>

2yıldır monoton bir hayat yaşıyordum.İnternet'e bağlandım.Ne kadar çılgın olduğumu keşfettim.

-Herşey ANSIZIN Oldu...

İlgi : DÜNYA'YA BİR PENCERE DAHA....

Kimden: <ANSIZIN>

Herşey ANSIZIN, sen dahiii Ansızın oldun bu sanal ortamda

***DEĞİSTİRMEZ MI**

Kimden: <FUNDA>

sabahleyın gozumu acıyorum ve kendımı nette bluyorum her işsiz canım sıkkın kaldığın da netteyım artık can sıkıntısı yok benim ıcın

***YİNE AYNI ŞAŞKINIM DEĞİŞMEDİM,DEĞİŞMEM**

Kimden: <ŞAŞKIN>

İnternete girdim de ne oldu sanki...İnternet ne beni,nede benimgibileri değıştirmedı

***Değıştirmezmi artık aşığım**

Kimden: <Torichelli> .

***İçimizde varolan potansiyel suyüzüne çıktı**

Kimden: <doc>

hiç olmaz kitp ve cd gibilerini alabiliyorum.

***Kimden:** <alican>

İnternet ile alışveriş zevkim değışti. Ama sadece kitpa, cd kaet gibi şeyler. Çünkü şu an giysi almaya korkuyorum. Çünkü küçük yada büyük gelmesinden korkuyorum..."

3. BÖLÜM: ÇÖZÜMLEMELER

21. yy insanının yaşamında hızla yerini alan internetin, ileti aktarımına yönelik sunumlarından, *forum sormaca* yanıtlarının dilsel yönden incelenmesi bağlamında “Superonline Forum’a gelen yanıtlardan saptadığımız bulguları irdelemeden önce: “Türkçe’de iyi bir cümlenin (tümcenin) nitelikleri”, “öğeleri”, “ses dizimi ”, “yazım kuralları” ve “noktalama imleri gibi dilbilimsel ve dilbilgisel kurallara kısaca değinmek istiyoruz.

Türkçe’de iyi bir cümlenin nitelikleri; bir duyguyu, bir düşünceyi, tam olarak anlatabilmesine bağlıdır. Bu niteliklerin başında doğruluk, duruluk, açıklık gelir.

1.) **Doğruluk**:

Tümcenin sözdizimi kurallarına uygun olması, öğelerinin ve özne – yüklem ilişkisinin uyumlu olması demektir.

- a.) Özne yanlışlarının yapıldığı tümceler incelendiğinde; öznenin ya hiç olmadığı ya da özne olamayacak bir sözcüğün özne gibi kullanıldığı görülür.
- b.) Tümleç yanlışları ise; başka başka tümleçler alması gereken birden fazla yüklem, birbirine bağlanırken bunlardan yalnızca birinini tümlecinin belirtilmesidir.

2.) **Duruluk:**

Tümcede gereksiz sözcüklerin bulunmamasıdır. Duru bir tümceden tek bir sözcük çıkarılamaz ya eklenemez.

3.) **Açıklık:**

Tümcenin bir düşünceyi başka düşüncelere yol açmayacak biçimde anlatabilmesidir. Bir başka deyişle bir tümceden, yalnızca bir anlam çıkarılmalıdır. Bir tümce çeşitli anlamlara geliyorsa, açıklıktan yoksun demektir.

• **Cümlelerin öğeleri:**

Türkçemizde öğelerin sayısı değişkendir, tek sözcüklü tümce olabileceği gibi 25- 30 sözcükten, bazen daha fazla sözcükten de tümce kurulabilir.

Türkçe Tümce Öğelerinin Sıralanışı

Örnek Tümce : 1.) *Öğretmen bugün gelecek.*

Örnek Tümce : 2.) *Fırtına akşama doğru yatıştı.*

ÖZNE	TÜMLEÇLER	YÜKLEM
Çocuklar	okuldan	döndü
Fırtına	akşama doğru	yatıştı

Tablo 3: Kurallı Türkçe Cümlede Öge Sıralanışı

Bir tümcede çok sayıda tümleş bulunabilir. Bu durumda sıralama:

Örnek Tümce : 3.1.) “*Sen dün bana bu mektubu postalamak için vermedin mi*”?

Örnek Tümce 3.1.) Mektubun postalanmak için verildiği vurgulanmakta.

Özne	Zarf Tümleci	Dolaylı Tümleç	Nesne	Edat Tümleci	Yüklem
Sen	dün	bana	bu mektubu	postalamak için	vermedin mi

Tablo 4: Kurallı Türkçe Cümlede Vurgu

Kuramsal olarak öğelerin dizilişi şemada görüldüğü gibi olsa da; özellikle vurgulamak istediğimiz düşünceye göre değişiklik yapılabilir. Çünkü; Türkçe cümlelerde yüklemden önce gelen öge, diğerlerine göre daha çok önem kazanır, ilgiyi üzerine çeker.

Özne	Zarf Tümleci	Dolaylı Tümleç	Edat tümleci	Nesne	Yüklem
Sen	dün	bana	postalamak için	bu mektubu	vermedin mi

Tablo 5 Kurallı Türkçe Cümlede Vurgu (örnek 3.2. vurgu mektup)

Özne	Nesne	Dolaylı Tümleç	Edat tümleci	Zarf Tümleci	Yüklem
Sen	bu mektubu	bana	postalamak için	dün	vermedin mi

Tablo 6 Kurallı Türkçe Cümlede Vurgu (örnek 3.3. vurgu zaman)

Nesne	Zarf Tümleci	Dolaylı Tümleç	Edat tümleci	Özne	Yüklem
Bu mektubu	dün	bana	postalamak için	sen	vermedin mi

Tablo 7 Kurallı Türkçe Cümlede Vurgu (örnek 3.4. vurgu özne)

Özne	Zarf Tümleci	Nesne	Edat tümleci	Dolaylı Tümleç	Yüklem
Sen	dün	bu mektubu	postalamak için	bana	vermedin mi

Tablo 8 Kurallı Türkçe Cümlede Vurgu (örnek 3.5. vurgu dolaylı tümleç)

Bu bağlamda superonline forum'a gelen e-postaların başlık tümcelerini incelediğimizde:

DİLBİLGİSEL DÜZLEMDE SAPTANAN YANLIŞLAR

ÖRNEK	ÖZNE ACISINDAN	TÜMLEÇACISINDAN	YÜKLEMACISINDAN
Örnek 1.	Gazete okumuyorum artık (Ben)		
Örnek 4.			Günün koşullarına Uyum (sağlamak)
Örnek 4.a	Kutluyorum sizi (Ben)	Kutluyorum sizi (Sizi kutluyorum)	
Örnek 7.	valla herşeyi değiştirdi (internet)		
Örnek8.a	bence biraz düşünmelisin (sen)		
Örnek 9.	 tanışmak daha kolay (internetle) tanışmak daha kolay xxxxx[oldu]
Örnek 10.	Her şeyi (İnternet)		Her şeyi (değiştirdi)
Örnek 12		Herşey değişti (internetle)	
Örnek 13.		hayatım değişti (internetle)	
Örnek 14.			daha güzel oyunlar (var)
Örnek 15.		BABA OLAYI (dır)
Örnek 16.			
Örnek 18.		internet bi harika harika bir xxxxxx[olay]bi harikaaaaa (.....dır)
Örnek 19.	Oooo..... (internet)		
Örnek 20.DEĞİŞTİRMEDİ KI (internet)		
Örnek 22.		xxxxxx[yaşamımı]	xxxxxx[değiştirdi]
Örnek 23.	BABA.... (bu)	 (dir)
Örnek 26.		 xxxxxxxx[açıldı]
Örnek 28.	Değistirmez mı (internet) xxxxxxxx[hayatımı]	
Örnek 29.Değişmedim (ben)		
Örnek 30.aşığım (ben)		
Örnek 31.	suyüzüne çıktı [internetle]	

Tablo 9:Yazı Dilinde Kurallı Cümle Dilbilgisi Yanlışları

ÖRNEKN O:	BÜYÜK/KÜÇÜK HARF AÇISINDAN	NOKTALAMA AÇISINDAN	EK'LER AÇISINDAN
Örnek 1.		Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek 1.</i> Doğru tümce		<i>Gazete okumuyorum artık.</i>	
Örnek 2.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır.		
<i>Örnek 2.</i> Doğru tümce	<i>Tam olarak.....</i>		
Örnek 4.	Tümce arasında sözcük büyük harfle yazılmaz		
<i>Örnek 4.</i> Doğru tümce	<i>Günün koşullarına uyum...</i>		
Örnek 7.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır.	Cümle ünlem cümlesi değildir.	
<i>Örnek 7.</i> Doğru tümce	<i>Valla herşeyi değiştirdi</i>	<i>Valla herşeyi değiştirdi.</i>	
Örnek 8.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır.	Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek 8.</i> Doğru tümce	<i>Internetsiz bir hayat düşünemiyorum</i>	<i>Internetsiz bir hayat düşünemiyorum .</i>	
Örnek 8.a.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır.	Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek 8.a.</i> Doğru tümce	<i>Bence.....</i>	<i>.....düşünmelisin .</i>	
Örnek 9.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır.		
<i>Örnek 9.</i> Doğru tümce	<i>Artık yeni</i>		
Örnek 12.		Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek12.</i> Doğru tümce		<i>Herşey değişti.</i>	
Örnek 13	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır	Anlamsal olarak bitmemiş cümlelerin sonuna “...” konur.	
<i>Örnek 13.</i> Doğru tümce	<i>Internet</i>	<i>Internet bir harika...</i>	
Örnek 14.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır	Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek 14.</i> Doğru tümce	<i>Hayatım değişti</i>	<i>Hayatım değişti.</i>	
Örnek 15.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır	Anlamsal olarak bitmemiş cümlelerin sonuna “...” konur.	
<i>Örnek 15.</i> Doğru tümce	<i>Daha güzel oyunlar</i>	<i>Daha güzel oyunlar...</i>	
Örnek 16		Anlamsal olarak bitmemiş cümlelerin sonuna “...” konur.	“mi” soru ilgeci kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.
<i>Örnek 16.</i> Doğru tümce		<i>.....en baba olayı...ya da [dır] kullanılmalıdır.</i>	<i>İnternet mi ?</i>

Örnek 20.		Cümle sonunda yalnızca bir soru işareti kullanılır.	
<i>Örnek 20. Doğru tümce</i>	Değiştirmede ki?	
Örnek 22.	Tümce başında büyük harfle başlanmalıdır	Anlamsal olarak bitmemiş cümlelerin sonuna “...” konur.	
<i>Örnek 22. Doğru tümce</i>	Sex	Sex...	
Örnek 23.a.	Tümce arasında sözcük büyük harfle yazılmaz		
<i>Örnek 23.a. Doğru tümce</i>	<i>Herşey ansızın oldu...</i>		
Örnek 24.	Tümce arasında sözcük büyük harfle yazılmaz	Soru değeri taşıyan cümlelerin sonuna “?” konur.	“mi” soru eki kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.
<i>Örnek 24. Doğru tümce</i>	<i>Sanal.....</i>var mı ?	
Örnek 25.	Tümce başında sözcük büyük harfle başlar.	Soru değeri taşıyan cümlelerin sonuna “?” konur.	
<i>Örnek 25. Doğru tümce</i>	<i>Internet....</i>	<i>Internet mi..... ?</i>	
Örnek 26.a.	Tümce arasında sözcük büyük harfle yazılmaz		
<i>Örnek 26.a. Doğru tümce</i>	<i>Herşey ansızın oldu...</i>		
Örnek 27.		Soru değeri taşıyan cümlelerin sonuna “?” konur.	
<i>Örnek 27.. Doğru tümce</i>		<i>Değiştirmez mi?</i>	
Örnek 28.		Anlam karışıklığına sebep olacak sözcükler arasına “;” konur	
<i>Örnek 28. Doğru tümce.</i>		<i>Yine aynı şaşkınum; değişmedim, değişmem</i>	
Örnek 28.a		Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek 28.a Doğru tümce</i>		<i>Yine aynı şaşkınum; değişmedim, değişmem.</i>	
Örnek 29.		Soru değeri taşıyan cüm. “?” konur.	“mi” soru ilgeci ayrı yazılır.
<i>Örnek 29. Doğru tümce</i>		<i>Değiştirmez mi artık aşığım ?</i>	<i>Değiştirmez mi?</i>
Örnek 30.	Tümce başında sözcük büyük harfle başlar.	Tümce sonunda nokta konulmalıdır.	
<i>Örnek 30. Doğru tümce</i>	<i>İçimizde varolan.....</i>	<i>su yüzüne çıktı.</i>	

Tablo 10 Noktalama İmleri Düzleminde Saptanan Yanlışlar

<u>Yanlış</u>	<u>Doğru</u>
<i>deil</i>	değil
<i>nası</i>	nasıl
<i>yanii</i>	yani
<i>herseyı</i>	herşeyi
<i>değiştırdı</i>	değiştirdi
<i>bi</i>	bir
<i>degıstırmez mı</i>	değiştirmez mi
<i>harikaaaaa</i>	harika
<i>suyüzüne</i>	su yüzüne
<i>sexxxxx</i>	seks

Tablo:11

Yazım Düzleminde Yanlışlar

3.1.FORUM İLETİLERİNİN İÇERİK DÜZLEMİ

Forum iletilerinin içerikleri düzleminde; iletilerden 10 örnek iletilinin yazımsal, anlambilimsel çözümlemesi:

Örnek 2: sözdizimsel, yazımsal yönüyle olduğu kadar, Türkçe dilbilgisi kurallarına özne yüklem tümleç olarak da uyumsuzdur. “*ben zaten evden çıkan bir insan deilim evim evim güzel evim falan diyenlerden ama evde naptığımı merak eden çok kişide var napabilirimki işte İNTERNET. hepsi bu he bide lap-top alacam ada ayrı bi konu. bence sizde bir tane ediniin çok işinize yariyacak... ama oyun için deil...*”

Tümceleri yazan kişinin sözcükleri sesletim yanlışları yazıda da gözlemlenmektedir. Türkçe sesletimde her sözcük bir harfle gösterilir. Bu bağlamda

deilim değil; **değilim** olarak sesletilmelidir. Ayrıca cümlede doğruluk, duruluk açısından da birçok düzlemde yanlış vardır.

Örneğin: “*ben zaten..... İNTERNET.* “ Bu cümlede zaten, falan, işte, sözcükleri cümlede duruluk açısından gereksiz kullanılmış sözcüklerdir. Ayrıca “ama” yerine “*ancak*” sözcüğünün kullanılması daha uygundur. “Napabilirimki” / sözcüğü “ne yapabilirim ki” olarak yazılmalıdır. **Ki** bağlaç görevinde olduğu zaman bağımsız bir sözcük olduğundan ayrı yazılması gerekir. *işte İNTERNET/ işte* sözcüğü duruluk açısından cümleden çıkarılmalı, cümleye internette [gezinmek, araştırma yapmak, söyleşmek] ya da benzer bir sözcükle anlamsal yönden açıklık kazandırılmalıdır.

Tümcede “İnternet yapmak” gibi bir anlatım bozukluğu vardır. *İşte* sözcüğünün *hepsi bu* sözcüğünden önce kullanılması bize göre daha uygun olabilir. Ancak unutmamamız gereken; tümce duruluğu açısından (*hepsi bu he bi de*) gibi sözcüklerinin de kullanılmaması gerektiğidir. “*Şimdi bir lap-top alacam*” kullanımında da yazım yanlış söz konusudur; *alacam* / alacağım olarak yazılmalıdır. *Lap-top* sözcüğü ise Türkçe bir sözcük değildir. *Bence sizde.....de* burada bağlaç görevindedir ve ayrı yazılmalıdır.*Yariyacak* sözcüğü de yeni dilbilgisi kurallarına göre (*yarayacak*) yarıyacak biçiminde yazılmalıdır. *Ama oyun için deil.* Bizce bu tümce yanlış yerde kullanılmıştır. Bir de lap-top (taşınır) bilgisayar alacağım ama oyun için değil, biçiminde bir kuruluş cümlede öğelerin dizilişi açısından daha doğru olacaktır. “*Ada/ o* da ayrı bir konu yine tümcede duruluk ve açıklık açısından gereksizdir.

Örnek 6. *internet bana göre gercekden super bisey ne ıstersen bulabilıyorsun ve nereye gıtsen bır internet cafe ile karsılıyorsun örnek:cebe msj dahı yollayabilıyorsun harıka bisey gercekden.....*

Örnek sözcüğünden sonra kullanılan “:” ve tümce sonunda kullanılan gereksiz “...” dışında hiçbir noktalama işareti kullanılmamış, ayrıca “super”, “msj”, “cafe” gibi Türkçe olmayan sözcükler ve birçok sözcükte de yine yazım yanlışları vardır.

örneğin: gercekden/ gerçekten; bisey/ bir şey; ıstersen/ istersen; bulabilıyorsun/ bulabiliyorsun/; gıtsen/ gitsen; internet/ internet

Örnek 10. *Her şey otobüs saatleri(<http://www.ibb.gov.tr>)*

haritalar(<http://www.expedia.com>)(<http://www.teraserver.com>)depremler (<http://www.gezdirici.com>) ve dahası.Banka işlemleri , kişi aramaları , alışveriş herşey değişti onunla .Köy hayatı daha düzenli ama zor.

Örnek 10. Türkçe anlatım bozukluğu ve cümlede açıklık yanlışları bağlamında seçilmiş bir metindir. *Herşey* sözcüğü bitişik yazılması gereken bir sözcüktür. Ayrıca “*Her şey otobüs saatleri, haritalar*” tümcesi otobüs saatlerinin ve haritaların internet nedeniyle değiştiği gibi bir anlatım bozukluğu yaratmaktadır. Cümlede açıklık bağlamında “*kişi aramaları*” iyi bir cümlenin özelliklerinden “açıklık” ögesi bağlamına uymamaktadır. Çünkü tümce anlatmak istediği anlamdan uzaktır. Sonuç tümcesi “köy hayatızor”

metnin anlamsal yönünden ayrı bir anlam taşıyan, bu bağlamda sonuç cümlesi olmaktan uzak bir tümcedir. Cümlede açıklık yönünden yanlış bir kullanımdır.

Ayrıca, iletide görülen ve parantez (ayraç) içinde verilen *sayfa adresleri*; hem açıklama olmadığı için anlaşılmamakta hem de iki adres arasında ayırıcı “,”- “;” – “-“ vb. ayırıcı bir im kullanılmadığı için tek adres gibi görülmesinin yanı sıra, adresleri yazmak için parantez de kullanılacağı düşünülebilir.

Örnek 10.'da anlamsal açıdan karmaşa söz konusudur. İnternetin yaşama getirdiği yenilikler(değişikliklerin) olumlu mu, olumsuz mu olduğu anlaşılmamakta, son cümleye kadar olumlu izlenimi yaratan ileti, son cümleyle internetin karmaşa olduğunu bu anlamda da getirdiği değişikliklerin olumsuz olduğunu vurguluyor. Ayrıca internetin neden ya da hangi yönüyle köy hayatıyla özdeşleştirilip, karşılaştırıldığı internetin bu bağlamda kent mi, yöre mi, köy mü olduğu düşünüldüğü anlaşılmamakta...!

Örnek 14.”*evde benle kimse kagıt,tavla vb. şeyleri kimse benle oynamazdı.ama eve internet geldiginden beri her istedigim oyunu oynuyorum hiç canım sıkılmadan.sgl internet hep böyle devam et.*“

Cümle de doğruluk ve açısından “evde benle kimse kullanımı yanlıştır. Cümle “Evde kimse benimle

” biçiminde başlamalıdır, ayrıca *benle* sözcüğü yazım yönünden yanlıştır. Yine tümce başlangıcı ve noktadan sonra büyük harfle başlanması vb hiçbir noktalama iminin görülmediği paragrafta, *benle* sözcüğü de “benimle” biçiminden yazılmalıydı. Tümcede “g”,”ğ” yazım yanlışları bu iletide de görülmektedir. “*Sağol*” sözcüğünde ünlü harfler kullanılmadığı gibi “sğl” yerine de “sgl” kullanılmıştır.

Bize yazarının 12-15 yaş gurubunda olduğunu düşündüren bu ileti de ileti yazarının interneti bir insan, bir oyun arkadaşı, daha da ötesinde, evde ona vakit

ayıramayan diğer bireylerden daha yakın görmesi ve internete onunla oyun oynadığı için teşekkür edip, onu unutmamasını, onun istediklerini yapmasını, ona vakit ayırmasını istemesi de, psikolojik ve sosyolojik açıdan, konunun uzmanlarının önemle üzerinde durması gereken bir diğer konudur.

Örnek 18. “ İNTERNET YAŞAMIMIZIN HER ALANINA GİRMEKTEDİR.
SANAT,MÜZİK,YAŞAM V.SGİBİ FAALİYETSEL TÜM FONKSİYONLARI AKTİF HALE
GETİRİYOR.ASIL OLARAK
USA' NIN SAVAŞ ESNASINDA KURULAN İNTERNET SAVUNMA ARACIYDI. FAKAT
ŞİMDİ İSE BİLGİ MERKEZİ HALİNE GETİRDİ.”

Güzel cümlelerle çok şey öğreneceğimizi iddia eden bu örnekte hangi yönden güzel birşeyler öğreneceğimizi ne yazık ki anlayabilmiş değiliz. İleti; “kesinlikle okuyunuz” emir tümcesiyle başlamakta (sen oku- siz okuyun- sizler okuyunuz) Güzel cümlelerle....Güzel sözcüğünün sıfat(önad) olarak, anlamsal yönden soyut ve görelî ifadeler için kullanılabileceğini irdelersek, kesinlik ve görelîlik kavramlarını da pek bağdaştıramadık. “İnternet yaşamımızın her alanına girmektedir. “ Tümce noktayla bitirilmiş ancak daha sonraki tümce bir öncekinin açıklaması niteliğindedir. Bu bağlamda tümcenin sonuna ya “;” virgül kullanılmalıdır. Yaşamımızda sağladığı örneklerle sanat, müzik ve yeniden “yaşam” örneği verilmesi de ayrıca şaşırtıcıdır.

Tümce dilsel yönden olduğu kadar, anlamsal (anlatımsal) bağlamda yanlışır. v.s. gibi faaliyetler: v.s.gibi bir kullanım kalıbı türkçe de yoktur. Tümce ya vs. olarak bitirilmeli ya da vb. gibi olarak sürdürülmelidir. Faaliyetler sözcüğü, kök olarak türkçe değildir, bu bağlamda faaliyet sözcüğünün köküne sel eklemesi yaparak yeni bir sözcük türetilemez. Faaliyetler tüm fonksiyonları aktif hale getirmek fonksiyon ve aktif sözcükleri de türkçe değildir. Ayrıca getirmek eyleminin şimdiki zaman kipi “yor” yerine getirmekte ... kullanımı daha doğru olacaktır. İletinin devamında yine bilgi yanlışlığı var internet savaş sırasında değil, daha öncede açıkladığımız gibi “Ulusal Savunma Çalışmaları ” bağlamında gerçekleştirilmiştir. “Fakat şimdi ise.....” Tümcede neyin kimi neyi neden bilgi merkezi haline getirdiğinin hiçbir açıklaması yok.

Örnek 23. *bu tecrubeyi mutlaka yaşayın .herkese tavsiye ederim gerçeğinden daha beter bişey :)))*

Yine diğer örneklerde olduğu gibi yazımsal düzlemde, noktalama imleri ve büyük harf kullanımı yanlışları içeren bir ileti: “Tecrübe”, “mutlaka”, “tavsiye etmek” gibi dilimize başka dillerden yerleşmiş sözcüklerin kullanıldığı ileti cümle niteliği olarak açık olmadığı gibi anlamsal yönden de anlatım bozukluğu göstermektedir. “ Bu tecrübeyi mutlaka yaşayın” emir tümcesiyle, bir reklam iletisini anımsatan “slogan” benzeri bir tümceyle başlayan ileti, sonuç tümcesinde *mutlaka yaşanması gereken!* (gerçek olmayan) tecrübe **beter** sözcüğü yanlış kullanımıyla anlatım bozukluğuna neden olmuştur.

Örnek 24. *sfgngfn gfn sn gfgn sh gfsnsdfnbsdghn n sfgn sfgn sfgnsfgnsgnsgfngfn bnf*

Anlamsız seslerin biraraya getirildiği, hiçbir düzlemde irdeleyemeyeceğimiz bir ileti. Bir kodlama, bir şifreleme,olup olamayacağını düşündüğümüz bu iletidebizi sonuca ulaştırmadı. Söyleyebileceğimiz, Büyük – Küçük harf ayrımı olmadığı ve hiçbir noktalama imi kullanılmadığıdır.

Örnek 28. *hiç olmaz kitap ve cd gibilerini alabiliyorum.*

Yazım yanlışlarının yanı sıra; doğruluk- duruluk – açıklık bağlamında türkçe anlatım açısından da yanlış kullanım ve özensiz sözcük seçimleri olan, bir ileti. “*kitp/ diziminin **kitap** olduğunu, cd / sözcüğünün kompakt disk[•] - [tıkız teker^{*}] olduğunu biliyorsak da tümcede *hiç olmaz*, kullanımının “hiç olmazsa ” mı? ; “hiç olmazsa”*

[•] Emin Doğan Aydın, Bilişim Sistemleri Kısaltmalar Sözlüğü, günce yay. ist, s. 100,1996

^{*} Prof.Dr.Nüket Güz, “Açılış Konuşması”

biçiminde mi kullanılmak istendiği anlaşılmamaktadır. Bu bağlamda tümce yazım, noktalama imleri açısından yanlışlarının yanı sıra doğruluk ve açıklık anlamında da yanlıştır. Ayrıca tümcede gözlenen bir anlatım bozukluğu da “gibi“ sözcüğünün kullanımında görülmektedir. “*Gibi*” sözcüğü Türkçe’de görevli sözcükler bağlamında inceleyebileceğimiz, kendi başına anlamı olmayan, cümlede iki sözcük ya da tümce arasında ilişki – bağ kurmak için kullanılan sözcük türlerindedir. Sözcük, nesnelere arasında ilişki kurduğunda genellikle tekil olarak kullanılmalıdır. Günlük konuşma dilinde, “ler” çoğul takısı kullanımıyla da kullanılan sözcük kişileri vurguladığında halk dilinde örneğin “ Atatürk ***gibileri*** birdaha zor gelir” çoğul takısıyla kullanılır. Nesnelere arasında ilişkilendirme yapan *gibi* sözcüğü “ Kitap, kompakt disk gibi *şeyleri* ya da “ *kitap, kompakt disk gibi almam gerekenleri*” ve/ ya da “ kitap, kompakt disk gibi alışverişlerimi” vb. gibi biçimlerde kullanılabilir.

3.1.1 E-posta (e-mail)

E-posta, bireyleri yeniden mektup yazma alışkanlığına döndürecek mi bilinmez ancak, internet ortamında etkin kullanımı olduğu kuşkusuz Çok yönlü doğrudan etkileşimli bir ortam olan internetin en önemli işlevlerinden biri sınırsız ileti ve bilgi aktarımına getirdiği kolaylık, hız ve ucuzluğu kuşkusuz.

Bunlardan ilk kullanıma giren, e- posta günümüzde çeşitli kullanım alanlarında güncelliğini ve etkinliğini sürdürmekte. Bireyler birbirlerine telefon numaralarının yanı sıra elektronik posta adreslerini de verir oldular. Kartvizitlerde e-posta adresi görmeye öylesine alıştık ki, yazmıyorsa soruyoruz, “*e-mail*’adresiniz”!

Birçok servis sağlayıcının ücretsiz sunduğu bu servisten bir ya da dilediğiniz kadar servis sağlayıcısından dilediğiniz kadar internet adresi edinmek bir form doldurmak ve e-posta sözleşmesini onaylamakla bitiyor.

Geleneksel *mektuplaşmanın* yanı sıra, pek çok bilgi bankasına, özel hizmetlere ulaşma, elektronik gazete, bülten gibi yayınlara abone olma olanağı da sağlayan, e-posta dünyanın en büyük elektronik posta (e-mail) ağı olan internetin en işlevsel ileti aktarım aracı, e-posta, bireye iletisini okuma, saklama, gönderme, sıraya sokma, yanıtlama, iletisiyle çeşitli resim, yazı, dosya ya da beğendiği bir sitenin adresini gönderme gibi çeşitli olanaklar sunarken, kullanıcıların tüm dünyayla haberleşmesini de sağlamaktadır.

Uluslararası iletişime bir e-posta örneği, Quebec Canada'dan

Bonjour à vous,

Ce soir j'ai le coeur au remerciement.

A un moment où un autre vous avez pris le temps de m'envoyer une lettre pour me dire ce que vous pensiez de mon site.

Je veux vous dire que j'en fus fortement touché.

L'expérience d'une page web est nouvelle pour moi, et vos mots ont été des cadeaux.

Je continue...durant ce temps, je place plus;us de temps dans le secteur de la graphologie...

La page de l'arche de Noé fut un succès , je n'ai pas pu répondre à tous, je me suis fais une grille de réponses" .

Je vous souhaite un bel été et pour vous remercier pour les beaux qui ont été les votre je vous lance un clin d'oeil

[Http://chemin.iquebec.com](http://chemin.iquebec.com)

Je vous invite aussi sur mon ICQ:))

Au plaisir..

Jean-Paul Gagné

Le Chemin

<http://chemin.iquebec.com>

jean-paul.gagne@cgcable.ca

ICQ 5350047

[İletinin Türkçe Çevirisi]

Sizlere iyi akşamlar,

Bu akşam, [sizlere] yürekten teşekkür borçluyum.

Bana, sitem hakkında ne düşündüğünüzü söylemek için zaman ayırdınız.

Sizlere, derinden etkilendiğimi söyleyebilirim.

Web sayfası deneyimi benim için yeni [bir olay], ve sözleriniz benim için birer armağan oldu.

Bu arada... devam ediyorum ve grafoloji alanına daha çok zaman ayırıyorum...

Nuh'un gemisi sayfası çok başarılı oldu, hepinize yanıt yazamadım, kendime bir yanıt çizelgesi oluşturdum.

Güzel bir yaz geçirmenizi diliyorum ...

Jean-Paul Gagné

Le Chemin

İster elektronik, ister geleneksel yolla olsun, posta yoluyla bir iletiyi gönderebilmek için kuşkusuz öncelikle karşı tarafın adresini bilmemiz ve doğru adrese iletimizi göndermeniz gerekir. Son derece hızlı bu posta servisinde, dünyanın herhangi bir yerindeki internet kullanıcılarına gönderdiğimiz ileti, birkaç dakika ile

birkaç saat arasındaki (kullanıcının bulunduğu konuma göre) bir sürede alıcısına ulaşır. Herhangi bir nedenle yanlış adrese gönderdiğimiz ileti ise aynı hızla kendi posta kutumuza geri döner, bu da iletimizde neyi yanlış yaptığımızı görüp yeniden gönderme olanağı sağlar.

Bir elektronik posta adresi iki parçadan oluşur; Bu parçalar birbirlerine @ simgesi ile bağlanırlar. 1. Bölüm; örneğin isim, soyisim, numara gibi kullanıcıya ait özel kodu, ikinci bölüm ise kullanıcıya bu hizmeti sağlayan internet servisinin adresini gösterir. Bu servis sağlayıcı, internet servis sağlayıcısının adresi olabileceği gibi, çeşitli sitelerin ücretsiz olarak e-posta hizmeti verdikleri adresleri de olabilir.

Biraz daha açıklamamız gerekirse örneğin; turk.net'den internet hizmeti alan bireysel bir kullanıcının ya da şirketin, turk.net adresli bir e-posta adresi de olur. Ocean@turk.net, java24@escortnet.com, gibi.

Bir diğer örnekte hotmail, yahoo, gibi şirketlerin sunduğu ücretsiz, e-posta adresleridir. Evinde ya da işyerinde internet erişimi olmayan bir kullanıcı bile bu servislerden kendisine bir e-posta adresi edinebilir. Bunun için, kişisel bilgilerini içeren bir form doldurması ve, e-postayı kötü amaçlı kullanmayacağını anlatan - çoğunlukla bireyler bu sözleşmeyi okumasalar da - bir sözleşmeyi kabul etmeleri yeterlidir. Bu durumda internet adresleri örneğin; giletisim@hotmail.com , felicitass@yahoo.com gibi olacaktır. E-posta da bir kodun aynı servis sağlayıcı da

elektronik postalardan, gönderici adreslerini de internet sayfalarında bulunabileceği örnekler seçilmiştir.

ikinci bir kullanıcı tarafından kullanılma olanağı olmadığından, felicitass kodu, daha önce seçilmişse, şirket sizden ya bu kodu değiştirmenizi ya da kendi seçtiği; felicitass1, ffelicitass, felicitass34 ya da benzer bir kodu işaretlemenizi isteyebilmektedir.

İnternete bireysel erişimi olan kullanıcılar tarafından da sıkça kullanılan ücretsiz e-posta servisi sağlayan kuruluşların tercih edilme nedenleri ise;

- messenger adı verilen, bilgisayarınıza kopyaladığınızda çok küçük bir yer kaplayan bir programla, ister sesli ister yazılı iletiniz olduğunu size haber veren, aynı zamanda, arkadaşlarınızla, anlık sesli ya da yazılı (chat) iletişim de bulunabilmeniz. **Yahoo com** ve **Hotmail com**. un sunduğu bu seçenekte, **Hotmail com** Türkiye kullanıcıları için messenger programını türkçeleştirdi. Messenger'i kullanan ve sizin de programı bilgisayarınıza kurmanızı isteyen bir arkadaşınız varsa e-postanıza yine Hotmail tarafından türkçe olarak hazırlanmış bir ileti geliyor, sizin tek yapmanız gereken, kimlerin listenizde yer almasını istiyorsanız, e-posta adreslerini, hotmail'in ekle listesine yazmak, kalanını hotmail, sizin için ileti göndererek çözümlüyor.

“Merhaba!

Sürekli bağlantı halinde kalmamıza yardımcı olacak yeni ve muhteşem MSN Messenger Service hizmeti nedeniyle bu maili gönderiyorum. Umarım sen de üye olursun ve böylece birbirimize anlık iletiler gönderebiliriz.

Bu hizmete katılmak çok hızlı, kolay ve ayrıca ücretsiz! Daha fazla bilgi almak ve yazılımı yüklemek için yalnızca burayı tıklat ve MSN Messenger Service web sitesine git.

MSN Messenger Service yazılımını yükledikten sonra, beni kişiler listene ekle: E-posta adresim java24@hotmail.com. (Adımı kişiler listene eklerken gerekebileceğinden, adresimi bir kenara yazmak isteyebilirsiniz.)

Sana anlık ileti göndereceğim anı dört gözle bekliyorum!

Not: Yukarıdaki bağlantı çalışmıyorsa, aşağıdaki URL'yi kopyalayıp tarayıcıma yapıştır: <http://messenger.msn.com/lctr/friend/default.asp?useremail=ggurler24@hotmail.com>

- Dilerseniz, e-posta adresinizi kullanıma açıp, dünyanın her köşesinden kişilerle yazışabilme ya da sohbet edebilme, istemediğiniz kişinin, posta adresinize ileti aktarımını engelleme gibi olanakları olmalıdır.

E-posta yoluyla bireyler kişilerarası iletiler gönderebildikleri gibi, bazen eğlenceli buldukları bir fıkra, bir şiir, ya da bilgiyi de aktarmaktadırlar, ayrıca tek bir ileti üzerine yazacağımız e-posta adresleriyle, iletimizi aynı anda birçok kişiye ulaştırabilme olanağı da e-posta'nın bir başka işlevi.

1 Ülkeici - 1 Uluslararası e-posta iletisi örneği:

De : ilayda <@anet.net.tr> **Enregistrer l'adresse - Proscrire l'expéditeur**
À : "gulnur" <ggurler@hotmail.com> **Enregistrer l'adresse**
Cc : İlayda <@anet.net.tr> **Enregistrer l'adresse**
Objet : int
Date : Thu, 10 Aug 2000 19:34:05 +0300

İnternet'te dünya birincisiyiz

Bir Amerikan strateji şirketinin 30 ülkede yaptığı araştırmada, son 2 yılda internet kullanıcı sayısı en hızlı artan ülke Türkiye çıktı.

The Roper Reports Worldwide şirketinin son 2 yıldaki gelişmeleri baz alarak yaptığı internet kullanımı ve bilgisayarlaşma oranlarına ilişkin 30 ülkeyi kapsayan araştırması, internette yayımlandı. Araştırma için her ülkeden biner, toplam ise 30 bin bilgisayar kullanıcısı ile görüşüldü.

Elde edilen veriler ABD, Kanada, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya ve İspanya'nın genel ülke nüfusuna, Avustralya, Japonya, Singapur, Tayvan, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Rusya, Güney Afrika ve Suudi Arabistan'da ise kent nüfusuna oranlandı.

Türkiye, Kore, Tayland, Filipinler, Çin, Hindistan, Endonezya, Vietnam, Mısır, Meksika, Arjantin, Brezilya ve Venezuela'nın verileri ise kentlerdeki en düşük gelir grupları dışarıda bırakılarak oranlama yapıldı. Verilerin nüfuslara oranlanmasının ardından da puanlamaya gidildi.

Bonjour !

Au menu cette semaine :

- * VOS RENDEZ-VOUS CHAT
- * SOUTENEZ LES OTAGES AUX PHILIPPINES
- * ECLAIRAGE :
 - PORTRAIT : Brigitte, cyber avocate
 - LE SITE MASTERWEB DE LA SEMAINE : Mathieu Ponsot
- * DOC KOTCHABA : la carte de visite Chat
- * A VOTRE AVIS ? L'ete sera chaud...
- * LE MOT DE LA FIN
- * NOUVEAU : VOS RENDEZ-VOUS CHAT

<http://chat.multimania.fr/rdv/>

A l'occasion d'un evenement particulier ou simplement parce que vous ne pouvez pas etre connecte 24 heures sur 24, organisez des rencontres sur votre canal de Chat perso, et consultez sur cette page ceux des autres membres MultiMania !

- * SOUTENEZ LES OTAGES AUX PHILIPPINES

~~~~~  
<http://www.multimania.fr/newsmag/portrait/2000/26.phtml>

Rendez-vous sur le site de Philippe Brana et militez avec lui pour la liberation des otages de Jolo.

- \* ECLAIRAGES

~~~~~  
- PORTRAIT : Brigitte, avocate en ligne

<http://www.multimania.fr/newsmag/portrait/> Du divorce au Pacs en passant par le droit d'antenne ou le conge sans solde, le site de Brigitte Bogucki est une veritable mine d'or juridique.

[İletinin Türkçe Çevirisi]

adresini kaydedin. (<http://www.multimania.fr/>)

Multimania, toplulukların portalı bilgi mektubu

İyi günler!

Bu hafta programdakiler:

Chat randevularınız

Filipinlerdeki tutsakları destekleyin

Portre: Brigitte, siber avukat

Kotchaba dosyası: Chat kartviziti

Size göre? Yaz sıcak geçecek

Son söz

Yeni: Chat randevularınız.

Özel bir olay nedeniyle ya da herhangi bir nedenle internette olmadığınız zamanlarda, kişisel Chat kanalınızda söyleşiler düzenleyin, ve bu sayfada diğer multimania'dakilere bakın.

Filipinlerdeki tutsakları destekleyin

Philippe Brana'nın sitende buluşalım / Jolo tutsaklarının hürriyeti için bizlerle birlikte savaşın.

Portre: Brigitte, hattaki avukat

Boşanma davalarından her tür davaya, yayın izni ya da indirimsiz tatile değin, Brigitte Bogucki'nin sitesi gerçek bir altın madeni.

Bu tür e-postalar genellikle bir kişilerarası iletişim örneğinden çok, herhangi bir siteden ulaşılan bir veri iletişimini ya da reklam iletilerini anımsatmakta. Ancak, Türkiye dışından gelen iletilerde gözlemlediğimiz örneğin; bir haber letisi olan messenger’da olduğu gibi; “merhaba” sözcüğüyle başlaması . Türkiye dışından gelen birçok iletide “hi, hello, dear, cher“ gibi başlama sözcüklerini görmek olası, bu durumda, - genelleme yapmadan- *sanırım* Türkiye’de selamlama (iletişim) sözcükleri unutuldu demek pek de yanlış olmayacak.

Birçok kullanıcıya aynı anda gönderilen bir ileti örneği; (Bu ileti de de herhangi bir başlama sözcüğü bulunmamakta.)

Boîte de réception: [Nouveau message](#) [Adresses](#) [Dossiers](#) [Options](#) [Aide](#) [alara](#)

De : ilayda@hotmail.com

A: "orhan" <ORHAN@opar.com.tr>, "vertebra" <dyalcinkaya@hotmail.com>, "tom" <tkimuh@superonline.com>,"sedat" <sedat_k72@hotmail.com>,"muhittin" <muhittin2@hotmail.com>, "Mehmet" <mtufek@optonline.net>, "gulnur" <ggbosphore@hotmail.com>, "balıkadam" <zkaya@sirius.gazi.edu.tr>, "atylım" <i.ceyhanli@usa.net> **Enregistrer l'adresse**

Cc : <nura@anet.net.tr> **Enregistrer l'adresse**

Objet : **İlt:**

Date : **Wed, 1 Mar 2000 17:35:48 +0200**

KENAR MAHALLE

Bir profesör, sosyoloji sınıfındaki öğrencilerini Baltimore şehrinin Kenar mahallelerine göndermiş ve o bölgede yaşayan 200 erkek cocunun durumlarını araştırmalarını ve her bir cocunun geleceği hakkında bir değerlendirme yapmalarını istemisti. Öğrenciler hemen hepsi bu çocukların gelecekte hiçbir şanslarının olmadığını dile getirmişlerdi.

Bundan tam yirmi beş yıl sonra bir başka sosyoloji profesörü tesadüfen bucalısmayı buldu ve öğrencilerinden bu projeyi sürdürmelerini ve aynı çocuklara ne olduğunu araştırmalarını istedi. Öğrenciler, o bölgeden tasınan ya da ölen 20 çocuk dışındaki 180 cocuktan 176'sinin olaganüstü bir başarı gösterip, avukat, doktor ya da isadami olduklarını ortaya çıkardılar.

Profesör çok etkilenmişti ve bu konuyu izlemeye karar verdi. Birer yetişkin olan o çocukların hepsi o bölgede yaşadıkları için, her biriyle buluşma şansı oldu. "O koşullarda nasıl bu kadar başarılı oldunuz?" sorusuna verdikleri cevap hep aynıydı: "Mahalle okulunda bir öğretmenimiz vardı. Onun sayesinde."

Profesör, bu öğretmeni çok merak etmişti. Hala hayatta olduğunu öğrendiği yaşlı öğretmenin izini bulması zor olmadı. Kendisini ziyaret etmek için evine kadar gitti. Karsısında yılların yuzüne eklediği kirisikliklere rağmen hala dinc duran bir yaşlı kadın buldu. Merakla yaşlı kadına bu çocukları kenar mahallelerden kurtarıp, başarılı birer yetişkin olmalarını sağlamak için kullandığı sihirli formülün ne olduğunu sordu. Yaşlı öğretmenin gözleri parladi ve dudaklarının kenarında bir gülümseme belirdi: "Çok basit" dedi, "Ben o çocukları çok sevdim."

Çalışmamızda e-posta ileti örneklerini elden geldiğince, orijinal şekliyle aktarmaya çalıştık, bazı türkçe ses göstergelerinin uluslararası abc’de kullanılmadıklarını ve bu durumda dış kaynaklı bazı iletilerde de bu ses göstergelerinin kullanılmadığını gözlemlemekteyiz.

Bu durum e-posta adresleri için de geçerlidir. Elektronik posta adreslerinde kullanılan sözcük dizileri küçük harflerle yazılmasının yanı sıra; Türkçe’ye özel: “ç”, “ğ”, “ö”, “ş”, “ü”, “ı” gibi ses göstergeleri uluslararası bir ortam olan elektronik posta adreslerinde kullanılmaz. Örneğin; aşıyan kodunu seçmiş bir kişi adresini “asiyan@arti.net “, olarak seçmelidir.

“ İnternette e-posta adreslerinin (web adreslerinde olduğu gibi) belli bir mantığı vardır. “Kendi tescilli alan (domain) ismi olan bir kuruluşun, bu tescilli adreste dilediği kadar, fiziksel e-posta sunucu adresi olabilir.”⁷¹ Örneğin; alikirca@atv.com.tr ya da gazetelerde köşe yazarların da sık sık rastladığımız gibi, yazar adı birleştirici simge, ve kuruluş adresi.

Fransa kaynaklı bir e-posta adres örneği ve iletişi

From alain300@infonie.fr Sun Aug 22 02:16:29 1999

Message-ID: 004e01beec80\$490e5e40\$144af2c3@infonie

bonjour :-)

<FONTFACE="COMIC size="2" MS? Sansl'url que je t'ai envoyée concernait l'amitié. dommage qu'il ait subi une lateration (peut etre htm au lieu de html). je me dout e bien que tu n'as pas le coeur a rire avec ce tremblement de terre epouvantable que nous suivons en france le coeur desolé. une emission de radio qui permet au public de commenter en direct les evenemnts de l'actualité montrait bien l'interet porte par les francais a l'organisation des secours, et certains demandaient même un accroissement de l'aide et une plus grande rapidité

⁷¹ ‘çevrimiçi’<http://www.ajansnet.com.tr/> eylül2000

d'intervention. ce mouvement d'opinion a peut etre permis d'accelerer les efforts, et devant ce sinistre permets moi de te dire que je pense bien a toi et a tes amis. A bientôt

<AHREF="MAILTO:ALAIN300@INFONIE.FR"alain300@infonie.fr ,

icq 18465238

Hoşçakal :-)

[İletinin Türkçe Çevirisi]

Sana gönderdiğim "Sansl'url" dostlukla ilgiliydi. Ne yazık ki değişikliğe uğradığı (belki de html yerine htm). Fransa'dan büyük bir üzüntüyle izlediğimiz bu korkunç depremden sonra gülecek durumda değilsin biliyorum. Olayları, yorumlarıyla canlı yayında halkın ağzından veren bir televizyon istasyonu, Fransızların kurtarma çalışmalarına gösterdiği ilgiyi dile getiriyordu ve hatta kimileri [yapılan] yardımın daha fazlaştırılmasını istiyordu ve daha çabuk bir girişimle. Bu düşünce olayı çabaların hızlandırılmasını belki de sağlamıştır ve bu üzüntülü olay karşısında izin ver seni ve arkadaşlarını ne kadar çok düşündüğümü söyleyeyim.

Hoşçakal

Dış kaynaklı iletilerde genellikle rastladığımız icq no: bu iletide bir anlamda telefon numarasının yerini almış gibi. İletişimi tamamlayıcı sözsüz iletilerin internet iletişiminde simgelerle, yazı

karakterleriyle (font), çözümlendiğinden sözetmiştik, bu ileti de bir örneğini gördüğümüz,

FONTFACE="COMIC ["AHREF="MAILTO:ALAIN300@INFONIE.FR"alain300@infonie.fr "] bu yazı türüne örnektir.

E-card:

E-posta'nın bir diğer işlevi de *e-card* adı verilen elektronik kartpostal'lar. Birçok servis sağlayıcısında *e-card* başlığı altında bulunan bu işlev de seçtiğiniz kategoriye göre, doğumgünü, yıldönümü, sevgi, gülümsetme sözcükleri, önemli günlerle ilgili örneğin, tüm dinlerin kutsal gün ve bayramları, sevgililer günü, kurtuluş günleri, ve benzer hazırlanmış kartpostallara, altta yer alan kutuya iletinizi yazarak, daha ötesinde, dilerseniz, müzikli ya da hareketli görüntülü bir kart seçerek, seçiminizi yine size sunulan bir seçenekle göndermeden önce, nasıl olduğunu görüp, izleyerek, beğenmezseniz değişiklik yapıp, ya da iptal edip başka kartpostal seçerek, yine ücretsiz olarak elektronik posta yoluyla dilediğiniz kişiye gönderme olanağınız bulunmakta.

İnternet adreslerinde; "**gov**" resmi kuruluşları, "**edu**" eğitim kurumlarını, "**com**" ticari kuruluşları, "**org**" ticari kazanç beklenmeyen kuruluşları, "**net**" internet (ticari) kuruluşlarını belirler. Ayrıca, A.B.D dışındaki ülkeler, kendi içlerinde tescil ettikleri adreslere, ülkenin tanım kodunu da örneğin "**tr**" Türkiye, "**fr**" Fransa olarak eklemektedirler.

3.1.2. ICQ: (Seni Arıyorum)

İnternet ortamlarında sıkça karşılaştığımız bir diğer adres biçimi de icq numaram, notu. “**ICQ**, bilgisayarınıza kurduğunuz andan başlayarak, İnternet'e bağlı olduğunuz zamanlarda otomatik olarak çalışan ve standart durumda ekranınızın sağ kısmında yukarıdan aşağıya doğru duran bir pencere ve başlat menüsünün bulunduğu araç çubuğunun sağ alt kısmında çiçek simgesi ile yer alan bir iletişim programıdır.

İstediğiniz kullanıcıları eklediğiniz bu program yoluyla, İnternet'e bağlı olduğunuz ve ICQ'nuzun açık olduğu anlarda, listenizdeki kullanıcılar 'online' [bağlantıda] olduğunuzu, seçtiğiniz kullanıcı adının (nick name) ICQ listelerinde mavi renkte görünmesiyle, ya da İnternet'te olmadığını kullanıcı adınızı kırmızı, 'offline' [bağlantıda olmadığını] görünmesiyle anlarlar... Listenizdeki kişilere anında ya da ICQ'larının açık olduğu anda ulaştırılmak üzere iletiler yollayabilir, *online* iseniz, mesajlaşma yoluyla ya da sohbet penceresinde ya da sesli sohbetler (chat) yapabilir, kolayca dosya transferleri (iki bilgisayar arasında veri aktarmaları) yapabilir ya da resimler gönderebilirsiniz.

Ayrıca, programın masaüstü notları, hatırlatma servisi ve yapılacaklar listesi gibi işlevleriyle işlerinizi düzenlemeniz de olanaklı. Aramalar yaparak dünya çapında çeşitli dostlar da kazanabileceğiniz ICQ'nun özelliklerinin getirdiği en önemli özelliklerinde biri de, yalnızca sohbet yönüyle hizmet veren yazılımların aksine, iş amaçlı kullanımlara da uygun olması. Örneğin; şirket içi ya da bir holdingi oluşturan personeller arası *e-mail* 'leşmeler yerini yavaş yavaş *ICQ mesajlaşmalarına* bırakarak programın popülerlik alanını oldukça genişletiyor. İstediğiniz anlarda listenizdeki kişilerin sizi offline zannetmesini sağlayan görünmezlik gibi birçok özelliğin bulunması da, "rahatsız edilir miyim?" korkusunu atmanıza ve kartvizitinizde bir de ICQ numaranız için yer açmanıza neden olacaktır.”⁷²

⁷² ‘çevrimiçi’ Cüneyd Er tarafından hazırlanmış, icq türkçe kullanımından özetlenmiştir. Cüneyd Er (cer@pcworld.com.tr), PC World'ün freelance editörü. İcq no: 9149188., eylül2000

ICQ programında Sesli İleti (Voice Message) seçeneği sesli iletilerinizi göndermeyi sağlayan bir olanak, bu seçeneği seçtiğinizde açılan bir ses kaydedici bir *teyp* e benzer görünüm ve sistemle çalışmakta, kaydettiğiniz sesinizi, sesleri ICQ listenizdeki kişilere yollamanızı sağlayan seçenekle, hazır bir ses dosyasını da gönderebilirsiniz.

İCQ, internet ortamında biraz daha toplumsal bir iletişim aracı, programı bilgisayarına kuran kişiler, kişisel bilgilerini bildirmişlerse, örneğin, listenizdeki kullanıcının doğum gününü size, kullanıcının yanında bir simgeyle bildiriyor ayrıca, yine programın işlevlerinden biri olan e-kartla (elektronik kartpostal) doğumgünü, özel günler, bireysel iletiler, özür iletileri, gibi seçeneklerle, görüntülü, hareketli, ya da kendi hazırlayacağınız e-kartı gönderebiliyorsunuz. Ayrıca programın e-posta servisi de bulunmakta.

“Her ne kadar, sık kullanacağınız seçenekler, mesajlaşmalar, dosya transferi ve sohbet ortamları olsa da, ICQ, yoğun içeriğe sahip bir program. 'Phone' özelliği de çalışmalarınızı daha pratik bir şekilde sokacaktır. Telefon görüşmesi isteği adını taşıyan bu tercihi tıkladığımızda, diğer seçeneklerde de olduğu gibi yeni bir pencere açılacaktır. Eğer listenizdeki kişiye telefon açmak istiyorsanız ona "Seni arayabilir miyim?" sorusunu sormak için 'May I Call You?', karşı tarafın sizi aramasını istiyorsanız 'Please Call Me' işaretli olması yeterli.”⁷³

ICQ genelinde bir anlamda simgesel dil ağırlıklı bir program diyebiliriz. Seçeceğimiz simgelerle, listemizdeki arkadaşlarımıza durumumuzu belirtebiliriz:

- “Available/Connect: ICQ'nun normal durumu olan *yeşil çiçek simgesi* ulaşılabilir olduğunuzu gösterir.
- Free For Chat: O anda sohbet edebileceğinizi belirten simgedir.

⁷³ Cüneyd Er, **a.g.int..s.**

- Away: Bilgisayarınızda olmadığınızı, size ileti gönderebileceklerini ancak, anında yanıtlamayacağınızı belirtir.
- N/A Extended Away: Bilgisayarından çok uzakta olduğunuzu belirtir.
- Occupied (Urgent Msgs): Meşgul olduğunuzu ve sadece acil mesajlara cevap verebileceğinizi gösteren simgedir.
- DND (Do not Disturb): "Rahatsız etmeyin" anlamına gelen DND statüsü de mesajların sessiz ve hareketsiz olarak, gelmesini sağlayacaktır.
- Privacy (Invisible): Listesinde bulunduğunuz kişilerin ICQ'nuzun kapalı (offline) olduğunu zannedecekleri görünmezlik durumudur. Onlar adınızı kırmızı olarak görseler de siz onların durumunu görebilir ve mesajları ses

Şekil 2: Goovey Chat Simgesi
 efektleriyle ve hareketleriyle beraber alabilirsiniz. *Zaman zaman kullanılması gereken güzel bir özellik.*

- Offline/Disconnect: En altta bulunan bu statü ise, programı kapatmadan ICQ'yu offline hâline getirmeyi sağlayarak listenizle irtibatınızın kesilmesini sağlar.”⁷⁴

ICQ programında, sohbet, ileti, dosya gibi gelen iletilerin saklandığı bir de arşiv bulunmakta, dilediğiniz zaman, bu arşivi kullanarak, herhangi bir iletiyi ya da sohbeti yeniden gözden geçirebilmeniz olanaklı. Programda ayrıca, 2 çeviri sitesine doğrudan ulaşım, yabancı dilde mesajları, bildiğiniz diğer, yabancı dile çevirebilme olanağı var.

ICQ, internet ortamında, kullanıcılarının genellikle bir anlamda biraz daha ciddi ve birbirlerini, kişisel bilgiler notları ,kullanıcının bağlandığı yerden, (doğru seçmişse) yerel saat bağlantılarından, daha kolay tanınabildiği bir ileti aktarım aracı.

2.4.1.) Goovey;

İnternette siteler arasında gezerken (surf yaparken), aynıweb sitesinde bulunan bireylerin iletişimini gerçekleştirebilecekleri bir programdır. Kullanıcıları internette

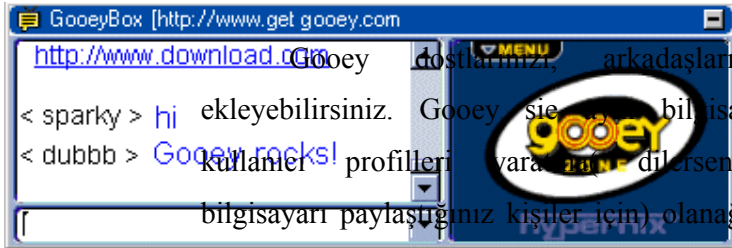


dolaşırken web sayfaları arasındaki duvarları üyeleri arasından kaldıran, ayrıca aynı alışkanlık ve özel ilgi alanları olan kişileri buluşturan *goeey*, web

Etkin iletişim işlevinin yanı sıra, *goeey messengerie* (ileti aktarıcısı) arkadaşlarınızla, dostlarınızla, belki de ailenizle, sohbetinizin sürmesine olanak sağlar. Goeey kullanıcısı hangi sitede olursa olsun, *goeey penceresinde* sürekli güncellenen listeyi izleyerek kimlerin hangi sitede çevrimiçi (online) olduklarını, görebilir, dilerse konuşma guruplarına katılabilir, dilerse bir yandan siteler arasında gezerken bir yanda da özel sohbetler sürdürebilir.



Görüntülü konferans (video-konferans) *net-meeting* özelliğiyle iletişimde bulunduğunuz bireylerle, karşı karşıya sohbet olanağının da bulunduğu *goeey* internette dolaşırken sağladığı iletişim olanağıyla deneyimlerinize katkıda bulunurken, dünya görüşünüzü de zenginleştirecek.



İnşaat bilgisiyle ilgili olarak da sohbet ediyken, hoşlanmadığınız başka bilgisayarlarda da sohbet ediyken, hoşlanmadığınız içerik kutusu, geniş kapsamıyla size üç zengin ve kaliteli zincir sunmakta.

Şekil 2: Goeey Chat Kullanıcı Listesi
(Kaynak: www.goeey.com)

Şekil 3: Goeey Chat İleti Penceresi
(Kaynak: www.goeey.com)

Goeey'le :

Reuters ajans tarafından güncellenen aktüel haberleri, dünya ekonomi, politika, spor, sanat ve bilimsel değişimleri,

CNET'in sunduğu bilgisayar, internet, sayısal sistem yenilikleri ve bilişim dünyasında ki en son teknolojiyle ilgili bilgi ve siteleri,

L'Espace Flash'ın; fantastik animasyonlarını, en son oyunları, sanatsal izlencelere,

Jet-Visuel'de internet üzerinden yayın yapan; televizyon, radyo kanallarına kolayca ulaşabilirsiniz.

Goocy tanıtımını şu sloganla bitiriyor "Artık eskisi gibi surf yapmayın...Goocy'i bilgisayarınıza kurun ve kendinizi Web'in harikalar diyarına bırakın(lancez vous a la conquete du web)"⁷⁴

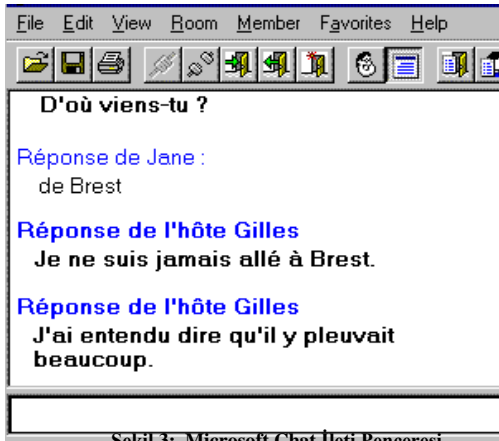
⁷⁴ 'çevrimiçi'<http://www.goocy.com/cmp/cmp/about.asp>?adresinden özetlenerek çevrilmiştir eylül2000

3.1.4. Microsoft Chat :

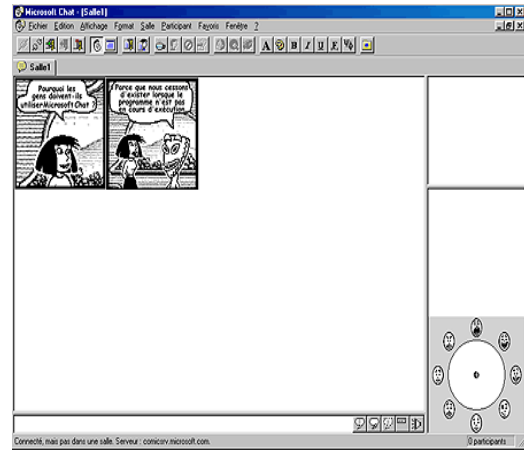
Microsoft Chat tanıtım sloganı: “Bağlanın ve kendinizi sohbeta bırakın”

Daha önceleri Comic Chat (Komik Sohbet/chat/) olarak da anılan Microsoft Chat, dilermeniz teks (yazılı) dilermeniz grafiksel işlevi seçerek, düşüncelerinizi, ilgilerinizi paylaşabileceğiniz ya da yeni dostluklar kurabileceğiniz bir iletişim programıdır.

Sohbetinizi grafik biçim/çizgi karakterlerle sürdürmek isterseniz, *affichage* (afiş) menüsünden, seçeneklere girerek gerçekleştirebilirsiniz. sizi yansıtacağı



Şekil 3: Microsoft Chat İletişim Penceresi
(Kaynak: www.messenger.com)

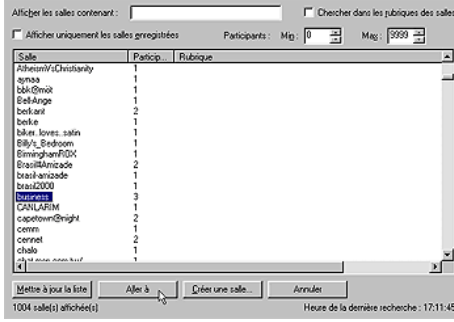


Şekil 3: Microsoft Karikatürize İletişim
(Kaynak: www.messenger.com)

düşündüğünüz bir çizgi karakteri seçerek sohbet edebilirsiniz. Aynı işlemle başka karakter seçebilir ya da yazı biçimine dönebilirsiniz.

Sohbet biçimini seçtikten sonra, kiminle ya da kimlerle sohbet edileceğine karar vermeli ve oda listesinde, oda adlarının yanlarında bulunan açıklamalar okunmalıdır, Oda adları bir anlamda yol göstericidir. Bağlanılacak odayı seçip “bağlan” isteğinde bulunduktan sonra seçilen oda; özel, şifreli, davetli girilebilen ya da konuşucu sayısı sınırı henüz dolmamış bir odaysa, kısa sürede odaya bağlanacak, seçilen takma ad(nic

name) chat sayfasında görünecektir. Bundan sonra isterse seçilen kişiyle isterse odada sohbete başlanabilir.



Şekil 4: Microsoft Chat Oda Listesi Penceresi
(Kaynak: www.messenger.com)

Her odaya ilk giren kullanıcı odanın başkanı olur, oda başkanı, istediği kullanıcılara, başkanlık verebilir ya da bu görevini tek başına sürdürür. Odanın kurallarını bozan, özel konuşmalarını, genel kullanım penceresinden sürdüren; küfür, sataşma ya da benzer sataşmalarda bulunan kullanıcıları, oda başkanı dışarı atabilir, girişini engelleyebilir. Bu bağlamda oda başkanlığı önemli ve sorumluluk isteyen bir konumdur. Konuşucular; odada herhangi bir rahatsızlığı olursa bunu başkana bildirir ya da başkan, görevini yerine getirmiyorsa, protesto davranışı olarak, kullanıcılar odayı terkedebilirler.

Oda Listesi, size hangi odada kimin sohbette olduğunu gösteren çok işlevli bir seçenektir. Kimin hangi oda ve/ya da odalarda bulunduğunu görebileceğiniz, sohbet odasına katılmasını istediğiniz kişileri davet edebileceğiniz gibi, sizin de o odaya katılmasını sağlayan bu seçenek, iletişiminize kolaylıklar sağlamaktadır.

Etkileşimli bir sohbet programı olan *Microsoft Chat* tüm iletişim programları gibi size internet aracılığıyla bir sohbet odasında diğerleriyle konuşma olanağı vermesinin yanı sıra, belge, resim, ya da dosyalarınızı gönderebilme ayrıca grafik seçeneğiyle eğlenceli vakit geçirmenizi de sağlar.⁷⁶

Microsoft Chat diğer bireylerle etkileşimli (interaktif) iletişim ortamları yaratan ideal bir programdır, sohbet odasında konuşmalarınızı sürdürürken, *fısıltı kutusu* seçeneğiyle birebir iletişimde de bulunabilirsiniz. Eğer herhangi bir işiniz varsa ancak bu arada odadaki konuşmaları da (işiniz bittiğinde) izlemek istiyorsanız, bir zaman için oda da bulunmayacağınıza belirten (kahve fincanı) simgeyi tıklarsanız, odadaki arkadaşlarınız orada bulunmadığınızı anlayacaklardır. (Bu simgeyi seçip başka bir yerde ya da fısıltı kutusunda konuşmanızı sürdürebilirsiniz.)

⁷⁶ <http://www.microsoft.com./france/internet/produits/chat/default.asp> adresinden özetlenerek çevrilmiştir.

YAZIM –YAZIN ve NOKTALAMA YANLIŞLARI’ nın doğru kullanımları:	SÖZCÜK YANLIŞLARI	DOĞRU KULLANIM
-Bana bakın fis mıs atmayın.	kıslar/	kızlar
-Hele kızlar bana hiç fis atmasın.	hiç/	hiç
-Herkes bana fis takılıyor.	yaw/	?
-Nerdesin?	karizmatik/	karizmatik
-Seni tutamıyorum elin çok terli.	kızkkardeşim/	kız kardeşim
-Düşüm.	atmaasın/	atmasın
	GOOOLL...../	GOL.
	Yalancımmmm/	yalancı

Tablo 12: ÖRNEK 1. ‘in “DİL - SÖZCÜK- NOKTALAMA- YAZIM -YAZIN “ İNCELENMESİ”

Söyleşi odalarından seçtiğimiz birkaç örnekten biri olan *örnek1. Tr/ testi* odasında konuşan üç *host* (oda başkanı) bulunmakta, ancak odanın başka *host*’ları da bulunmakta. Konuşmalardan anladığımız kadarıyla odada söyleşenlerden biri maçı izlemekte ve taraftarı olduğu takım gol attığı için, *chat* iletişiminde bağırarak olarak anlamlandırdığımız, ‘büyük harf’ kullanımından bir anlamda *sevinç çılgılığı atmakta*, ayrıca iletisini iki kez yinelemekte diye düşünsekte oda başkanı *Desen*’in *iletisinden gerçekten diğer oda başkanı ALENDELON’un doğru söylediği ancak, DESEN* bu takımın taraftarı olmadığı için mi, kendisine yalancı demekte bu söyleşiden anlaşılmamaktadır.

Konuşmacılar odaya katıldıklarında gördüğümüz yazılar örneğin ;

_sacit_says: sacit (kullanıcısı) dedi ki:

“Host TaRiHSeL (~TaRiHSeL@213.186.145.XXX) has left the conversation.”

“Oda Başkanı TaRiHSeL(.....) konuşmadan ayrıldı.” Anlamına gelmektedir.

Vadi_^^ (~demiraykan@212.156.185.XX) has joined the conversation.

Vadi_^^ kullanıcı adlı konuşucu,(.....) söyleşiye katıldı.

Örnek 2.

Oda Adı : [Tr/35-45](#)

Tarih : 03.08.00

[|CaNaVaR| whispers to pokemongang:](#)

/server irc.alsenin.com serverına bekleriz.İyi Sohbetler!!!

^^seLena (~^^seLena@213.43.248.XX) has joined the conversation.

[Host |BaRMaiD| whispers to pokemongang:](#)

HeLLo pokemongang and WeLcome to #tr-35/45 OP istemek baskaLarini rahatsiz etmek,kufurLu konusmak

[Host |BaRMaiD| whispers to pokemongang:](#)

KesinLikLe yasaktır! Odaniza eggdrop bot kiraLamak istiyorsanız yeda veya KaLLeS'e muracat edin...

[Host |BaRMaiD| whispers to pokemongang:](#)

Herkeze iyi egLenceLer ve seviyeLi sohbetLer diLeriz... !!!! #Tr-35/45 !!!!

sacit says:

vals abla selam

sacit says:

nasılsın

sacit says:

keyfin yerindemi

aydagun (~21@212.29.80.XX) has joined the conversation.

Host vals_uzak says:

tşk sacit iiyim sen

{rose} (~x@212.156.135.XX) has left the conversation.

sacit says:

saol abla

sacit says:

kusura bakma selşam veremedim

sacit says:

dedim bi hal hatır sorayım

Calcu (~hgfd@212.29.69.XXX) has joined the conversation.

Host vals_uzak says:

tşk sacit

aydagun says:

selamlar

Host vals_uzak says:

merhaba aydagün

Host TIGER_4 says:

slm ablam

Host TIGER_4 says:

hoşgeldin

aydagun says:

merhaba canım

^^seLenaa says:

merhabalar

aydagun says:

hoşgördüm

aydagun says:

nasılsınız

Host LaL (~fairy@212.253.31.XXX) has left the conversation.

Calcu (~hgfd@212.29.69.XXX) has left the conversation.

shashibala (~yy@212.253.31.XXX) has joined the conversation.

Host TIGER_4 says:

sağol ben iyim

Host TIGER_4 says:

sen nasılsın?

shashibala (~yy@212.253.31.XXX) has left the conversation.

aydagun says:

bende harika yım :)))

[BABA] (~user@203.128.13.XXX) has left the conversation.

Vadi_^^ (~demiraykan@212.156.185.XX) has joined the conversation.

suskun (~AseNa@212.29.69.XXX) has joined the conversation.

Host TIGER_4 says:

sen doğuştan harikasın zaten:))))))

aydagun says:

teşekk

aydagun says:

ür ederim :)))

aydagun says:

bencede :))

aydagun says:

bu dünyaya bir kez geliyoruz kimsenin neşemi bozmasına izin veremem

kardelen (~Dilek1@62.29.24.XXX) has joined the conversation.

Host TIGER_4 says:

heheh

Host TIGER_4 says:

Efetttttttttttttt

aydagun says:

çakkkkk oluuuu

kardelen says:

iyi akşamlar

uur (~uzmanmehmet@212.57.4.XXX) has left the conversation.

a (~aras@212.156.27.XXX) has joined the conversation.

Host aydagun says:

iyi akşamlar kardelen

Host vals_uzak says:

aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa

Host vals_uzak says:

bana sorrrrrrrrrrr

Host vals_uzak says:

seniiiiiiiiii yineeeeeee bana sorrrrrrrrrrrrr

Host vals_uzak says:

:))

^^seLena says:

valss:)

Host vals_uzak says:

harika bi şarkı

Host vals_uzak says:

hiçççç dolaşmaaaaa hiç bulaşmaaaaa banaaaaaaa

[]DiScOnNeCtEd[] says:

[]DiScOnNeCtEd[] says:

[]DiScOnNeCtEd[] says:

__ __ selam baylar bayanlar __ __

[]DiScOnNeCtEd[] says:

^^seLena says:

şarkılaar hep harikadır

[]DiScOnNeCtEd[] says:

Host vals_uzak says:

evetttttttt

Host vals_uzak says:

aaaaahhhhhhhhhh ahhhhhhhhhhhhhhhh

YAZIM –YAZIN ve NOKTALAMA YANLIŞLARI' nın doğru kullanımları:	SÖZCÜK YANLIŞLARI	DOĞRU KULLANIM
-Eğlenceler	herkeze/	herkese
-Kesinlikle	eglenceler/	eğlenceler
-seviyeLi	muracat/	müracaat
-sohbetLer	kufur/	küfür
-kiraLamak	Baskalarini/	başkalarını
-KaLLeS	odaniza/	odanıza
-Keyfin yerinde mi?	saol/	sağol
-Teşekkürler sacit iyiyim, sen nasılsın?	selşam/	selam
-Teşekkürler sacit.	İyim/	iyiyim.
-Bir hal hatır sorayım dedim.	efetttttttt/	evet
-Selam ablam.	çakkkkk olusuuu/	çak oğlusu?
-Teşekkür ederim.		
-Bende harikayım		
-Şarkılar hep harikadır.		

**Tablo 13: ÖRNEK 2. ‘nin
“DİL - SÖZCÜK- NOKTALAMA- YAZIM -YAZIN “ İNCELENMESİ”**

Söyleşi odalarından seçtiğimiz birkaç örnekten biri olan *örnek 2. Tr/ 35-45* odasının ad seçiminden, türkiye kodunu ve konuşucuların genelde 35-45 yaşları arasında olduğunu anlaşılmaktadır.

Odada dikkatimizi ilk çeken odaya katılanlar için otomatik* bir karşılama tümcesi bulunmakta. Birçok *host* un bulunduğu odada, katılanlar için karşılama tümcesi “iyi sohbetler” dileğiyle birlikte, odanın kuralları da belirtiliyor. Örnek 1.’de konuşmacılardan biri olan _ *sacit* _ kullanıcı adlı kişinin bu odada söyleşide olduğunu görüyoruz. Ancak aynı konuşmacının bu odada kullandığı sözcükler ve söylemi, (oda kurallarından olsa gerek) daha seviyeli. Bu bağlamda konuşucuların, söyleştikleri odalara göre bir söylem seçtiklerini düşünebiliriz.

* Ali Püsküllüoğlu, *Öztürkçe Sözlük*, abc yayınları, İstanbul, s.,392,10.baskı

Oda başkanı *vals*'in *aaaaaaaa aaaaaaaaaa aaaaaaaaaaaaaa / bana
sorrrrrrrrrrr/ seniüüüüüü yineeeeeee bana sorrrrrrrrrrrrr/ hiççççç dolaşmaaaaaa
hiç bulaşmaaaaa banaaaaaaa / aaaaahhhhhhhhhh ahhhhhhhhhhhhhhh....*

Biçimindeki sözcük yazımları şarkı söylediği anlamında olduğu için yazım yanlışları bağlamında incelemedik. Ayrıca konuşucun, sürekli “ah” ünlemleri, birşeylere üzüldüğünü düşündürmektedir.

Örnek 3.

Oda Adı :Tr/ Zurna

Tarih : 03.08.00

TR/ Zurna ...03.08.00 davidbeckham says:

falep says:

david fazla gazlamaa

davidbeckham says:

yoklem

falep says:

kokusu çıkar sonra:P

falep says:

sen görüyon mu byte?

davidbeckham says:

olom nooluyo lam

davidbeckham says:

herkesi tanıyonuz

falep says:

ne noluyo david?

ByTe says:

falep: ben unutulmuşum yaaa

falep says:

hade lem kimi tanıcaz?

falep says:

nasıl unutulursun byte?

falep says:

kankalar unutulmaz

ByTe says:

:((

falep says:

alla alla

davidbeckham says:

nuahahahha

falep says:

kimse unutulmaz

falep says:
byte böyle deme davide geyik malzemesi yapın:P
davidbeckham says:
:)))))))))
aLqoLiq_BaronN Awayım *SebeP : Karnım Ac yemeq yiyip GeLCem..! Saat : 19:52:25 NevzaT*
ByTe says:
Falla yaa
ByTe says:
baksana kimsecikler hal hatır sormuyoo
^^MARJINAL^^^ (~user@212.253.16.XX) has joined the conversation.
ByTe says:
david
falep says:
byte nbr
ByTe says:
yaF illaki kıllar çıkacak
falep says:
byte nasılsın:))
davidbeckham says:
olm kafanı yorma
davidbeckham says:
olur arada
davidbeckham says:
kıllarda tuylerde
davidbeckham says:
eksik olmaz
davidbeckham says:
koy gitsin diyebilmelisin
falep says:
ağda yap geçer
KGİG says:
MRB MİLLET
falep says:
lem ne o sustun
falep says:
yine bi kısı aldı sorguya:P
falep says:
bide unutulmuşum diyoo
falep says:
deyno:P
davidbeckham says:
olm maça baalandım
davidbeckham says:
radyodan
falep says:
iyi yaptın:P
davidbeckham says:
ıvano aldı topu
falep says:
kim yeniyo:))
davidbeckham says:
ama faul
falep says:
ehha
davidbeckham says:
levski
davidbeckham says:
geliyor

alara (~alara@213.43.33.XXX) has joined the conversation.

davidbeckham says:

dur olm bi

davidbeckham says:

yeni açtım

falep says:

olm gol olunca

davidbeckham says:

aha

falep says:

bii de şimdi adamı kalpten götürmeee

davidbeckham says:

atak yapıyoz

davidbeckham says:

tuh

davidbeckham says:

keletsov

acayip (~acayip@212.174.69.XXX) has joined the conversation.

falep says:

slm hotbird

davidbeckham says:

şifo

falep says:

nbr?

davidbeckham says:

tayfur

davidbeckham says:

halilagic

acayip says:

slm

acayip says:

ben geldim

acayip says:

nehaber

davidbeckham says:

n,ihat

acayip says:

ohoo

davidbeckham says:

nouma

davidbeckham says:

had

davidbeckham says:

vur

davidbeckham says:

şifo

davidbeckham says:

münch

davidbeckham says:

vur

acayip says:

ya dostlar maç kaç kaç

acayip says:

hey

davidbeckham says:

0-0

acayip says:

kim yeni yo

davidbeckham says:
 o-o
 davidbeckham says:
 ama sofya yeniyo
 acayip says:
 ya hadi bveşik taş ya
 davidbeckham says:
 allahım
 AsK_Bestesi says:
 lallalalalalalalalala
 davidbeckham says:
 yanı gerçekten acıpsın
 davidbeckham says:
 beşiktaş bastırıyo
 AsK_Bestesi says:
 david
 AsK_Bestesi says:
 naberrr
 davidbeckham says:
 inşaallah takacaz
 davidbeckham says:
 bi tane
 acayip says:
 aminnnnn
 davidbeckham says:
 ii be
 Kingarthur says:
 ama zayıf vurdu
 Kingarthur says:
 kalecide kaldı
 AsK_Bestesi says:
 çocuk kalbimize dolan gamlar
 acayip says:
 ne oldu ya
 BeRKaY^^ says:
 millet
 davidbeckham says:
 maçta dinlermiş
 AsK_Bestesi says:
 oturup ağlamistik sesiz çardakta

 davidbeckham says:
 ofsayt
 AsK_Bestesi says:
 çaresiz erken inen aksamlara
 davidbeckham says:
 endirek serbest vurus
 AsK_Bestesi says:
 veda edip ayrıldık biterken o yaz
 acayip says:
 evet
 acayip says:
 aöma galata saray ne yaptı
 acayip says:
 dpostlar
 davidbeckham says:
 tuh

CoCoMi says:

sesin çok güzelmiş güzel okudun şarkıyı

GECE_UCAN_PIRASA_ (~asd@212.253.228.XXX) has left the conversation.

davidbeckham says:

noluyoz lam

AsK_Bestesi says:

hadi baiiiii

AsK_Bestesi (~AsK_Bestesi@212.252.68.XXX) has left the conversation.

acayip says:

ben geld,im

davidbeckham says:

ne lam bu

davidbeckham says:

alla alla

Kingarthur says:

oha

Kingarthur says:

düşünkonuş koçum

alara says:

evet

alara says:

burdayım

Kingarthur says:

sen iç çamaşırlarınla organizma olurken ben bu işleri yapıyordum

Hectic_ says:

yine beni seç yandan

Hectic_ says:

fisa geç

davidbeckham says:

bak koçum

^^Zeyno^^ (~pirch@212.174.139.XX) has joined the conversation.

davidbeckham says:

toysun

davidbeckham says:

gencsin

davidbeckham says:

yazık olur sana

Kingarthur says:

bak o doğru

"mika hakkinen" says:

maç kaç kaç bilen var mı

Kingarthur says:

topuklarını hazırla

davidbeckham says:

bak

sadi says:

laan toppp

davidbeckham says:

0-0

"mika hakkinen" says:

maç kaç kaç bilen var mı

"mika hakkinen" says:

maç kaç kaç bilen var m

davidbeckham says:

0-0 olm

davidbeckham says:

bak ben şumıcıyım

Tr/ Zurna odası söyleşisi ;

“SÖZ – SÖYLEM DÜZLEMİNDE İNCELEME ”

Argo Sözcük ve Tümcce Kullanımları	Türkçe Zözdizime Uymayan ve Anlamsız Tümcce – Sözcük Biçimleri
-david fazla gazlama	- Söüle byte
-yoklem (yok ulan)	- sen görüyon mu byte?
-olom nooluyo lam(oğlum ne oluyor ulan?)	- herkesi tanıyonuz
-hade lem.....(haydi ulan.....)	- ne noluyo david?
-yaf illaki kıllar çıkacak	- alla alla
-killarda tüylerde	- nuahahahha
-ağda yap geçer	- Falla yaa
-koy gitsin diyebilmelisin	- byte böyle deme davideyapıon:P
-deyno:P (denyo)	-byte nbr
-aha	-baksana kimsecikler.....sormuyoo
-tuh	-olm maça baalandım
-ulam(ulan)	- ehha
-bak koçum, toysun, gençsin yazık olur...	- kim yeniyo
-lan toppp	-dur olm bi
-ohoo	-olm gol olunca
- beşiktaş bastırıyo	-bii de.....götürmee
- inşallah takacaz bi tane	-atak yapıyo
- millet hasta ya	-slm
- ne lam bu	-nbr
- artur adamımı oldun lan	-nehaber
-düşgünkonuş(düzgün konuş) koçum	-n, ihat
-atraksiyon ha	-bu gün kmsxse
- iç çamaşırlarınlaorganizma...(orgazm)..	-kim yeni yo
	-evett
	-ama sofya yeniyo
	-ya hadi bveşik taş ya
	-naberrr
	-aminnn
	-senden naber
	-aöma galata saray ne yaptı
	-dpostlar
	-bi cladur abla var ya
	-bir sahne.....oluncular sanki biziz
	-öüle diyolar
	-hadi baiiii
	-ben geld,im
	-fisa geç
	-om ne olm
	-seni arkadaşın çarıy
	- maç kaç kaç bilen var m

Tablo 14 : ÖRNEK 3. Dil – iletişim bağıntısında (söz- söylem düzleminde) argo sözcük kullanımları ve türkçe sözdizimine uyumsuzluk bağlamı

Örnek 4.

Oda Adı :#fr/ bienvenue

Tarih : 19.02.00

kalimero est absent : la semaine des guignoles.

Hôte robot WL en aparté à mindi :

Salut mindi!
Passe un bon moment en notre compagnie sur #Bienvenue!
Hi mindi!
Welcome on #Bienvenue! the French-speaking chat of MSN FRANCE.
Please use French as language of conversation.

Anabelle dit :

oui....

dvin dit :

salut nickel

zoom (~GEMENICK.THOME.AVA@194.7.149.XXX) s'est joint à la conversation.

TILOS dit :

les quebecoises sont pas tres belles mais tres sympa

Anabelle dit :

heureusement qu'il y a moi qui jase ici sinon ca serais rien du tout

ELEO (~eleosud@195.6.246.XX) a quitté la conversation.

Nichel dit :

allo dvin

dvin dit :

tu brilles!!

titeuf (~titeuf@212.180.1.X) s'est joint à la conversation.

kalimero dit :

zoom zoom dans ma benz benz ???

Claire15 dit :

evitez les asv

zoom dit :

bonjour

Claire15 dit :

aiez un peu d'imagination

dvin dit :

kalimero le cauchemar!!!

titeuf dit :

bonjour

TILOS dit :

ça se passe du coté de saint denis bébé

Anabelle dit :

ca dois faire longtemps que tu est pas aller au quebec,mon vieux TILOS

kalimero dit :

yo

TILOS dit :

j'y été la semaine derniere

TILOS dit :

a montreal

Anabelle dit :

ouais ouais...

Anabelle dit :

a montreal cé toute des pas d'allure

zoom dit :

benz benz !! kalimero kalimeri

dvin dit :
c avec go qta fais ca?
TILOS dit :
des pas d'allure??????
Nichel dit :
tu es allé à Montréal pour le travail Tilos ?
TILOS dit :
non pour le loisir
Anabelle dit :
ouais...
TILOS dit :
voyage
max22 (~msuperma@195.36.180.XXX) a quitté la conversation.
dvin dit :
ca marche le boulot à montreal!
zoom dit :
hello
Anabelle dit :
eh TILOS...on va se marrer....comme dise les francais
Nichel dit :
tu as passé de belles vacances
dvin dit :
ca change tilos !montreal!
TILOS dit :
je connaissais deja montreal
maily (~maily@212.180.4.XXX) s'est joint à la conversation.
Anabelle dit :
etonnant
dvin dit :
tout est grandeur nature!!
TILOS dit :
mais j'aime bien
Claire15 dit :
ouhhhhhh!!!!
dvin dit :
rapport à paris...
maily dit :
bonjour tout le monde
titeuf dit :
bonjour maily
dvin dit :
salut maily
minnie2 dit :
bonjour maily
calico dit :
canada c beau mais prefere le soleil de la mediteranée
Anabelle dit :
la je suis d'accord avec toi

TILOS dit :
paris c'est bien plus beau mais les gens sont plus sympa et détendu a montreal
maily dit :
il n'y a pas bcq de monde aujourd'hui ! lol
dvin dit :
ya moi et eux!!
maily dit :
paris + beau !!!!!!!

calico dit :
 aime pas neige froid!!!!!!!!!!!!

dvin dit :
eux et moi si tu preferes

calico dit :
 belgique pas mal

dvin dit :
paris?

titeuf dit :
 j'suis dac avec tilos, ici les gens sont mégas speeed

dvin dit :
c pas beau

Claire15 dit :
 |||||
 /! ~ ~ \\
 //(@ @)\ \
 ---oOOo---()---oOOo---

dvin dit :
lol

dvin dit :
marrant

minnie2 dit :
 il pleut de trop en belgique

TILOS dit :
 Paris est la plus belle ville du monde

zoom dit :
 moi je viens de belgique

Anabelle dit :
 pofff....a montreal...ca pense juste au >fric<

dvin dit :
encore?

maily dit :
 très jolie claire15

minnie2 dit :
 moi aussi zoom

dvin dit :
paris pas beau

titeuf dit :
 tu es d'ou annabelle, le quebec c'est vaste

Anabelle dit :
 \$\$\$\$\$\$\$\$\$

zoom dit :
 non il ya du soleil

calico dit :
 pas encore aujourd'hui mais pas tarder

dvin dit :
rien qu'une fois

maily dit :
 paris n'est pas la + belle ville du monde !

Anabelle dit :
 de trois-rivieres...pres du fleuve st-laurent

titeuf dit :
 sympa ton draw claire15

zoom dit :
 tu rêve

dvin dit :
paris pas beau

TILOS dit :
 alors c'est quoi maily?

minnie2 dit :

oui mais il ne chauve pas le soleil zoom du moins aujourd'hui

dvin dit :

c qui?

mailly dit :

les iles sont très belles !

dvin dit :

moi?

mailly dit :

tahiti

dvin dit :

ca me ressemble

Nichel (~elene@205.237.48.XXX) a quitté la conversation.

Claire15 dit :

```
<3
<3 /} O/ <3
<3 \/_ ^ _ \ / <3
<3 / \ I) <3
<3 \| // <3
// _ _ \
```

zoom dit :

c'est quoi cette chose horrible claire

Archibald (~archibald@195.238.6.XXX) s'est joint à la conversation.

TILOS dit :

tahiti c'est pas une ville!!!!!!

dvin dit :

lol

dvin dit :

haiti

zoom dit :

c'est une île

Claire15 dit :

ca c'est des gens qui danse

calico dit :

il fait beau a charleroi minnie

mailly dit :

merci dvin !

Anabelle anabelle pense: paris c'est tres beau mais l'amazone c'est encore plus beau

minnie2 dit :

il y a du soleil mais il ne fait pas chaud

Archibald dit :

il fait beau aussi a chimay

JOJO (~Ano@194.235.23.XX) s'est joint à la conversation.

dvin dit :

c gratis

zoom dit :

tu es tombée sur ta caboche

candyss (~candyss@212.232.5.XX) s'est joint à la conversation.

dvin dit :

new caledonie

Claire15 dit :

```
o
o
o
><{{{*>
o
o
><{{{*>
o
o
o
o
><{{{*>
o
><{{{*>
```

mailly dit :

Rome est une très belle ville

calico dit :
chimay c de la biere non
TILOS dit :
acieeeeeed!
Identité de Fred_C : ~mapomme@212.43.200.XX.
Fille (~NATHALY03@212.232.22.XXX) s'est joint à la conversation.
JOJO dit :
salut a tous
titeuf dit :
on comprend pas tout a ce que tu dis claire15
Archibald dit :
c en autre de la biere trappiste
dvin dit :
waw!!
zoom dit :
elle date de l'empire romain
zoom dit :
horrible
Fille (~NATHALY03@212.232.22.XXX) a quitté la conversation.
dvin dit :
rome est une belle ville
dvin dit :
paris pas beau
TILOS dit :
Paris est la plus belle ville du monde
Nichel (~elene@205.237.48.XXX) s'est joint à la conversation.
tb45 (~..@195.132.27.XXX) s'est joint à la conversation.
Archibald (~archibald@195.238.6.XXX) a quitté la conversation.
JOJO dit :
y a t'il des filles de plus de 18 ans??
minnie2 dit :
oui
mailly dit :
tu vis à Paris toi ???TILOS
calico dit :
paris connait pas peut pas dire si c beau
zoom dit :
elle date de l' empire romain
tb45 (~..@195.132.27.XXX) a quitté la conversation.
TILOS dit :
oui
mailly dit :
PARIS c'est polluée
dvin dit :
elle n'a qu'une tour
dvin dit :
et un arc
dvin dit :
on dirait robin des bois
JOJO dit :
cool!!!
_Emeric (~Jacques_Emeric@212.198.104.XXX) s'est joint à la conversation.
TILOS dit :
c'est vrai mais je m'en rends pas compte
zoom dit :
elle m'énerve l'autre trute avec ces dessins
JOJO dit :
on vas pouvoir causer entre adultes!!

Anabelle thinks: mon cher titeuf...si un jour tu viens au quebec tu vas voir...on va bien se marrer

TILOS dit :

j'ai l'habitude de la pollution

Claire15 (Lettre à Élise de Beethoven.rmi) dvin (The Microsoft Sound.wav)

zoom dit :

mongolle claire

Anabelle dit :

pas etonnant

Nichel (~elene@205.237.48.XXX) a quitté la conversation.

_Emeric salut tt le monde ds la salle et surtout les filles!

calico dit :

fille voyage bcp

maily dit :

alors pourquoi les parisiens fuient paris pdt les vacances pour aller en province !

_Emeric dit :

car ca pue

TILOS dit :

j'aime bien NEW- York aussi

JOJO dit :

eh les filles de plus de 18 ans, vous etes ou???

_Emeric dit :

tt simplement

Anabelle dit :

parce que paris c'est pas beau

TILOS dit :

et MOSCOU

Fille dit :

rebonjour, je suis passée ce matin et je reviens

dvin dit :

claire est un artiste

Claire15 dit :

```
* _M_____ ]_
-_|_/_/_/(_____)_____|0|>>>>>>>>> BANG!!!!
) @ _357_____ \/_
/-----/( | | //
/ xxx /___//
/ xxxxx //
/ xxxxx //
/ xxxxx //
|___//
```

TILOS dit :

et budapest

_Emeric dit :

paris c beau sans les parisiens

minnie2 dit :

ici mais pas pour longtemps

maily dit :

vive la province !!! lol

Claire15 (Lettre à Élise de Beethoven.rmi)

calico dit :

bonjour fille ca va?

_Emeric dit :

vive Loches!

Fille dit :

y-at-il les habitudes de cematin

_Emeric dit :

Je vous invite a visiter le site de cette petite ville historique française qui me tient a coeur!

<http://www.lochesentouraine.com>

Örnek 4: #fr/ *bienvenue* (Chat iletisinin Türkçe çevirisi verilmemiştir. Bu örnekte amaç: Türk söyleşi odaları katılımcılarının dil kullanımı ve çeşitli düzlemlerde yaptıkları yanlışların, bir başka ülke söyleşi odası konuşucularının dil kullanımıyla ve varsa hangi düzlemde ne tür yanlışlar yaptıklarını karşılaştırılıp, internet iletişimi dili' ni irdelerken, daha sağlıklı bir sonuca varabilmektir.

Bu bağlamda örnek tümceler; yazım-yazın- noktalama imleri yanlışları düzleminde incelenecektir.

Konuşucu	Tümce	Yapılan Yanlış
Claire15 dit :	aiez un peu d'imagination	- ayez
Anabelle dit :	a montreal cé toute des pas d'allure	- à Montréal c'est toute
dvin dit :	c avec go qta fais ca?	- c'est ...que tu as fait ça?
dvin dit :	ca change tilos !montreal!	- ça change..... Montréal
TILOS dit :	je connaissais deja montreal	- je connais déjà Montréal
Anabelle dit :	la je suis d'accord avec toi	- là.....
titeuf dit :	j'suis dac avec tilos, ici les gens sont mégas speeed	- je suis d'accord
dvin dit :	c pas beau	- ce n'est pas
calico dit :	pas encore aujourd'hui mais pas tarder	- ...aujourd'hui mais ce n'est pas tard
titeuf dit :	sympa ton draw claire15	Sypatique.....
calico dit :	canada c beau mais prefere le soleil de la mediteranee	- Canada....c'est beau mais je préfère....méditerranée
mailly dit :	il n'y a pas bcq de monde aujourd'hui ! lol	-pas beaucoup (bcp). ..du..
JOJO dit :	salut a tous	Salut à tout
calico dit :	paris connait pas peut pas dire si c beau	Je ne connais pas beaucoup Paris, pour dire c'est beau ou..
Fille dit :	y-at-il les habitues de cematın	- ...y a-t-il lesde ce matin
calico dit :	bonjour fille ca va?	-les filles ça va ?

Tablo 15: Karşılaştırma İncelemesi
#fr/ *bienvenue* chat odası katılımcılarının dil yanlışları örnekleri

Bazı örnek tümcelerini incelediğimiz, söyleşi odası, tr/35-45 odasında olduğu gibi, #fr/ bienvenue chat odası da odaya katılanı selamlayan ve iyi bir zaman geçirmesini dileyen oda başkanının iletisiyle başlıyor. Söyleşinin içeriğinde, kısaca, Quebec'den bir Kanadalı, bir Fransız, bir Belçikalı, Paris'in güzel olup olmadığını, havanın güneşli mi yoksa yağışlı mı olduğunu, yaz mevsimini nasıl, nerede geçirdiklerini konuşup, şakalaşıyorlar.

İletiyi örnek seçmemizin bir diğer nedeni de simgesel iletişim örnekleri içeriyor olması. İletilerin çoğunda gördüğümüz “**lol**” simge ise, *chat iletişiminde* gülme-güllümseme- şaka anlamlı iletelerde kullanılıyor.

İletide yazım, yazın, noktalama imleri, **aksan** kullanımları (*genelde kullanılmamaktadır*) tümcede duruluk, açıklık düzleminde verdiğimiz örnekler iletide, sıkça yapılan yanlışlar. Türk **söyleşen**lerde çok fazla rastlamadığımız, bir başka yanlış ise; eylemlerin zaman kiplerinde ve şahıs eklerinde görülmektedir.

Bugüne kadar yapmış olduğumuz *chat*'lerde fransızca söyleşi yaptığımız (Fransızlar da dahil olmak üzere) kişiler arasında genelde fransız dili dilbilgisinin (grammaire) özellikle eylem kipleri (zaman kullanımı) düzleminde yanlış kullanıldığıdır. Ayrıca tümleç (complément direct) ve dolaylı tümleç (complément d'objet indirect) kullanımlarında birçok yanlışlara rastladık. Bir diğer yanlışlık düzlemi de dilimizde olmayan bir düzlem *masculin* / *féminin* (dişil-edil) kullanımları ve buna bağlı olarak sözcüklerin aldığı ekler düzlemidir.

Örnek 5.

Oda Adı :#français chat

Tarih : 19.02.2000

KinkyWinky dit :

Bonjour, je suis anglais, j'ai 35 ans. Qui veux parler?
(Merhaba 35 yaşında – bir – ingilizim Kim konuşmak ister?)

Hôte Color dit :

il y a que moi.
(Yalnızca ben varım.)

Hôte Color dit :

si tu veux on parle
(eğer istersen konuşalım)

KinkyWinky dit :

Bien sur. ASV?
Tabiki. Age/ Yaş
Sex/ Cinsiyet
Ville/ Şehir

Hôte Color dit :

40 f Turquie/ İstanbul
40 f =féminin - Bayan
Türkiye/ İstanbul

Hôte Color dit :

et toi, f ou m???
Ya sen, f / Bayan mı? m=masculin – bay ?

KinkyWinky dit :

ah bon, je suis femme. Tu habites en français?
Ah güzel, ben bayanım. Fransızda (en france / dilbilgisi yanlış) mı oturuyorsun.
(Fransa'da mı)

Hôte Color dit :

non en turquie et istanbul
Hayır Türkiye'de ve İstanbul'da

KinkyWinky dit :

ok. you speak english?
Ok./ okey / Tamam
İngilizce konuşuyor musun?

Hôte Color dit :

pas du tout.
Hayır hiç.

KinkyWinky dit :

Ok en francias. je parle pas turque!
Tamam Fransızca (Français- yazım yanlış) ben türkçe bilmiyorum.

(Konuşma dilinde “je parle pas / sıkça kullanılıyor, ancak yazı dilinde je ne parle pas olarak yazılmıyordu.)

Hôte Color dit :

mais chez moi, a peu pres tout le monde parle anglais meme mes deux fils.

Ancak, ülkemde, hemen hemen herkes, hatta benim iki oğlum da ingilizce konuşur,

Hôte Color dit :

lol.lol.

lol. lol

KinkyWinky dit :

t’es marrie dacour?

Evlisin değil mi? (Tu es mariée d’accord / olarak yazılmıyordu, dilbilgisi –dişil ek kullanımında ve “d’accord” “sözcük yazım yanlışları” kullanımı ünlü kısaltması olarak, kullanılmaktadır.

Hôte Color dit :

oui, et toi

ya sen

KinkyWinky dit :

oui. il est là?

Evet, orada mı (o=eşin) (là, orada mı anlamı içeriyor, bu anlamda sözcük **aksan** almalıdır. La, bu kullanımıyla **Article**’dir.

Hôte Color dit :

Oui, et le tien ?

Evet, ya senin ?

KinkyWinky dit :

non, elle est a la cinema.

Hayır, sinemaya gitti. Burada yine elle/ dişil kullanımı kullanılmıştır.

Örnek 5 iletisinin dış kaynaklı *chat* söyleşilerinden örnek ileti seçilmesinin bir nedeni de internet iletişiminin bir diğer yanını vurgulamak bağlamındadır. Konuşma son tümceden sonra bitirilmiştir. Bunun nedeni, konuşucunun kendisini farklı tanıttığının düşünülmesidir.

Konuşucu yaptığı dilsel yanlışlarla bir anlamda kimliğini ele vermiştir. İnternet iletişiminde; bu ileti örneğinde olduğu gibi, kimlik gizleme, kimlik değiştirme durumlarıyla çeşitli ortamlarda yaptığımız söyleşi örneklerinde sıkça karşılaşmış bulunmaktayız. Bilindiği üzere **dilbilimci** aynı zamanda iyi bir gözlemci, iyi bir araştırmacıdır, bu bağlamda dil göstergelerini, söylem çözümlemelerinden edindiği alışkanlıkla, söyleşenin söyleminde verdiği ipuçlarından yola çıkarak anlamlandırır ve bu söylemden dilbilimsel, ruhbilimsel, toplumbilimsel ve benzeri konularda çözümlere ulaşır.

Söylem ya da metin çözümlemesi *derslerimizde Prof. Dr. Nüket Güz*’den ilk öğrendiğimiz “*bir dilsel ya da yazınsal metni çözmek için, bir örgü gibi, ilmek ilmek sökmek gerek*” tiğidir.

örnek 5. İletimizin yaptığı dilsel yanlışlarla, çözümlememize kaynak sağlayan dilsel belirtiler:

1.) “ *Bonjour, je suis **anglais**, j'ai 35 ans. Qui veut parler?*”

Anglais = edil / masculin kullanım için, dişil kullanım/ féminin **anglaise**. Ancak şu da bir gerçek ki, burada bir yazım yanlış yapıldığı da düşünülebilir ve bu bağlamda bu veriden yola çıkarak, konuşucunun, kimliği konusunda yalan söylediği konusu kesinlik kazanmaz.

2.) t'es marrie dacour?

Tu es marié d'accord / olarak yazılmıyordu, yine bize çok kesin bir görüş vermese de konuşucunun sıkça, masculin kullanımda bulunduğunu görmekteyiz.

3.) il est la? İl = o orada mı ? kullanımı genellikle yaptığımız incelemelerde internette erkek söylem tümcesi olarak görülen bir kullanımdır. Bayan kullanıcılar, *ton mari est....* Açıklarsak, Bu bağlamda **eşden** = *ton mari* biçiminde sözcük seçimiyle söz etmekte. Yine de dili kullanan (biraz kaba da olsa) bu biçimde kullanmış olabilir diye düşünebiliriz. Henüz kesin bir veri elde etmiş olduğumuz söylenemez.

4.) non, elle est a la cinema. Ancak burada, daha önce saptadığımız belirtilere de dayanarak, kesin bir kanıt ulaştığımızı düşünebiliriz.

İl: Erkek için 3. Tekil şahıs / O

Elle: Dişi için 3. Tekil şahıs / O

Daha önceki gözlemlerimizde **elle** ve **il** ayrımını bildiğini saptadığımız kullanıcı, burada kendi eşinden söz ederken, **elle** (article) kullanmıştır. Bu anlamda, eşim/ karım olarak kullanmıştır. Bu da bizim daha önceki bulgularımızı kesinleştiren en önemli belirtgedir. Konuşucu alışkanlıkla **elle** şahıs eki(article) ini kullanarak, bize en önemli veriyi sağlamıştır.

Net-Meeting

Bilgisayarınızdan internete bağlandığınız anda, dostlarınızla, iş arkadaşlarınızla, uzakta olan aile bireyleriyle yüz yüze uzaktan iletişim kurabileceğiniz Net- Meeting (NM)' in başlıca özellikleri: Dünyanın neresinde ya da kim olursa olsun, görüntülü etkin ve kolay iletişim olanağı veren sesli- görüntülü çok işlevsel bir iletişim programı olan NM, mikrofon, hoparlör ve kamera gibi araç desteğı ve de internet erişimi olan bilgisayarlarda, internet üzerinden, istediğiniz herhangi bir görüntü, ses, belge



Şekil 5: NetMeeting Görüntülü Konuşma Penceresi

gönderme özelliğinin yanı sıra, bilgisayarınıza yükleyeceğiniz herhangi bir telefon programıyla, internet üzerinden yüz yüze telefon görüşmelerinize de olanak sağlar.

- Beyaz Tahta: (Tableau Blanc) Bir konferans ya da konuşmaya katılan kişilerin, çizim ya da anlık ileti göndermelerine yarar.
- Konuşma Kutusu: (La boîte de dialogue) Adres listesinden ya da daha önce adresini bildiğiniz bir kişiyi konuşmaya davet ettiğinizde / davet edildiğinizde, görüntü ve/ ya da yazılı ileti göndereceğiniz penceredir.

- Gönderme Özelliği: Özellikle ticari konularda işletmelere büyük kolaylık getiren, bir konferans ya da seminer sırasında bile; resim, dosya, grafik gibi belgeleri, anlık iletme olanağı bilim ve işadamlarına bir seminer ya da organizasyon sırasında danışmanları yanımdaymışçasına kolaylık sağlar.”⁷⁷

N.M engelliler için de işlevseldir. Görüntü özelliği, dudak okuma ya da sağır dilsiz abc’siyle (yazıdan daha hızlı) yüzyüze iletişime olanak verir. NM’in görüntü özelliğiyle aynı dili konuşmayan bireyler arasında da işaret, simge ve nesnelere iletişim kurabilmelerini sağlar. Ayrıca N.M.’in görüntülü olması sohbet iletişiminde ki güvenlik sorununa da az olsa çözüm getirmektedir.

⁷⁷ <http://www.microsoft.com./france/internet/produits/netmeeting/default.asp> adresinden özetlenerek çevrilmiştir

3.3. SANAL İLETİŞİM:

İnternet ya da sanal iletişime bir tanımlama getirmeye çalıştığımızda; öncelikle iletişimin hem kitlesel, hem de bireysel boyutlarını içerdiğini görürüz. Bir yandan teknolojinin sağladığı iletişim araçlarıyla gruplarla bildirişim ve iletişim içinde olunabilirken, diğer yandan da bireye kişilerarası iletişim olanağı veren internette *chat* sözlü ve/ya da sözlü dil kurallarını kullanarak yazılı, simgesel iletilerin, imgelem yardımıyla kişilerarası ya da kitlesel iletişim biçimleriyle, gerçek zaman ve mekanda gerçek kişilerle, sanal ortamda gerçekleşen çağımız iletişim türüdür diyebiliriz.

İnceleme konumuz internet iletişiminin hem kişilerarası hem de kitlesel iletişim boyutunu içermekte. *Chat* adı verilen bu sohbet türü iletişim, internet kullanıcıları arasında, *nedense* internetin diğer tüm sunum ve olanaklarından daha çok önem kazandı. İnternette sohbet iletişiminin internet bilişiminden daha da önem kazanması konumuzun bir anlamda dışında gibi görülse de yapacağımız çözümlerlerin sağlamlığı açısından az da olsa araştırmamızda yer alacak.

Sanal iletişimi açıklamaya çalıştığımız tanımımızda imgelemin yardımıyla kişiye yeni bir iletişim modeli sunan bir iletişim türü olduğundan söz ettik, bu durumda sanal iletişimi irdelemeye imgelem (imagination) kavramından yola çıkmamızda ve imgelem algılama ve yorumlama kavramlarını açıklarken, sanal iletişimde üstlendikleri rolü de bu bağlamda değerlendirmekte yarar olacağı kanısındayız.

Sanal İletişime Yardımcı Ögeler

a-. İmge- İmgelem –İmgeleme:

İmge birçok kavram gibi dilimizde sıklıkla karıştırılan kavramlardan biri. ”Dilimizde Batı dillerindeki *image* sözcüğünün karşılığı olarak kullanılan **imaj**'ın; *yanıltıcı sunuş* değeri içeren bir anlamı var. Sözcüğün tam Türkçeleştirilmiş biçimi olan *imge* ise imleme işaretleme bağlamında *image*'ın kasıtlı olarak yanıltıcı düzenlemeyle sunulmayan yanını da kapsamaktadır. İmge ile çok sık karıştırılan bir başka sözcük ise *simge* sözcüğüdür.”⁷⁸ **Simge** kavramını incelemeden önce, **imge** kavramını ve bu kavramla bağdaşan konumuz sanal iletişime yardımcı diğer kavramları biraz daha açıklamaya çalışalım.

Fransızca kökenli bu kavramları, Tahsin Saraç'ın Fransızca/Türkçe sözlüğünden incelediğimizde:

- **İmage:** a) resim, tasvir, suret
 - b) dinsel resim, ikon
 - c) anı, izlenim
 - d) imge, benzetme, eğretileme
 - e) görüntü , hayal
 - f) görünüm, genel görünüş, tablo, manzara

⁷⁸ Nurçay Türkoğlu, **Görüyo-rum**,Der Yay.,İstanbul, 2000,s.19.

- **İmagination:** İmgelem, imgeleme yetisi, düş, boş düşünce, ham hayal
- **İmaginaire:** a) kafadan yaratılan, efsane ya da masallarda var olan
 - b) düşsel gerçek
 - c) sanal
 - d) düşsel, düşsellik
- **İmaginer:** a) sanmak
 - b) imgelemek, hayal etmek
 - c) uydurmak, yaratmak
- **S'imagner:** *İmgelemek/ sanmak*, kendini.....sanmak olarak düşünmek.
- **S'imagner qqch:**(quelque chose) düşünmek, kafasında canlandırmak, tasarlamak, imgelemek
- **S'imagner faire qch:** *İmgelemek/.....diğini sanmak*, kendinimiş olarak görmek

Bu sözlükbilimsel açıklamaların önceliğinde, “imge” kavramının kısaca, **düşsel**, **sanal** olduğunu söyleyebiliriz.

İmgeleme (imagination – hayal gücü) insan için geleceğe yönelik görsel bir deneyimse de “ kökleri yaşam deneyiminin içindedir.”⁷⁹ Her bireyin kendine özel bir **imgeleme** belleği ve **imgeleri** vardır, bu imgeler belleği bireyin **imgelemidir**.

⁷⁹ Harry Jamieson, **İletişim ve İkna**, A.Ü.Eğt.Sağ.ve Bil. Araş.Çal. Yay.,1996,s.63.

⁸⁰ Nurçay Türkoğlu, **a.g.y.**,s.52.

“Toplumsal ve kültürel uygulamalar ve yaşanan tarih, yalnızca imge anlayışımızın değil, insan anlayışımızın da temelini oluşturmaktadır.”⁸⁰

İmgelem varlığını geçişken olması özelliğinde bulur, bu da *imgeleme*, dış gerçeklikle bağlantı olmaksızın, düşünceler ve fanteziler yaratma da sınırsız olanaklar tanır ve bu olanaklar da bireye çevresinde ki sanal gerçekliği anlamlandırma ve yorumlamada yeni boyutlar yaratma olanağı verir.

Sanal iletişimde önemli bir yere sahip olan imgeleme, Sartre’ a göre; “Fizik realite ile bağlı değildir, imgeleme hiçliğe dayanır, şimdinin imgelemesi gerekmez.”⁸¹ Ancak Sartre’in bu saptamasında, *sanal iletişimde imgeleme*, kavramıyla çelişen bir durum söz konusudur. Sanal iletişim de imgeleme, yaşanan zamanı gerçekliğe dönüştürmek, fizik realiteyle bağdaştırmak, örtüştürmek için çalışır.

Birey de düşünce ve fanteziler, herhangi bir etki sonucunda oluşabileceği gibi, kendiliğinden de oluşabilir. Bu durum bireye kendini başka bir zaman ya da mekanda düşünme, hatta görselleme olanağı sunar. Bu da fiziksel ya da pratik sınırları aşmaktır diyebiliriz.

Birey dışsal gerçeklikle hiçbir bağlantısı olmasa da, şeyleri bilincinde *imgelem* in gücüyle görselleştirebilir, yapılandırır ve kendini dış gerçeklikten soyutlayarak yeniden varolabilir. İmgesel algılamada bellekte kurallar, kısıtlamalar yoktur,

⁸¹ Harry Jamieson, **a.g.y.**,s.67.

düşüncenin tüm boyutları imgesel algılama için birleşir. Birey dışsal gerçeklikle hiçbir bağlantısı olmasa da şeyleri görselleştirme ve yapılandırma yetisine sahiptir.

İmgelemin özelliği; bilinçte olmayı görselleştirmesinde, dışsal gerçeklikle herhangi bir bağlantı kurmaksızın yapılandırmasında, şeyleri başka biçimde görebilmesinde yatar. Bireyin daha önceki deneyimlerinden belleğinde kalanlar, yaşam sürecinde önemsedikleri, kültürü ve kişisel özellikleridir.

İmgeler, “farklı kurumsal söylemlerde benzeşme, andırma ve benzerlik ilişkilerine göre:”⁸²

- Grafik imgeler: resim, heykel, tasarım
- Optik imgeler:ayna, yansıma
- Algısal imgeler:duyu-veri, tür, görünüm
- Sözel imgeler: metafor(eğretileme) ve tanım.

İletişim sürecinde, bireyler sözlü, yazılı, simgesel, teknolojik araçlarla da olsa, birbirlerine aktardıkları kendi zihinsel imgeleridir. Başkalarının imgelemleri kendi imgelerimizi geliştirmemizde kaynaklık edebilir ve genellikle bizler bilerek, isteyerek bu tür etkilere açık oluruz. Sanal iletişimde de bu etkiler, iletişimimizi etkinleştirmemizde, imgelemimizi varsıllaştırıp, görselleştirmemizde yardımcı olur.

İmgelem algılama ile sınırlandırılmaz, imgelemin gücüyle, düşünceler birbirine eklenir ve bu güç yeni oluşumlar, yeni iletişim olanak ve ortamları yaratır. “Kuşkuz

⁸² Nurçay Türkoğlu, a.g.y.,s.53.

bu süreçte algılama, anlamlama, seçici dikkat, özdeşleşme”⁸³ de önemli rol oynar. Anlamlar dünyayı görme biçimimizi tanımlar, bir başka deyişle dünya görüşümüz anlamlara verdiğimiz tanımlarla belirlenir, şekillenir.

“İletişim aracı önce bir sezgidir, sonra da bir hünerler toplamı: İletişim kurmak,satmak, dağıtmak. Bu beceriklilik de zamanla genişleyerek insanı tanıma bilgisine”⁸⁴ dönüşmüştür. Teknoloji 20. yüzyıl insanına sınırları, mekanları ve hatta zamanı da aşan iletişim olanakları sundu; fiziksel olarak elde ettiği bu olanaklara birey imgeleminin gücü ve sınırsızlıklarını da eklediğinde, sanal iletişim günümüz insanı için hayal bile edemeyeceği bir iletişim olanağı durumundadır. Bu iletişimin sanallığı ortamında mı, mekanda mı, yoksa yalnızca bireyin belleğinde mi? Belki de bu soruyu yanıtlamamız, internetin olanaklarından chat iletişiminin birey için neden internetin diğer sunumlarından daha öncelikli olduğuna da cevap olabilecektir.

Bizce sanal iletişimin etkinliği, bireyin içindeki ben’i, öykündüğü kişileri istediği gibi canlandırabilmesinde; çevre, gelenek, örf ve benzer kurallar dışında, özgür iletilerini, özgürce gönderebilmesi özelliğindedir. *Chat* iletişimde birey **genellikle**, olduğu mekan ve zamanın dışında bir uzam ve birbaşka deyişle, başka bir boyutta, başka bir kişilikte iletilerini göndermekte, almakta ve iletişim bireyin bilincindeki imgeleminde yarattığı ve yaşadığı dünyada gerçekleşmektedir. Ancak biz, sanal iletişimin ruhbilimsel boyutunu, bu sorunun çözümünü doğaldır ki konunun

⁸³ Nurçay Türkoğlu, **a.g.y.**,s.64.

⁸⁴ Jean –Marie Charon, **a.g.y.**, s.282.

uzmanlarına bırakacak ve çözümlememizi dil ve iletişim çerçevesi içinde incelemeye çalışacağız.

Bireyde olmayanı görselleştirme olanağı sağlayan imgeleme yeteneği, gösterge yaratma ve kullanmaya da bir kanıt oluşturur. Sanal İletişime yardımcı ve *imge*'yle karıştırılan bir diğer kavramın da *simge* olduğundan söz etmiştik. “Ülkemizde çağdaş dilbilimin öncülerinden Prof.Dr.Berke Vardar, Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü'nde: Simge'yi (symbole) şöyle tanımlamaktadır.”⁸⁵

1.Göstereniyle gösterileni arasında belli oranda nedensellik ilişkisi kurulabilen, çoğu kez görüntüsel nitelik taşıyan, ama yine de uzlaşımsal özelliği bulunan gösterge türü. Örn: F.de Saussure'de tüzeyi belirten terazi bir simgedir.

2. Uzlaşımsal nitelikli ve istençli olarak kullanılan gösterge türü. Charles Peirce'a göre görüntüsel gösterge ve belirtileriyle birlikte simge başlıca gösterge türlerini oluşturur. Bu bağlamda simge'yi anlamak gösterge ve göstergebilim kuramını inceleyerek olacaktır.

⁸⁵ Berke Vardar, **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, ABC Yay., 1998,2.Baskı, s.185.

Göstergebilim:

Herkes dünyayı kendi bilgi ve görgüsü doğrultusunda algılar ve her dil dünyayı kendi ekinsel ve sözsel dağarcığına göre çözümler. Hangi iletişim biçimini ele alırsak alalım, neyin önemli olduğunu bize gösteren *im* (signe)ler vardır. Bir başka deyişle; bu *imleri* belirten, belirli göstergeler vardır. Örneğin; chat odalarında yanlarında çekiç imi bulunan kullanıcı adları oda'nın başkan/ başkanları (op'lar)dır.

“***Göstergebilim***, dilbilimi de içine alan bütün gösterge sistemlerini inceleyen, bir bilim dalı olması özelliğiyle birçok bilim dalıyla etkileşen, onların altında toplandıkları bir şemsiye gibidir.”⁸⁶ Bir başka deyişle, iletişim amaçlı bütün araçları, göstergeleri inceleyen, birbirleriyle olan ilişkilerini araştıran, türlerini saptamaya çalışan bilim olan göstergebilim; içeriğin biçimine yönelik bir etkinliktir ama aynı zamanda da kendini sürekli geliştirmeyi amaçlayan varsayımsal, tümden gelimli bir yöntem gerektiren, oluşturulan bilimsel bir tasarımıdır.”⁸⁷ Kısaca göstergebilim; Kültürü iletişim açısından inceleyen bilim dalıdır.

Gösterge; Bir durum ya da olgu hakkında dolaylı yoldan bilgi ileten araçtır. “Bir başka deyişle kendisi o şey olmadığı halde o şeyi çağrıştırarak iletişim sağlayan her aracı bir göstergedir.”⁸⁸ En yalın anlatımla gösterge; dış gerçeklikte rastladığımız simgelerin, imgelemimize çağrıştırdığı anlamlama ya da olgulardır. Çevremizde gördüğümüz herşey aslında bir göstergedir. Amaçlı kullanılan doğal dillerin dışında

⁸⁶ Nüket Güz, **İ.Ü.E.F.Fransız Dili Eğitimi, Ders Notları**, İstanbul1996

⁸⁷ Hülya Yengin, **Medyanın Dili**, İstanbul, Der Yay.,1996 s.95.

⁸⁸ Hülya Yengin,a.g.y.92

insanı kuşatan anlamlar evreninde doğal dillerin dışında yazılı, görsel işitsel ya da sanatsal birçok gösterge bütünleri vardır. “Bir gösterge kendisinden başka birşeye gönderme yapan duyularımızla kavrayabileceğimiz fiziksel birşeydir ve varlığı kullanıcıların onu bir gösterge olarak kabul etmelerine bağlıdır.”⁸⁹

Göstergebilimin kurucularından Peirce, göstergeleri sınıflamalara ayırır; bu sınıflandırmada “bizi en çok ilgilendirecek olan, göstergenin gönderme yaptığı gerçek nesneyle olan bağıntısı açısından yapılan sınıflamadır. Peirce’a dayandırılarak yapılan bu ayırıma göre gösterge;⁹⁰

1) **Belirti**: Bir durumun, bir olgunun varlığını doğal olarak içeren ya da ortaya koyan olgu ya da belirti var olduğunu gösterdiği dış gerçeklikle bir neden-sonuç ilişkisi içindedir, ancak bu neden-sonuç ilişkisi yine vericinin, alıcıya aktarmak istediği iletiyle bağıntılıdır. *örneğin*: bir balkonda asılı olan çamaşırlar, bu evde yaşayanlar olduğunun göstergesi (belirtisi) olabileceği gibi bir başkasına mesaj vermek amacıyla asılmış bir ileti aracı; bir yerden çıkan duman bir yangın sonucu ortaya çıkabileceği gibi haberleşme için kullanılan bir ileti aracı da olabilir.

2) **Görüntüsel gösterge**: Varoluşundan bu yana iletişim etkinliği içinde iletisini aktarabilmek adına çeşitli araçlardan yararlanan insanın, ileti alışverişinde en çok yararlandığı dizge, araç, çift eklemli dil de olsa öncelik yine de dilsel göstergelerin

⁸⁹ G.Rengin Küçükerodoğan, **Reklam Görüntüsünde Dilsel ve Görsel İletinin Çözümlemesi İçin Bir Yöntem Önerisi Uygulama Örneği**, İ.Ü.S.B.H.İ.T.Yayınlanmamış Dok.Tezi, 1999,s.64.

⁹⁰ Fakma Akerson, **Göstergebilime Giriş**, İstanbul, Alan Yay.,1987, s.46.

dışında kalan görüntüsel göstergelerdedir. İnsanlar resimlerle, fotoğraflarla, hareketli görüntülerle kısaca dildışı göstergelerle de iletişim kurarlar. Görüntüsel gösterge; dış gerçeklikle bir benzerlik ilişkisi kuran bir başka görtergedir diyebiliriz; resimler, fotoğraflar, reklam afişleri de birer görüntüsel gösterge örnekleridir. Görüntülerin iletişimde güçlü bir yer tuttuğu gerçeğini anımsadığımızda, her toplumda, her dönemde görüntüsel göstergelerin neden bu denli önemli olduğunu anlamamızda pek zor olmaz. Bir azize resmi ile bir reklam afişi arasında önemli ayrımlar vardır kuşkusuz. Ancak her ikisiyle de vericiler, görüntünün iletişimsel gücünden yararlanmışlardır. İletişimin kurulabilmesi, kültüre, yaşam biçimi, töre, bilgi, gelenek , etkileşim, vb. gibi ögelere bağlıdır.

3) **Simge**: Uzlaşımsal nitelikte ve istenli olarak kullanılan bir gösterge türüdür. Gösterileniyle , göstereni arasında belli oranda nedencilik ilişkisi kurulabilen, çoğu kez görüntüsel nitelik taşıyan, ama yine de uzlaşımsal özelliği bulunan göstergelerdir, iki nesne arasında ya da bir nesneyle bir imge arasındaki ilişkiden, bağıntıdan ortaya çıkar. Simge; “Bir nesne olarak ele alındığında, görüntüsel, güzel duyusal ve duyumsal özellikleri bulunan bir çağrı, bir işlevi de taşır. Topluma yöneliktir ; büyüleyici olabilir, şaşırtabilir, inandırabilir, nefret ettirebilir, iğrendirebilir...ama yine de dikkati çeker, ya da çekmelidir. Kısaca nesne her durumda pozitif ya da negatif de olsa *çekici* olmak zorundadır.”⁹¹

Simgeler ve görüntüsel göstergeler toplum yaşamının hemen her aşamasında görülse de, toplumun bu göstergeleri tanınması daha çok ortaklaşa bir sürecin yaşanmasıyla

⁹¹ Gülnur Gürler, **Reklam Stratejileri Uygulamaları**, İ.Ü.İ.F.H.İ., Y.Lis II.dönem ödevi. 1999

olanaklıdır. Bu da ekinin, diğer zaman ulamlarına aktarımıyla gerçekleşir. Gösterge algıya kişinin eğitimine, kültürüne hayal gücüne göre değişir. Kişinin tanıdığı başka diller ve kültürler de göstergeyi anlamlandırmasında önemli rol oynar. Örneğin, hemen hemen birçok toplumda “siyah renk “ matem olarak algılanırken, Japonlarda bu renk “beyazdır .“

Simgeler zaman, yaşam, toplumsal anlayış farklılıklarına ve kültürlerin birbirleriyle etkileşimleri sonucunda değişebilir. Yakın bir geçmişe kadar, “beyaz” olan *gelinlik* giysisinin rengi, günümüzde “siyah“; “kırmızı“; “pembe” v.b. gibi çeşitlenmelerle görülmektedir.

Toplumdan topluma değişen göstergelerin yanı sıra, dünyada her kültürde kabul edilen göstergelerin de varlığına değinmekte yarar olacağı kanısındayız. “*Evrensel*” göstergeler olarak niteleyebileceğimiz bu göstergelere örnek vermemiz gerekirse ; Haç/Hıristiyanlığı; Hz. Davud’un yıldızı/Yahudiliği ; Hilal /Müslümanlığı temsil eder. Yine tüm dünyada trafik işaretlerinin anlamları ve dünyanın her köşesinde , matematik ve kimya fomüllerinin değerleri aynıdır diyebiliriz.

Ancak kültürden kültüre değişen göstergelerde algı ve yorum çok farklıdır, buda iletişimi zorlaştırır. Bu nedenle göstergelerin yorumlanmasında ve kavranmasında toplumbiliminin yanı sıra anlambiliminin de işlevini gözardı etmemek gerekir.

Bütünsel anlambilim kuramına göre **anlam**;"dillerin dizge ve kullanımlarına ilişkin hertürlü anlam olgularını kapsar."⁹² Tüm dizgelerde bulunan ortak özellik ve göstergebilime bağlanmalarındaki ölçüt, bu dizgelerin anlamlama özelliği ya da anlamlama birimleri ya da göstergelerden oluşmalarıdır."⁹³

Gösteren ve gösterilen arasındaki ilişki bir başka deyişle göstergelerin oluşumu "keyfi bir eylemdir, toplumsal gelenekleri de içine alır."⁹⁴ Göstergelerin, dilsel ya da dil dışı şekillerde bir araya getirilmesi biçimine **dizge** (kod) denir. Bu *kodlar* toplumsal geleneklerle ya da toplumun içindeki görünmez kurallarla tanımlanır. "Biz bu kuralları toplumsallaşma sürecimizin bir parçası olarak öğreniriz. Genellikle, bu nedenle de bu kuralların varlığını farketmeyiz. Bize doğal geldikleri için görünmez olurlar."⁹⁵ Bu bağlamda, tüm iletişim çalışmaları, gelenekleri, dizgeleri görünür kılma, tanımlama çalışmalarıdır da diyebiliriz.

⁹² Irène Tamba-Mecz, **Anlambilim**, İstanbul, İletişim Yay.,1998,s.10.

⁹³ Irène Tamba-Mecz,**a.g.y.**s182.

⁹⁴ Harry Jamieson,**a.g.y.**,s.76.

⁹⁵ Nurçay Türkoğlu, **a.g.y.**, s.40.

4. BÖLÜM: SONUÇ

Günlük yaşantımızın her anını etkileyen ilk keşfedildiği günden bugüne kadar başka bir deyişle geçmişten bugüne ve bugünden yarına durdurulamayacak bir şekilde ilerleyen ve ilerleyecek olan kitle iletişim araçları; dünyayı algılamamızı, dünyaya bakış açımızı değiştirmeyi sürdürecektir hiç kuşkusuz.

Üzerimizde bu denli etkili olan, kimileyin bilgilenmek, kimileyin de eğlenmek vakit geçirmek için kullandığımız kitle iletişim araçlarından bilgisayarın, günlük yaşamımızda bu denli yer alması belki de insanlık tarihinin yaşadığı en büyük devrim oldu.

Yer, zaman, ülke, dil, din ayrımı olmaksızın dünyanın bir ucundan diğer ucuna, bilgiye, kişiye, hızlı ve kolay bir biçimde ulaşmaya olanak sağlayan Internet, o denli gelişmiş bir iletişim ağıdır ki, bu iletişim ağının ilerlemesine, hızına yetişmemiz olanaksız. Bilişim alanlarında gözlenen hıza paralel olarak günümüzde internet kullanıcılarının sayısı da artmakta. 7'den 70'e, küçüğünden büyüğüne, toplumun büyük bir kesimi kendi gereksinimleri doğrultusunda interneti kullanır, dünyayla iletişim kurar duruma gelmiştir.

İletişim eylemi söz konusu olduğunda ne dili iletişimden ne de iletişimi dilden ayırmak söz konusu olabilir. Çünkü her ikiside birbirleriyle varolan, birbirlerini besleyen süreçlerdir. Bu bağlamda "Internet" in günlük yaşantımızda ki yerini almasıyla birlikte, ortak simgeler, ortak kurallarla belirlenen ve ilk işlevi iletişim olan insan dilinin

nasıl kullanıldığı sorusu gündeme gelmektedir. Bu soruya yanıt bulabilmek ereğiyle gerçekleştirdiğimiz bu çalışmamızda “internet dili”ni irdelemeye çalıştık.

Bu doğrultuda çalışmamızın ilk bölümünde *iletişim süreci* başlığı altında kavram olarak iletişim olgusu, iletişim türleri ve işlevleri konularına değinilmiş. İkinci bölümde ise *sanal iletişim* başlığı altında *internet*, *programlar*, *chat konuları* irdelenerek, örnek çözümlerle internet dilinin ne olduğunu, nasıl kullanıldığını ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çözümler sonucunda elde ettiğimiz veriler doğrultusunda genel bir değerlendirme yaptığımızda. Öncelikle sunacağımız günden güne karşı karşıya kaldığımız dil kirliliği için, dil yozlaşmasının internette varolup olmadığını, varsa nasıl, hangi düzlemlerde ortaya çıktığını, başka bir deyişle Türkçe'nin sanal ortam adı verilen bu ortamda nasıl yereldiğini belirlemektir. Günümüzde dilin kullanımında etkin bir araç olan, kitle iletişim araçları, ne yazıkki dilin korunması ve geliştirilmesinde kullanılmamaktadır.

Üzerinde durduğumuz sorun; internet “*chat*” söyleşi dili, kendi anadilimiz dışında bir “*dil*” mi? sorusuna yanıt aramaktır.

Bizce bir anlamda evet; ancak anadili “*türingilizce*” olmuş bir milletin anadilinden söz ederken neyi ölçük alacağız. M. K. Atatürk Nutuk'da “***Türk Milleti'nin dili Türkçe'dir...Türk dili Türk Milleti'nin kalbidir, zihnidir***” (belleğidir) demektedir ...

Evet Türk Milleti'nin dili Türkçe olmalıdır! Evet dil bir milletin belleğidir; yaşam kaynağı, yaşam gücüdür, ancak kaç Türk çocuğunun belleğinde yerleşmiş, tarihsel, toplumsal öğeler, Türk Milleti'yle ilgili? Atatürk "***Ulusal duygu ve dil arasındaki bağ çok güçlüdür. Dilin ulusal ve zengin olması ulusal duygunun gelişmesinde başlıca etkidir***" diye sürdürüyor sözlerini. Peki kaç " *Türk Genci*"ne sorulduğunda, ülkesi için güçlü duygularla kalbinin çarptığını, ülkesinden başka hiçbir yerde bir yaşam düşünemediğini söyleyecektir? Durum böyle olsaydı sıklıkla yakındığımız "*beyin göçü*" olgusu söz konusu olmazdı.

Konumuzun "dil" ve "dilsel çözümleme" olduğunu sürekli vurguluyor, belki de bir anlamda kendi kendimize konu dışına çıkmamamız gerektiğini anımsatmaya çalışıyor. Ancak ne kadar konu dışına çıkmamaya özen göstersek de konu iletişim olduğunda, üstelik iletişimin dil boyutu olduğunda dili toplumdan koparıp, salt kurallar bütünü içinde inceleyemiyoruz. **Adorno**; "*Kullandığımız dil bizim kendi yaşam deneyimlerimizden üretilmemiş ve bizim toplumsal konumumuz açısından anlamlandırılmış bir dil değil, yönetici seçkinler azınlığının kendisi ya da görevlendirdiği kurum ve kuruluşların oluşturup bize benimsettikleri bir dil olması sürdürdükçe hayatımızın öznesi olamayacağını*" vurgular.

"İnternet dil"i çözümlenmeleri örnek incelemelerini irdelerken belleğimizin bir köşesinden sürekli bize göz kırpan bir soru oldu. "***İnternet chat iletişimini dilin hangi boyutunda kabul edeceğiz***" ? Sözlü dil mi, yazı dili mi?

Evet söyleşi genelde iki konuşucunun sözlü dil boyutunda gerçekleştirdiği bir iletişim türüdür, ancak internet iletişimde, bu söyleşi yazılı olmaktır. Bu anlamda metinleri yazı dili düzleminde ve yazı dili kuram ve kurallarına göre mi inceleyeceğiz? ya da ortam yazıyla aktarılan söyleşi ortamı olduğundan güncel konuşma dilini ölçüt alıp yazım, yazın dilbilgisi kurallarını gözardı edip, “söylem”, “söz” boyutunu mu inceleyeceğiz. Tüm bu sorulara yanıt ararken, karşımızda daha da önemli bir sorun bulunmaktaydı. *Anadili* nin yabancı dillerin etkisi altında olduğu bir dilin üyeleri olarak; hangi sözlü dili doğru varsayacaktık.

Sözcükleri Türkçe sözlükbilim düzleminde değerlendirdiğimizde anlamsız sözdizimlerden oluştuğunu, güncel konuşma diliyle çözümlendiğimizde dil olayının bu dilin de sınırları dışında anlamsal bir boyut kazandığını görüyoruz; bu durumda internet “chat” dili bir başka dil mi? bir kreol mü? ya da tüm bunların dışında bir başka dünyanın [uzay-uzam bağıntısında] üyelerinin sanal ortam dili mi ? Tüm bunlara en anlamlı yanıtı yine iletişim kuramları verebilirdi.

Yeni İletişim Kuramları’na göre “bir dili düzgün bir biçimde konuşmak o dilin dilbilgisi kuralları üzerine en ufak bir fikriniz olmasa da olanaklı. Çünkü biz iletişimimizi iletişimin kurallarına göre yapılandırıyor, bu yapılandırmada da iletişimin kurallarına itaat ediyoruz”⁹⁶ Kısaca bilincine varsak da varmasak da bu kurallar iletişimin kendine özgü kuralları.

⁹⁶ Paul Watzlawick:in **La nouvelle communication**,derleyen Y. Vincine. Paris Edution du Seul., 1981,s.,23-24 traduction français

Bu görüş çok aykırı gibi görünse de en yaklaşık yanıt olmak durumundaydı. Sonuçta çevremizde gelişen *chat dili* adı altında yeni bir dilsel boyut var. Bu dilin kendine özgü simgelerden oluşan bir sözlüğü bulunmakta. Bu durumda hiç kuşkusuz bize en doğru yaklaşımı; göstergeler dünyası ve bu dünyanın ayrılmaz parçası anlambilim kuramları gösterecektir. *Chat dili* belki de Akşit Göktürk'ün çeviri düzleminde kullandığı bir deyim olan “*dillerin dili*”⁹⁷ bağlamında irdelenmeli. Bu bağlamda da çeviribilim-göstergebilim-toplumsal dilbilim ve anlambilim yöntemleriyle çözümlenmelidir.

Chat ortamı dili; yazılan sözlü dil. Bu dilin tümce kalıplarını, yazım kurallarına, yazın kurallarına diğer bir deyişle dilbilgisi düzlemiyle bağıntılı kurallara uygulamak ve bu düzlemde çözümlmek, anlamsal düzlemde bize hiçbir ışık tutmamaktadır. “*Düştüm ya “, “elin çok terli tutamıyorum seni” “bana fıs mıs atmayın”* tümcelerinde de açıkça görülebileceği gibi:

Düştüm ya yerine; “ Ben düştüm.” biçiminde; cümlenin doğruluk, duruluk, açıklık niteliklerine uygun bir cümle de oluştursak bu cümleden “chat dili”ni bilmiyorsak, “internet bağlantım koptu” anlamını “ seni tutamıyorum elin çok terli” ya da “Elin çok terli seni tutamıyorum” tümcesinde belki de havanın çok nemli olduğundan , ya da arkadaşıyla sürekli bağlantısı nedeniyle şakalaştığını “bana fıs mıs atmayın” tümcesinden benimle fiskos yapmayın/ benimle fısıltıyla konuşmayın, anlamını düşünecek, oysa yalnızca chat odasında konuşmak istiyorum, özel konuşma için bana fısıltı kutusuyla ileti göndermeyin anlamını çıkaramayacağız.

⁹⁷ Akşit Göktürk, **Çeviri Dillerin Dili**, Yapı Kredi Yayıncılık, İstanbul, 1994, s.9

Chat sözlüğümüz yoksa “ :) “ bu imin ne anlama geldiğini, yanlışlıkla başka bir tuşa basmak isterken mi yazıldığını bilemeyecek, söyleşen kişinin; mutluyum/ şakaydı/ hoşuma gitti anlamında bu :) imleri kullandığını bilemeyeceğiz. •

Tahsin Yücel “Yazının Sınırları” adlı eserinde yazın tanımında yazının öncelikle biçim olduğunu bu bağlamda “*yazınsal biçim karmaşıklaştığı ölçüde, kendisine bağlanan, bağlanım da yabancılaşır*” demektedir. Yücel, Brecht’e yaptığı bir göndermede ise yazının sınırlarından söz ederken; “Söylediklerini doğal bir konuşma havası içinde söylemek için çok çabalar harcamıştır ama yazında doğal konuşma olmadığı, olamadığı için bildirileri birer biçime, birer oyuna dönüşmüştür.”⁹⁸ demektedir. Bizce chat iletişimde kullanılan , “simgeler” renkler, koyu yazı biçimi, büyük harf kullanımı bu kaygıdan kaynaklanmaktadır.

Telefon iletişimde, vurgu, tonlama, tınıyla gerçekleşen ses anlamlandırmaları, sanal ortamda ancak simge, renk, yazı biçimi, rengi gibi öğelerle *az da olsa* sağlanabilmektedir. Kaldı ki, yine çok kez - özellikle çok sık anlatım yanlışlıkları yaparak kullandığımız dilimizde – yanlış anlamlandırmalar yapılmakta, bu çeşitli tartışmalar, hatta kırgınlık söylemlerine neden olmaktadır.

Anlamlandırma boyutu sanal ortam iletişiminin, belki de en fazla iletişim kopukluğuna neden olan boyutudur. Çünkü dili iletişimden ayırmanın olanaksızlığı kadar bir dilsel söylemde/söyleşide iletişimi toplumdan, ekinden, soyutlayarak anlamlandırmak çok da gerçekçi değildir.

• Ek 1., **İnternet üzerindeki yazısmalarda**, çevrimiçi’ <http://hurweb01.hurriyetim.com.tr/tatilpazar/turk/99/12/18/eklhab/21ekl.htm>

Bkz.,Ek3-Banu Küçük , İrmak Bulut.,**İnternet Cinlikleri**,Oğlak Yayıncılık., İstanbul.,2000

⁹⁸ Bkz.Tahsin Yücel, **Yazının Sınırları**,YKY., İstanbul., 1999., blm., sorunlar

Söylem adlı eserinde Edibe Sözen “Söylemi anlaşılabilir kılan; anlatım/ifade ve beyanların nerede ne zaman ve nasıl ortaya çıktıkları, söylemleri kullanan söylem aktörlerinin kimliğidir. Ya da aktörlere kimliğini veren söylemlerdir”⁹⁹ demektedir. Anlamlandırma boyutu sanal ortam iletişiminin, belki de en fazla iletişim kopukluğuna neden olan boyutudur. Çünkü dili iletişimden ayırmanın olanaksızlığı kadar bir dilsel söylemde/söyleşide iletişimi toplumdaki, ekinden, soyutlayarak anlamlandırmak çok da gerçekçi değildir.

Her ne kadar konumuz sanal ortamda chat iletişimi ve bu iletişim dizgesinin dil incelemesi de olsa, konunun sosyolojik (toplumbilimsel) ve psikolojik (ruhbilimsel) boyutu da bir dilbilimci olarak sürekli ilgimizi çekti. Özellikle yapacağımız dilsel çözümleme içeriklerinin *bir anlamda* kişilerarası iletişim bağlamında olması konuya iletişim alanının bir üyesi olmamız bağlamında daha da önemli bir boyut kazandırdı.

Sözen söylemi: “Bir süreç olarak söylem anlatım ve konuşma eylemlerinin içsel kurallarıyla düzenlenir. Birer belirsizlik alanı olacak söylemler dilde ve insanda hayat bulur. Dil bana benzeyen ve benden farklı olan kişinin hayrete düşürücü keşfini içerir” diye tanımlamakta. İnsan iletişiminin ve bu anlamda ilişkilerinin insanın gelişiminde nasıl bir süreç izlediği, yıllardır psikolojinin temel konularından biri. Özellikle; arkadaşlık, dostluk ilişkileri gibi duygusal ilişkiler söz konusu olduğunda hemen hemen bütün kuramların ortak olarak belirttikleri bir olgu *ilk izlenim* (first impression) in başlangıç için önemlidir. Arkadaşlık ya da duygusal yakınlığın gelişip gelişmeyeceğini ya da bu ilişkinin uzun süreli olup olmayacağını belirleyen en önemli

⁹⁹Bkz.Edibe Sözen, *Söylem*,Paradigma Yayınları., İstanbul., 1999, s.,13-22

etken olan *ilk izlenim*; sanal iletişim ortamlarında nasıl sağlanmakta, sanal dünyanın yoğun arkadaşlıkları, aşkları; nasıl, neye göre gelişmekte...

Kişilerin birbirlerini yalnızca bir kullanıcı adı (takma isim) olarak “gördükleri”, iletileri yazan parmakların kime ait olduğunu bilmedikleri bu ortamın ilişkileri, arkadaşlıkları, duyguları, gerçek mi? **

Örnek incelemelerimize bir sormacayla başlamıştık. Sormacaya gelen yanıtların büyük bir bölümü günlük haber alma gereksinimlerinden başlayarak, bilgi edinme gibi kişisel, dost edinme gibi toplumsal hatta giderek duygusal ve fiziksel ilişkilerin bile sanal ortama taşındığını, sanal ilişkiler sanal sevgililer, sanal dostluklar, sanal aşklar ve sanal seks boyutuna vardığını göstermişti bize. .***

Örnek 1. Dünyanın yalnızca bire bir ilişkilerle *tanıdığı kişilerden oluşmadığını fark ettiğini* söylerken, uzaklardaki hiç tanımadığı kişileri *dost* olarak nitelendiriyor. Bu anlamda dostlarının ona sunacakları herşeye, sınırsız ve sorgusuzca açık! bu dostlar ona yeni bir dünyanın da kapılarını açıyor ve hayatının bu bağlamda değişip hiçbirşeyin eskisi gibi olmayacağından söz ediyor.

Bir diğer örnek; **örnek. 2** bireysellikten, toplumsallığa doğru uzanan sürece karşın, yalnızlığı sanallığı seçtiğini, üstelik bundan da çok mutlu olduğunu, bunun vurguluyor. Hatta herkese bunu öneriyor.

** Bkz. **EK 1** 'çevrimiçi' Ekranın Arkasındaki <http://www.geocities.com/SiliconValley/Bridge/8873/anlatimlar/duygu14.html/05.10.2000>

***Bkz Ek.1., Necati Yıldırım., Pazar Yazıları .,- **SANAL SEKS 20/06/1999 - Sanal Seks Hasta Ediyor**

Örnek 8. Sevgilisiyle bir internet ortamında tanıştığını çok mutlu olduğunu, çevresinde internet ortamlarında tanışıp evlenen birçok kişi olduğu gibi bir ileti veriyor. Bu iletiyi okuyan birçok kişiyi, sanal sevgilisiyle böyle bir birlikteliğin gerçekleşebileceği gibi bir yanılgıya sürüklüyor, hiç düşünmeden.

Örnek 9. Bir yandan internetin sunumlarından söz ederken bir anlamda da bilerek ya da farkında olmadan internetin olumsuzluklarını sıralıyor. Hayatımızı etkisi altına aldığından, yanlış bilgilenme ve bilgilendirmelerden, bazı şeylerin zamansız öğrenilmesinin, kişiye vereceği zararlar düşünmeden; çocukların erken doyumları, yalnızlık ve bunalımları sonucu gelecekte yaşayacakları sorunları düşünmeden... ****

Kimi yaşam biçiminin değiştiğinden **Örnek 12.;** kimi türkçem bozuldu derken bile manyaq oldum yaws, biçimde yazım yanlış yaparak,**Örnek 22.;**kimi çılgın olduğunu öğrenmekten mutlu olduğundan **örnek 26.;** kimi sanal seksden, **örnek 23.;**kimi bir oyun arkadaşı bulduğundan mutlu **örnek.14.**

Günden güne çevremizi saran iletişim ağlarıyla her ortamda karşılaşmaktayız. “Cep iletileri”, görüntülü reklamlar; internet, e- posta, chat” tümü yaşantımızı dilimizi bu anlamda da belleğimizi, yaşantımızı kuşatmış etkisi altına almış durumda. “Ya kullandığımız dil; düşüncemizin, kültürel birikimimizin, zekamızın dışı vurumu olan dilimiz. Görselleştikçe, sloganlaştıkça, popülerleştikçe, kullandığımız dilin derinliği yok oluyor. Evrenselleşen *medya* dili ile bireyin düşüncesi sığılıyor”¹⁰⁰

**** Bkz. **Ek. 1., İnternet bağımlıları** <http://hurweb01.hurriyetim.com.tr/tatilpazar/turk/99/12/18/eklhab/21ekl.htm>

**** Bkz. **Ek. 1., İnternet bağımlıları** <http://hurweb01.hurriyetim.com.tr/tatilpazar/turk/99/12/18/eklhab/21ekl.htm>

¹⁰⁰ Nurdoğan Rigel., **Medya Ninnileri.**, Sistem Yay., A.Ş.,1993.,s.,2

İnternet iletişimde kullanılan “dil”, dilin hangi boyutunda olursa olsun, hangi düzlemde ele alırsak alalım; dilimizi kirletmekte, yozlaştırmakta, yabancılaştırmakta değil mi aslında. Dildeki biçimlerin ve sesletimin çözümlenmesinin bir sonucu olarak; hece yazısı’na oradan da ses yazı’ya, bugünkü adıyla abece’ye geçiş, *abecenin* ortaya çıkmasından sonra birçok dilin nasıl yazılacağı konusunda yapılan yoğun çalışmalarla gerçekleşmiştir. Hepimizin bildiği gibi “Baskı makinesinin” bulunmasından sonra “yazım birliği” bir zorunluluk olurken, önemli sorunlara yol açmış bu bağlamda ses değişimleri nedeniyle ortaya çıkan yazım ve söyleyiş arasındaki ayrılık gittikçe çoğalmıştır

Örnek iletilerini incelememizde sunduğumuz fransa chat iletişim iletilerinde de aynı bozulma söz konusudur. Çeşitli arama motorlarında, dil iletişim bağlamında yaptığımız araştırmalar sırasında, kullanılan ve günden güne dünyadaki dilleri etkisi altına almakta olan ingilizce içinde durumun da aynı biçimde olduğunu saptadık. İngiliz dili uzmanları, internette kullanılan dilin; kesinlikle ingilizce olmadığını vurgulayarak, “*internet dili ingiliz dilini bozmaktadır*”, demektedirler.

Dildeki biçimlerin ve sesletimin çözümlenmesinin bir sonucu olarak; “Kavram yazısı”sından, hece yazısı’na oradan da ses yazı’ya, bugünkü adıyla abece’ye geçiş, Abc’nin ortaya çıkmasından sonra birçok dilin nasıl yazılacağı konusunda yapılan yoğun çalışmalarla gerçekleşmiştir.

Hepimizin bildiği gibi “Baskı makinesinin” bulunmasından sonra “yazım birliği” bir zorunluluk olurken, önemli sorunlara yol açmış bu bağlamda ses değişimleri

nedeniyle ortaya çıkan yazım ve söyleyiş arasındaki ayrılık gittikçe çoğalmıştır. 1928 yılında Türk Dil Kurumu'nun çabalarıyla sonuçlanan yazım çalışmalarında zamanın “İstanbul Türkçesi” örnek alınmıştır. Eğitimde kullanılan örnek sesletimin yayılmasında büyük etkisi olan TDK, İstanbul Türkçe'sini örnek sesletim olarak benimsemiştir.

Bunun dışında, “yöresel sesletim “ olarak adlandırabileceğimiz adı verilen diğer dilsel biçim/ biçimler de vardır. İnternet söyleşi dili bize bir anlamda böyle bir örneği çağrıştırmaktadır. Çünkü internet odalarında söyleşenler kendi aralarında “yöresel” adı verebileceğimiz ayrıca simgesel imlerden de yararlandıkları bir dil kullanmaktadırlar. Bu dili, sözcük ve simgelerini ancak “**İnternet yörelisi**” *internet*'lar anlamakta ve kullanmaktadırlar. Ancak burada karşımıza şöyle bir çelişki çıkmakta. “Söyleyişte değişim **yöresel örnek dile** oradan da **ulusal ölçü** dile doğru olur”¹⁰¹, , internet dilinde ise , söyleyiş **ulusal dilden, yöresel dile** (internet yörelilerin) diline doğru olmaktadır.

Örnek ileti incelememizde sunduğumuz *fransa chat* iletilerinde de aynı bozulma söz konusudur. Çeşitli arama motorlarında, dil iletişim bağlamında yaptığımız araştırmalar sırasında, kullanılan ve günden güne dünyadaki dilleri etkisi altına almakta olan İngilizce içinde durumun da aynı biçimde olduğunu saptadık. *İngiliz dili* uzmanları, internette kullanılan dilin; kesinlikle İngilizce olmadığını vurgulayarak; “*internet dili İngilizce değildir. İngilizce'yi bozmaktadır*”, demektedirler. Bu bağlamda Simten Gündeş'in çevirisiyle dilimize kazandırılan J.C.Carrière'in “Sinemanın Gizli Dili” yapıtında; Milan Kundera'nın *sinema dili* için söylemiş olduğu gibi internet dili de bir anlamda ‘*semantik bir nehir mi oluşturmuştur*’. “Biz bu nehirde çok iyi bildiğimiz akıntılarla hiç gayret sarfetmeden yüzüyoruz, ancak kimi zaman bir kirlilik bu suları

¹⁰¹, Bkz. Ömer Demircan., **Türkçenin Seldizimi**, Der Yayıncılık., İstanbul., 1997

¹⁰² J.C.Carrière., **Sinemanın Gizli Dili**, Der Yay., 1995., İstanbul., s., 55

sarıyor ve biz gözlerimizi kapatıp hiçbirşey görmek istemiyoruz. *Çünkü dil her an için, anlamaktan vazgeçebileceğimiz, reddedebileceğimiz bir olgudur.*¹⁰² sorusu geliyor.

Sonuçta, inceleme ve araştırmalarımızı derlediğimizde, iletişimi kültürler açısından inceleyen göstergebilimin önderliğinde söyleyebileceğimiz; insanı kuşatan anlamlar evreninde iletişimimizi sürdürmemize olanak sağlayan; yazılı, görsel, işitsel ya da sanatsal birçok gösterge vardır. Şu an için belli bir toplum kesiminin kullandığı ve günden güne günlük yaşamımızda yer alan yeni dilsel kullanımlar, toplum yaşamının diğer aşamalarında, toplumun bu göstergeleri tanınması ve bu göstergeler dünyası iletişimine katılımıyla olacaktır. Süreç zaman içinde, ekinin diğer toplumsal katmanlara da taşınmasıyla yaygınlaşarak sürecektir.

Bir zamanlar Arapça-Farsça sözcüklerin dilimizi esaretine aldığı, daha sonraki süreçte, günün toplumsal koşulları doğrultusunda Fransızca, günümüzde de İngilizcenin egemenliği altında bulunan dilimiz, bu bağlamda 21. Yüzyılda evrimini teknolojik iletişim dili internetin egemenliği altında sürdürecektir, gereksinim duyduğu sözcükleri, bu iletişim sürecinin birikimiyle türetecektir.

¹⁰² J.C.Carriere., **Sinemann Gizli Dili.**, Der Yay., 1995., İstanbul., s., 55

KAYNAKÇA

- AKERSON, Fakma, **Göstergebilime Giriş**, İstanbul, Alan Yay.,1987.
- AYDIN, Emin Doğan, Bilişim Sistemleri Kısaltmalar Sözlüğü, İstanbul, Günce Yay.
- BAROKAS, KIRLAR Safiye, İ.Ü.İ.F.H.İ. Yük.Lisans, **Reklam Stratejileri Uygulamaları** Ders Notları, 1999.
- BIÇAKÇI, İlker, **İletişim ve Halkla İlişkiler**, İstanbul, Mediacat.Yay., 2.Basım 1999.
- CHARON, Jean-Marie, **Medya Dünyası**, İstanbul, İletişim Yay., 1992.
- ÇAĞILTAY, Kürşat, **Herkes İçin İnternet**, Tübitak, Ankara, 2. Bas. Nisan 1995.
- ÇAMDERELİ, Mete, **Uluslararası İletişimde Dil ve Dil Aktarımı**, 1998.
- EREN, Cengiz, **İçerik Sizi düşünmek**, İstanbul, Beyaz Yay.,1999.
- FISKE, John, **İletişim Çalışmalarına Giriş**, Ankara, Bilim ve Sanat Yay.,1996.
- GÖKÇE, Orhan, **İletişim Bilimine Giriş**, Ankara, Turhan Kitabevi Yay., 2. Basım
- 1998GÜRGEN, Haluk, **Örgütlerde İletişim Kalitesi**, İstanbul, Der Yay., 1997.
- GÖRAL, Gülbin, **İş Mektubu ve Rapor Yazma Teknikleri**, İstanbul, Der Yay,1998.
- GÜRLER, Gülnur, **Reklam Stratejileri Uygulamaları**, İ.Ü.İ.F.H.İ., Y.Lis II.dön.ödevi. 1999
- GÜZ, Nüket, **Bir Devrimin “e”yüzü...internet melek mi? şeytan mı?**İnternet konf. konuşması
- GÜZ, Nüket, **İletişim Süreci ve Temel Öğeleri**, İ.Ü.İletişim Fak. Der.,1198.Sayı:VII.
- GÜZ, Nüket, **Ulusal Savunma ve Güvenlik Yapılanmasında İletişim Stratejileri**, İstanbul,1998.
- JAMIESON, Harry, **İletişim ve İkna**, A.Ü.Eğt.Sağ.ve Bil. Araş.Çal. Yay.,1996.
- Mc QUAIL, Denis - WINDAHL, Sven **Kitle İletişim Çalışmaları İçin İletişim Modelleri**, Eskişehir, Etam A.Ş. Matbaa Tes., 2. Basım,1992.
- MATTELART, Armand ve Michèle, **İletişim Kuramları Tarihi**, İstanbul,İletişim Yay.,1998.
- MARTİNET, André, **İşlevsel Genel Dilbilim**, İstanbul, Multilingual Yay.,1998.
- MECZ, Irène Tamba, **Anlambilim**, İstanbul, İletişim Yay.,1998.
- OSKAY, Ünsal, **İletişimin ABC si**, İstanbul, Der Yay.,1997.
- ÖZÇAĞLAYAN, Mehmet, **Yeni İletişim Teknolojileri**, İstanbul, Alfa Yay.
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, **Öz Türkçe Sözlük**, İst., ABC Yay., 10.Bas. 1991,

- SARAÇ,Tahsin, **Fransızca Türkçe Sözlük**, İstanbul, Adam Yay., 5 Bas.1994.
- SARI, Nilüfer, Devingen Reklam Görüntülerinde Gösterge Çözümlemesi Üç Reklam Örneği, İ.Ü.S. B.H.İ.T .Yayınlanmamış Dok.Tezi, 1999.
- TENNANT R., OBER,J., LİPOW,A.G., **İnternet El Kitabı**, Ankara, TDK Gn. Mrk. Yay.,1996.
- TÜRKOĞLU, Nurçay, **Görüyo-rum**, İstanbul, Der Yay., 2000.
- VARDAR, Berke, **Genel Dilbilim Dersleri**, İstanbul, Multilingual Yay., 1998.
- VARDAR, Berke, **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, ABC Yay., 1998.
- YENGİN,Hülya, **Medyanın Dili**, İstanbul, Der Yay.,1996.
- ZEYBEK, Işıl,“**Topluluğa Seslenme: Tüsiad, Müsiad Örneği**”, İ.Ü.Sos.Bil. Ens.H.İ.T. Yayınlanmamış Y.Lis.Tezi, 2000.
- ZILLIOĞLU, Merih, **İletişim Nedir?**, İstanbul, Cem Yay., 1993.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

AKGÜL Mustafa , **Bildiri Özetleri Türkiye Nasıl Bilişiyor?**,
[http://bilkent.edu.tr/\(akgul@bilkent.edu.tr](http://bilkent.edu.tr/(akgul@bilkent.edu.tr)

AKGÜL Mustafa, **İnternet: Bilgiye Erişimin Yeni Araç ve Olanakları**, TÜBİTAK, 1994
<http://web.bilkent.edu.tr/>

BAŞARAN- Seren Tulu, Bengisu **Bilişim Çağında Asenkron Eğitim Ağlarının Konumu**,
sbasaran@ii.metu.edu.tr, bengisu@ii.metu.edu.tr

ER Cüneyt(cer@pcworld.com.tr), **PC World'ün freelance editör.** İcq no: 9149188., eylül2000

GEZDİRİCİYakup-GEZDİRİCİ Eyüp,
<http://www.gezdirici.net/members/yakup/projects/eqmon/> [http://www.microsoft.com.
/france/internet/produits/chat/default.asp](http://www.microsoft.com/france/internet/produits/chat/default.asp) adresinden özetlenerek çevrilmiştir.

<http://www.ajansnet.com.tr/> eylül2000

<http://hurweb01.hurriyetim.com.tr/bilisim99/bilisim995.htm> 7 mart 99, ağustos2000

<http://hyperonline.virtualave.net/>, temmuz2000

<http://www.fr.yahoo.com/>

<http://www.goody.com/cmp/cmp/about.asp>?adresinden özetlenerek çevrilmiştir.eylül2000

<http://www.ibun.edu.tr/vcd5/oemsos/rapor/>

<http://www.prizma.net.tr/ABONE/hizmetler.html#Neden>,ağustos2000

<http://www.superonline.com/ozelgunler/forums/forum.htm/>

<http://www.superonline.net/f/urun/reklam.htm>,ağustos2000

<http://www.sybarislabs.com/local/makaleler/20000517.asp>, ağustos2000

<http://www.tbd.org.tr/hukuks/cagri.html>, ağustos2000

KOÇ,Kemalettin, <http://www.kutuphaneci.org.tr/dergi/eylul999/11.htm>

Kutuphane Kataloglari Giris,'çevrimiçi' www.ug.bcc.bilkent.edu.tr/WWW/hii/giris.html,
ağustos2000

OLCAY Erol, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~necip/ERWEBİNİT96.htm>, ağustos2000

TOKMAN,Leyla Yekdane,**Eğitimde İnternet Kullanımı** Türkiye İnternet Konferansı
<http://web.bilkent.edu.tr/> (Iytokman@anadolu .edu.tr)

[www.microsoft.com. /france/internet/produits/netmeeting/default.asp](http://www.microsoft.com/france/internet/produits/netmeeting/default.asp)

EK 1.

İnternet bağımlıları

Nilgün TEKFİDAN

<http://hurweb01.hurriyetim.com.tr/tatilpazar/turk/99/12/18/eklhab/21ekl.htm>

David Bowie, sabah kalktığında e-mail'ine bakmadan edemiyor. Günde en az 4 saatini sanal alemde geçiriyor. Keanu Reeves, 'Matrix' filmine hazırlanırken az daha İnternet bağımlısı olacaktı. Elizabeth Hurley ve Sandra Bullock ise İnternet düşkünlüğüyle tanınan diğer ünlüler.

İnternet merakı da zaten ünlülerle sınırlı değil. Dünyada yaklaşık 200 milyon kişi İnternet kullanıyor. İnternet'teki sitelerin sayısı 7 milyonu buldu, her gün ortalama 15 bin yeni site kuruluyor. Milyonlarca kişi, dil, din, ırk, cinsiyet ayrımı yaşamaksızın sanal dünyada buluşup sohbet etme imkânı buluyor. Arama motorları aracılığıyla İnternet kullanıcısı, istediği, aradığı bilgilere kısa sürede ulaşabiliyor. İnternet mağazaları ve İnternet kumarhaneleri her gün binlerce kişiyi ağırlıyor.

İnternet'in faydaları saymakla bitmiyor. Ancak bir de madalyonun öbür yüzü var. Çünkü bilgi akışını hızlandıran, iletişimi kolaylaştıran sanal alem, yeni psikolojik, sağlık ve sosyal problemleri de gündeme getirdi. İnternet merakı yüzünden birçok kişi zamanının büyük bir kısmını ekran başında geçiriyor. İnternet dozu arttığında, iş ve okul hayatında verimlilik düşüyor, aile ve iş hayatında sorunlar patlak veriyor. Siber cafelerde filizlenen sanal aşklar yuva yıkıyor, siber-kumarhaneler yüzünden kişi varını yoğunu kaybediyor.

EK 2.

İNTERNET HASTALIĞI

Amerikalı psikolog Dr Kimberly S. Young, 'İnternet Addiction Disorder' (İnternet Bağımlılığı Hastalığı) kavramını gündeme getiren ilk uzmanlardan biri. 'İlk siberuzay psikoloğu' olan Amerikalı Dr. Kimberly S. Young'a göre İnternet, tıpkı kumar gibi bağımlılık yaratıyor. Sağlık sorunları ve uykusuzluğun yanı sıra depresif eğilimler başgösteriyor, kişi bilgisayar ekranının başından uzak duramıyor.

'Caught in the Net' (İnternet'te Tutsak) kitabında İnternet bağımlılığının nedenlerini araştıran ve bu alışkanlığın üstesinden gelmek için yollar gösteren Dr Young'a göre, ABD'de İnternet kullanıcılarının yüzde 6 ile 10'u İnternet bağımlısı. Dünyada 1.8 milyon çocuk ya da genç, gözleri bilgisayar ekranına kenetli, elleri farenin üzerinde sohbet ya da oyun odalarında tutsak.

Avrupa Birliği'nin geçtiğimiz aylarda yayınladığı bir rapor da İnternet bağımlılığı tezini destekliyor. AB araştırmasında, günde 4 saatten fazla sanal alemde sörf yapan kişilerde tıpkı kumar bağımlılarında olduğu gibi, beyinde insanın kendisini iyi hissetmesini sağlayan adrenalin benzeri bir kimyasal olan dopamin birikmesi meydana geldiği tespit edildi.

EK 3.

13/06/1999 19:30 PAZAR YAZILARI - CYBORG MON AMOUR

Necati Yıldırım

Bazen duruyorum. Yani kelimenin tüm anlamlarında... Algılarıma ulaşan tüm verileri reddediyor ve duruyorum. Ülkede olup bitenler; siyaset, demokrasi, etnik kimlik, yükselen milliyetçilik, Apo davası, Kavakçı olayı, siyasal islam, gazetelerde yazarlar ve daha önemlisi yazmayanlar; TV programları, beyanatlar, yorumlar, gelip giden hükümetler, patlayan bombalar, gece haberleri, alabildiğine yaygınlaşan kesintisiz geyik ortamı...

Durduğumda kulaklarıma gelen, düz yolda düşük viteste gaza abanan acemi bir şoförün bağırttığı motorun çıkarttığı gürültüden başka birşey değil. Bir vites büyütse rahatlayacak. Ama yapmıyor. Bu ülke son 10 yıldır, uluslararası otoyolda motoru yakmak pahasına bir vites büyütüp kendisi için herşeyi kolaylaştırıyor. Ben duruyorum. Böylesinin daha iyi olduğuna inanıyorum. Yeni zaman algısıyla binlerce yıl evvel çözülmüş her sorunun büyük bir heyecan ve aşırı uyarılmışlıkla yaşandığı bir coğrafyada içimden tebessüm etmekten başka birşey gelmiyor. Elbette dışında kalmak safça bir yanılısamadan başka birşey değil. Ve evet kabul ediyorum, bu hafta sıkıcı olacağım.

Bu işe başlarken politikaya her ne şekilde olursa olsun bulaşmamaya, Türkiye üzerine herhangi bir fikir yürütmemeye -ki rasyonel olarak bu yapılamaz-, çevrede olup bitenlere kafayı takmamaya, hele hele Türk insanının doğasına hiç bulaşmamaya yemin etmiştim. Her Pazar efendi gibi geyiğimi yapacak, kendimi sınırlı sorumlu (ss) sanal alem mevzularına vurup dalgama bakacaktım. İşin enteresan tarafı az daha başarıyordum da... Birsürü beyaz eşya taksiti ödemem gerekiyor ve bunun için de işsiz kalmamam...

Yine de kabul edin iyi direndim.

Suya sabuna dokunmadan, teemmüm tadında dört hafta dayanmayı başarabildim. Ama artık dur demenin zamanıdır! İşte bu gazla kendimi ülke meselelerine adamaya karar vermişken karşılaştığım bir olay bütün motivasyonumu kırıp beni çıkmaya davrandığım sanal deliğimde kalmak zorunda bıraktı. Inbox'ımda geçen hafta sözettiğim sliken kadınlar hakkında yazılmış bir mesaj benim için kesin bir travmaydı ve beni son anda yukarıda bahsi geçen zıvalıklara bulaşmaktan alıkoydu.

Adamın biri geçen hafta yazdığım sikon kadınlar üzerinden para kazanmayla ilgili bir fikri ciddiye almış ve bana ortaklık teklif ediyordu. Kendi yatırım gücü ve benim komuya hakimiyetimle kısa sürede çok para kazanabileceğimizi vaadediyordu.

Yapmayın kardeşim, üç kuruşluk aklım var onu da başımdan almayın. Ama yine de olayın iyi tarafını da görmek gerek. Allah korusun ya gerçekten kendi provakasyonuma gelip düşünerek yazmaya kalkışsaydım... İki haftaya kalmaz ülke bütünlüğünü tadil tebdil ve ilgaya kalkışmaktan içeri atılır ve Eşber Yağmurdereli'den önce de saliverilmezdim. Neyse iyisi mi biz olayımıza dönelim.

Haziran ayında yayınlanacak Max dergisinde usta kalem, sanal gezgin Kaan Sezgin'in Lara Croft üzerine yazdığı bir makale yer alacak. Alıntılama için belki biraz erken ama kadim dostumun olgunluğuna sığınarak henüz yayınlanmamış bu yazıya göndermelerde bulunmakta bir sakınca görmüyorum. Kaan, yazısında özetle dünya çapında yaygın ilgi gören bilgisayar oyunu "Tomb Rider"ın karizmatik kahramanı Lara Croft ve onun artık sanal bir karakter olmanın çok ötesine geçen; tam da bu noktada -kulağa tuhaf gelse de- insan açısından yeni bir tür varoluş problemine dönüşen -ya da çoktan dönüşmüş olan- ürkütücü doğasından sözediyor. Geçen hafta gereğinden gerçek, boktan çağrışımlarıyla sakat bir "üründen", silikon bayan "RealDoll"dan söz etmiştim. Ve galiba geçen haftaki yazının çapı anlatmaya çalıştığım toplamın biraz uzağında ya da daha doğrusu konunun bacaklarından biri diğerlerine göre kısa kalıyordu. İnsan doğasının -ki artık ne demekse? temayüllerinden çok daha hızlı gelişen teknoloji bir yandan "gerçek"ten yola çıkarak farklı bir gerçeklik boyutu yaratırken bir başka kanaldan da kendi üretimi olan gerçek dışına "beden" bulmaya ve devamında yolundan çıkmış bir histeriyle onun özgürleşmesine uğraşmakta....

Bundan 2.5 yüzyıl kadar önce Fransız Devrimi'nin ateşli yıllarında kendini gösteren burjuvazinin özgürleşme hareketi döneminin zihin akışıyla bugünü öngörebiliyor olsaydı, muhtemelen "Tomb Rider" oyununda kahramanın adı Lara Antuanette gibi bir şey olurdu ve bir Allahın Fransız'ı da devrim falan yapmaya kalkışmazdı. Ama artık çok geç: Kurmalı tarih zembereği boşalana kadar insiyaki olarak akacak!

İnsanoğlunun özgürleşmek gibi bir takıntısı olduğu müddetçe tarih var kalmayı sürdürecektir. Bu elde var bir. Devamında gelen Marx, sonrasında egzistansiyalizm, çiçek çocuklar, Yeşiller... Tümü kitlesel ya da bireysel özgürleşmenin ve buna bağlı olarak evrensel mutluluğun mümkün olabileceğini düşünüyorlardı.

Sonra tümü unutulup, tozlu üniversite kütüphanelerine geri döndüler. Modern zamanlardaysa artık insanın herhangi birşeyle arasında aidiyet kurması mümkün görünmüyor. Tarih kendi varoluşunu bir ve aynı şimdiki zamana hapsettiği için artık bir geleceği olmadığını bir tür önseziyle hisseden insan, geri dönüşü mümkün olmayan bir histeriyle siber uzayın zamansızlığına sığıyor. Ama bu dijital göç, geçiş döneminde yeryüzündeki insan hayatının kodlarını da beraberinde getiriyor. Cinsiyet, seks, sözlü iletişim, şiddet, terör ve yoketme duygusu... İşte tam da bu noktada Lara'yı anlamak kolaylaşıyor. Mükemmel ve kıvrak vücudu, çevik hareketleri, başına buyruk ve küstah tavrıyla Lara yeni bir kadından haber veriyor. Bu öyle bir kadın ki, onun için öldürmek sıradan, şiddetse yaşam biçimi...

Lara'nın kitleler üzerinde yarattığı travmayı birçok mankenin ona olan benzerliğini kullanıp öne çıkmaya çalışmasında, onu sinemada canlandırmak için yarışmasında kavramak mümkün. İşte şimdi asıl soruya geliyoruz. Artık monitör esaretinde kalmak istemeyen Lara bir şekilde beden bulup aramıza katılmaya can atıyor. Evde bir gardroba tıktığımız silikon beden RealDoll ise bir ruh arıyor. Ya teknolojik bilinçaltıları onları bir araya getirirse... Teorik olarak bunun gerçekleşmesi pekala mümkün. İşte yeni binyılın kalın konusu bu olacaktır. Geleceğin teolog ve sosyologlarına şimdiden kolay gelsin.

EK 4

HI, I'M JENNIE FROM CALIFORNIA. I LIKE BOYS...

Necati Yıldırım 23/05/1999 00:30

Bu saçma düşünceleri daha sonra düşünmek üzere bir kenara bırakıp ofiste geçen aylak zamanları -ki genelde öyle geçer- değerlendirmek için her zaman yaptığım gibi ICQ penceremi açıp "random chat partner" butonunu tıkladım. Çizgi kafalar dönmeye başladığında çok alışık olmama rağmen yine de biraz heyecanlıyım. Program dünya üzerindeki diğer online kullanıcılar arasında verdiğim konfigürasyona göre bana en uygun(?) olanları rastgele tararken, bir yanda monitör karşısındaki edilgenliğim öte yanda dünyayı arşınlayan tercihlerim tuhaf bir ironi oluşturuyordu.

Kafalar dönmeyi kestiğinde yazı alanında "Hi! I'm Jennie (15) from California. I like boys and bowling." Cümlesi belirdi. "Next" butonuna bastım. Bazen böyle saatlerce dolaştığım bile olurdu. Bu akşam saati banliyö treninde giderken camdan dışarı dalıp, çok yakınından geçtiğiniz ışıkları yanan, akşam yemeğine hazırlanan hanelere gizlice konuk olduğunuzu hayal etmek gibi birşeydi. Sayısız hayatlar: yeni bir düzeyde algılanması gereken gerçeklik....

İş günü böylece sonuna yaklaşırken biraz geriye döndüm. Bunu sanki ben istemişim gibi söylüyorum ama aslına bakarsanız o beni götürdü. 90'ların ortalarına kadar bu ülkenin geç intelijensiyası arasında "iletişimsizlik" ve "yabancılaşma", üzerinde konuşmaya değer, sağlam referans noktaları bulunan, bir o kadar da popüler konulardı. Özel televizyonların yeni yeni kurulduğu, Basın Yayın Yüksek Okulu'nun İletişim Fakültesi olarak isim tashihine uğradığı ve hatta gazetelerin hala pikaj yaptığı, Özal'ın yaygın kominikasyon devrimini henüz gerçekleştirdiği yıllar; ucuz şarap içip iletişimsizlikten dert yanmak pek bir modaydı. Oysa şimdi siber uzayın bütün ana ve ara yolları sonuna kadar hizmetimizdeyken; tamamen kişiliksiz olsak bile kelimenin tam anlamıyla Sartreyen bir kendini yapma lüksüne sahipken ve aşırı uyarılmış iletişim kanallarımız "quick-cut" montajlanmış bir evreni Aden'deki bahçe gibi ayaklarımızın altına sererken halimiz: ne lanetli bir çaresizlik!

Her oturum açışımızda telefon hatlarıyla birbirine bağlı bir hiperuzaya karışırken ve Tanrı kadar söyleme özgürlüğümüz varken, ne yazık: Artık kurmak istediğimiz tek bir cümle yok.

Geç kalmış teknoloji kendi ırkını yaratır mı dersiniz?

EK 5

Sanal seks hasta ediyor

İnternet'teki seks sitelerinde fazla zaman harcayanların çeşitli psikolojik sorunlarla karşılaşabilecekleri bildirildi. 'Professional Psychology' dergisinde yer alan bir yazıda, 57 milyon Amerikalı'nın sanal seks sitelerinin tiryakisi olduğu ve bunların yüzde 8'inin de sanal sekse haftada 11 saatten fazla zaman ayırdığına dikkat çekildi.

Yazıda, sanal sekse 'çok zaman' ayıranların *genel davranışlarında değişim* görüldüğü ve birer '*agresif bağımlı*' (çevresine sürekli saldırganlık yapan) haline geldikleri ifade edildi. İnternet'te seks için haftada 11 saatten fazla zaman harcamanın risklerine dikkat çeken uzmanlar, İnternet'in kötüye kullanılmaması gerektiğini belirttiler.

Uzman Alvin Cooper ve ekibinin yaptığı araştırmaya göre, Amerikalılar'ın büyük çoğunluğu sanal seks için evindeki bilgisayarı kullanıyor. Erkeklerin önemli bölümü görüntülü siteleri tercih ederken, kadınların çoğu sohbet odalarında sanal seks yapıyor.

İnternet'te seks arayanların yüzde 47'sinin evli, yüzde 17'sinin de sürekli bir cinsel partnere sahip olduğu ortaya belirtildi. Sanal seks ile İnternet bağımlılığı arasında kuvvetli bir ilişki bulunduğunu belirten Cooper, cinsel olarak agresif olanların İnternet'te istediklerini kolayca elde ettiklerini ve seksin giderek bu kişilerin yaşamına egemen olduğunu söyledi. Cooper, "İnternet'te seks iyi de olabilir, kötü de olabilir. Bu size bağlı" diye konuştu.

Alvin Cooper, evliliklerinde sorun yaşayan bazı çiftlerin İnternet yoluyla bunları çözdüklerini ve sanal seksin cinsel hastalıklara yakalanma riski taşımadığını hatırlattı. Cooper, teknolojinin gelişmesiyle bir süre sonra İnternet'te seksin sanaldan gerçeğe dönüşeceğini savundu.

EK 6 İNTERNET HASTALIĞI

Amerikalı psikolog Dr Kimberly S. Young, 'İnternet Addiction Disorder' (İnternet Bağımlılığı Hastalığı) kavramını gündeme getiren ilk uzmanlardan biri. 'İlk *siberuzay psikoloğu*' olan Amerikalı *Dr. Kimberly S. Young'a* göre **İnternet**, tıpkı kumar gibi **bağımlılık yaratıyor**. Sağlık sorunları ve uykusuzluğun yanı sıra depresif eğilimler başgösteriyor, kişi bilgisayar ekranının başından uzak duramıyor.

'Caught in the Net' (**İnternet'te Tutsak**) kitabında İnternet bağımlılığının nedenlerini araştıran ve bu alışkanlığın üstesinden gelmek için yollar gösteren Dr Young'a göre, ABD'de İnternet kullanıcılarının yüzde 6 ile 10'u İnternet bağımlısı. Dünyada 1.8 milyon çocuk ya da genç, gözleri bilgisayar ekranına kenetli, elleri farenin üzerinde sohbet ya da oyun odalarında tutsak.

Avrupa Birliği'nin geçtiğimiz aylarda yayınladığı bir rapor da İnternet bağımlılığı tezini destekliyor. AB araştırmasında, günde 4 saatten fazla sanal alemde sörf yapan kişilerde tıpkı kumar bağımlılarında olduğu gibi, beyinde insanın kendisini iyi hissetmesini sağlayan adrenalin benzeri bir kimyasal olan dopamin birikmesi meydana geldiği tespit edildi.

EK 7

SAĞLIK SORUNLARI

İnternet'in yarattığı sağlık sorunları

VAKIF Gureba Hastanesi nöropsikiyatrlarından Dr Arif Çelebi, İnternet alışkanlığının neden olduğu sağlık sorunlarını şöyle sıralıyor:

El Bileği Sendromu: Klavyeyi ve fareyi kullanırken yapılan küçük hareketlerde el bileğinden geçen median sinir sıkışır, yapısı bozulur ve işlevini yapamaz. Elde uyuşukluk ve ağrı, baş parmak hareketlerinde el sıkma gücünde azalma gözlenir.

Boyun kaslarında tutulma: Belli bir duruşta uzun süre kalmakla boyun kasları kasılır.

Uyku saatleri azalır: Televizyon uyutur, internet kişilerin aktif katkısına ve ilgisine bağlı olduğundan uyanık tutar.

EK 8

BAĞIMLILIK BELİRTİLERİ

- Aksatmadan her gün İnternet'e girmek.
- İnternet'e girdikten sonra zaman mevhumunu kaybetmek. Günde en az 4 saatini bilgisayar ekranı başında geçirmek.
- Gittikçe gerçek dünyadan el ayak çekmek.
- Yemek yemeye giderek daha az zaman ayırmak ya da bilgisayar ekranı başında atıştırmak.
- İnternet'te çok fazla vakit geçirdiğini inkar etmek.
- Sanal arkadaşlar yüzünden gerçek dostları unutmak
- Günde birkaç kez elektronik mesaj kutusuna bakmak.
- Herkes ICQ numarasını vermek.
- İş saatlerinde de İnternet'e girmek.
- Aile üyeleri ya da eşinin yokluğunu fırsat bilip derhal İnternet'e dalmak.

EK 9

SANAL YAŞAMIN YALNIZLIĞI

Uyarı: İnternet kullanımı artan depresyona yol açabilir.

Pittsburg'da, Carneigne Mellon Üniversitesi'ndeki araştırmacılar, *haftada birkaç saatini net içinde harcayan birinin, yüksek düzeyde depresyon ve yalnızlık hissettiğini bulguladılar.*

Birbuçuk milyon Dolara mal olan bu araştırma, sosyal bilimcilerin ve bu projeyi finanse eden ileri teknoloji şirketlerinin beklentilerinin dışında sonuçlar verdi.

Sosyal psikoloji profesörü Robert Kraut, Araştırmayı gerçekleştirdiğimiz insanlar normal yetişkinler ve onların aileleriydi; ortalama olarak İnterneti en çok kullananlar için işler kötüye gidiyor, dedi.

Homenet olarak adlandırılan bu çalışma, interaktif bir medya olan İnternet, kullanımının, aptal kutusu olarak eleştirilen televizyon gibi pasif medyadan daha sağlıklı olamayacağını gösteriyor.

Bu araştırmaya, okumak ya da video izlemek gibi pasif bilgi edinmekten çok, e-mail adresi ve İnternet konuşma hattı -chat- gibi aktiviteleri vazgeçilmez bir bağımlılıkla kullananlar katıldılar. Katılımcılar, hatta geçirdikleri zaman süresi boyunca aileleri ile ve daralan arkadaş çevreleri ile etkileşimlerinde bir azalma olduğunu da bildirdiler.

169 kişiyi kapsayan bu çalışmanın sonunda, araştırmacılar haftada bir saatini İntenette geçirmenin depresyon oranında ortalama %1'lik bir artışa; konunun sosyal alanında 2.7'lik çevre kaybına ve sözde yalnızlık derecesinde % 3.1'ük bir artışa neden olduğunu bulguladılar. *Profösör Kraut, net'in etkileri çok olmasa da, sosyal ve psikolojik yaşamdaki bozulmayı göstermesi açısından istatistiksel öneminin olduğunu söyledi.*

Türkçesi: Serpil Aksoy

Kaynak: The Guardian International 31, 8, 1998

EK 10

Bilgiye Ulaşmanın ve Onu Kullanmanın Vazgeçilmez Ağırlığı: *İnternet*

(Özetlenerek / düzeltme yapılmadan aslı gibi aktarılmıştır.)

Sanalın Politiği

"*Sanal Ortam*", İnternet dünyasını tarif etmek için katıldı sözcükler dünyamıza. İyi de oldu. Bazı kelimeler, kastettikleri anlamlara çok yakışmış gibi gelir bana. Elbette her popüler kavram gibi, kastını aşan bir genişlikte kullanılma, böylelikle giderek içerik boşalması tehlikesi de sözkonusu. Mesala, "Sanal Ortam"ı ve oradaki ilişkileri bütünüyle hayali olana indirgeyen kullanımdan yola çıkarsak

Tam tersi, Sanal Olan, 20. Yüzyıl insanının, aklın akıldışılığı karşısında duyduğu dehşet ile sığındığı, düzene iman ettiği yeni bir gerçeklik biçimi. Üstelik, üst düzey bir sistem simülatörü olarak, sistemin temsili açısından çok önemli işlevleri var, ama Sanal olmaklık hali ile sıyrılıyor siyasi ve ideolojik kavranın bir parçası görünümünden.

Büyük bir hakikat iman edilmek için değil, eleştirilmek için vardır" demişti Nietzsche. Söze başlamadan önce bir noktayı hatırlamakta yarar var; *enformasyon teknolojisindeki her değişim belli bir kaygıyı da beraberinde getirir*. Sokrates yazılı bir dünyaya karşı çıkarken; "yazı öğrenenlerin ruhunda unutkanlık yaratacaktır çünkü hafızalarını kullanmayacaklar; kendileri dışındaki yazılı karakterlere güvenip kendilerini hatırlamayacaklar" Bizler onun kadar radikal değiliz. Ya da, radikal reddedişlerle elde edilecek kazanımları hayal edemiyoruz artık. Bu nedenle, dışından değil içinden tartışmaya çalışıyoruz Sanal Dünyayı; onun bizi belirlediği kilit bir kavramla, RASYONELLİKLE...!

Kapitalist ekonomik etkinliğin burjuva özel hukuk ilişkisini ve bürokratik iktidarın biçimini belirtebilmek için, ilk kez Max Weber, "rasyonellik" kavramını olumlu anlamıyla kullanmıştı. Bilimsel ve Teknolojik gelişme denilen olgu ile sosyal yaşamın gelişmesinin / rasyonelliğinin paralelliği, Aydınlanma'dan beri yakamızdan hiç düşmedi. Gündelik yaşantılarımız çoğunlukla, aklın egemen kılındığı ve böylelikle doğruluğu / geçerliliği 'bilimsel' olarak da onaylanmış bir sistem ve onun bize sunduğu ürünler içinde sürüp gider. Öyle ki, *bir zamanlar yeniliklere karşı tutucu olan toplum, bugün her yeniliği hiç tartışmaksızın kabullenebilmiştir*.

Toplumun artan "rasyonelleştirilmesi" ise, bilimsel ve teknik ilerlemenin kurumsallaştırılmasına bağlı. Tekniğin ve bilimin, toplumun kurumsal alanına sızdıkları ve böylelikle kurumların kendilerini dönüştürdükleri ölçüde, eski meşrulaştırmalar tasfiye edilirler.

Stuart Hall'a göre, "teknolojiler diğer teknolojilerin ve onlara eşlik eden bilinç biçimlerinin yerini almazlar. Tüm sahayı yeniden örgütler, biçimlendirirler". Bu sürecin sonucu, belli bir iktidar biçiminin, o alanda ve o toplumda kendisini yeniden örgütlemesi biçiminde işlev görür. Böylelikle, İNTERNET'i de içine alacak biçimde, yeniden örgütlenmiş bir iletişim ortamının ne olduğu noktasına geliyoruz. Bu iletişim tarzının dünya iletişimindeki egemenliği, zorunlu olarak, bir üretim tarzının ve ona göre örgütlenmiş toplumsal kurumların da egemenliğini garantiliyor.

Meta üretiminin geldiği bu noktada, hiç kimse, iletişimin gerekliliğini hatta zorunluluğunu tartışmayacaktır. Muhtemeldir ki, bu iletişimin sağladığı kültürel, insani, tıbbi, vb. 'rasyonel' faydalar sıralanarak yapılır bu gereklilik savunusu. Karşımıza bir kez daha "ilerleme" sorunsalı dikilir. ***Gerçekten de iletişim alanında, insanların / kültürlerin karşılaşmasının nicelik artışı anlamında bir "ilerleme" sözkonusudur. Ama ne pahasına ?*** Bir dolu uygarlığın yok edilmesi ile sonuçlanan kültürel karşılaşmaların en tipik örnekleri keşifler dönemi idi. Siyah ırkın yıllarca süren kölelik dönemini de yine bu kültürel karşılaşmalara / iletişimlere borçluyuz. Temeli ekonomi olan keşifler dönemi, bir yandan ticarete yeni ufuklar açarken, öte yandan savaşçı olamayan ya da kendini savunmak üzere örgütlenmemiş toplulukların / kültürlerin sonu oldu. ***Bugünkü iletişim dünyası gerçekten başdöndürücü bir hızla gelişmeler gösterdi ama hergün bir kaç dilin, bir kaç kültürün yok olmasının önüne geçilmiyor,*** zaten böylesi bir amacı olduğunu da düşünmüyorum. İlerleme bazı kültür grupları ve dilleri açısından, yayılma anlamında bir "ilerleme" anlamına gelirken, benzer teknolojileri kullanmayan, kapalı kültürler ve diller, gitgide bağımlılaşıyor ve yok oluyorlar. ***İlerleme ve gelişmenin herkes için aynı anlama gelmediği bu durumda, kendimizi de bu ilerlemeye ait hissederken, ilerlemenin yönünün, bizim kültürümüz ve dilimiz açısından, nesnel olarak ne anlama geldiğini tartışmak zorunlu oluyor.***

Ve sonuçta, 1900'lü yıllar boyunca insanoğlu, her teknolojik gelişmeyi, nedenlerini/sonuçlarını hiç sorgulamadan hayranlıkla kabullenme, bu gücü ellerinde bulunduranlara saygı duyma eğilimi ile biçimlendi.

Mcluhan, "***Toplum üzerinde etki eden şey, mesajın içeriği değil, brüt ideolojik unsur olarak teknolojinin kendisidir***" derken, Heidegger'in "teknikğin özü de, asla ve hiçbir şekilde

teknik bir şey değildir. Bunun için yalnızca teknik-olanı tasarladığımız ve öne çıkardığımız ve bununla yetindiğimiz veya ondan kaçındığımız sürece, tekniğin özüyle bağımızı asla kuramayız. Her yerde özgürlükten yoksun ve tekniğe bağlanmış haldeyiz; onu tutkuyla olumluyalım veya olumsuzlayalım. Tekniği nötr birşey olarak gördüğümüzde mümkün olan en kötü tarzda tekniğe teslim oluruz; çünkü bugün özellikle pek rağbet gören bu tasarım, bizi bu tekniğin özü karşısında büsbütün körleştirir" düşüncelerini bir biçimde özetliyor. İdeolojik hegemonyanın alanındayız artık. Teknolojik gelişmeler, kendilerine bir kez hayranlık uyandırdıklarında, onun ardında duran maddi zenginliğin ve bir üretim tarzının, bundan böyle, kendisini gizlemesine gerek kalmaz.

Aslında, teknolojik gelişmeye hayranlık sonucu sağlanan ideolojik hegemonya, kitleleri politik arenadan uzaklaştırmakta ve yepyeni ilgi alanlarına kanalize etmektedir. Toplumsal ilginin politika dışı alanlara kaydırılması, kuşkusuz yeni bir buluş değil. Bu yönelimin daha önceleri en yoğun olduğu alan spor, aslında futboldu. Hatta kitle kültürüne dönüşen sanat, özellikle sinema bile, içerebileceği sosyal ve siyasal mesajlara rağmen, bir ilgi kaydırma aracı olarak iş görmüştür. Ancak bu tür kitle faaliyetleri esnasında, büyük sayıda insan toplulukları yanyana gelmek zorundadır (aksi takdirde beklenen ilgi dağılması söz konusu olamaz). İnsanların birliktelikleri ise her zaman istenildiği gibi kontrol edilemez, umulmadık sonuçlar doğabilir. Oysaki **teknolojik ilginin son odak noktası İNTERNET, insanlararası ilişki tarzını - pratik ilişkiyi ortadan kaldırarak- yeniden düzenliyor...**

İNTERNET'in sınırlarının konulması ve eleştirisinin bu anlamda önemi var. Ne için ve hangi olanaklarla bu alanda yer aldığımızın bilinmesi zorunlu. Üstelik İNTERNET'in denetimden uzak, özgür bir ortam olduğu temelsiz inancı da bu denli yaygın. Yaşanan şu an, sistemin oluşum aşaması. Sistemi kurgulayıp manipüle edenler için de henüz sınırlar yeterince anlaşılmalı ve yorumlanmalı değil. "**Bilimin şeyleştirilmiş modelleri sosyo-kültürel yaşama evreninde geziniyor ve kendini anlama konusunda nesnel güç kazanıyorlar**". Devlet aygıtının baskısını gitgide daha az hisseden toplumlarda görece bir özgürlük ortamından sözedilebilir İNTERNET, nesnel dünyanın bütün varoluş biçimlerini/kültürlerini üzerinde barındıran sanal bir dünya olarak; gezme / görme / okuma / bilgi toplama/yeni insanlarla tanışma benzeri insan eylemliliklerinin 'özgürce' gerçekleşmesi anlamında, sözünü ettiğim ilgi alanları açısından gelinen en üst düzeyi temsil eden birşeyleri işaret ediyor....

Sık sık, **İNTERNET'teki varoluşlarla ilgili olarak hukuksal yaptırımlarla ilgili haberler okumaya başladık. Enformatik ağı denetimlerinden çıktığını gören devletler - geç**

de olsa - bu ağı, gözetim sistemleri ve mesajlarını kontrol etmek suretiyle denetlemeye çaba gösterir oldular. Yine Stuart Hall'den yaptığım bir alıntı ile bitireyim ; " Bu alan zamanla çok daha polis kontrolünde, sınırlanmış ve düzenlenmiş olacak. İNTERNET'in, siyasetten, iktidardan, ekonomiden, etnik ve cinsel ayrımcılıktan ve ırkçılıktan kaçabileceğimizi iddia etmesi sadece bir yanılsamadır." Belki bir gün, İNTERNET bir iletişim ütopyası olmaktan çıkıp iletişimin ta kendisi olacak ama böylesi bir gelişmenin, iktidar ilişkilerine muhalif olanlar, alternatif toplum ütopyaları kuranlar yönünden pek hayırlı olmayacağı kötümser kehaneti için elimizde epey delil var.

Bilgiye sahip olma sadece yaşadığımız çağın değil belki de insanlık tarihinin tümünde hüküm süren bir arayış olmuştur. Bilgi, sadece güç ve para değil aynı zamanda entellektüel bir tatmin aracıdır. *Üzerinde durulacak diğer bir konu ise, internetten elde edilecek bilgilerin doğruluğudur.* Çünkü, her ne kadar bilgi zenginliği kullanılmaya başlasa da yavaş yavaş "*İnternette buldum - doğrudur bu*" gibi bir yaklaşımın da eşikte olduğunu unutmamalıyız.

http://araf.net/dergi/sapo/sp2_o_turkes.shtml

EK 11

Elektronik İletisimde Etik kurallar

(Yazım – noktalama düzeltmeleri yapılmamış aslı gibi aktarılmıştır.)

Bilgisayarların geleceği konusunda en çok yarılanlardan biri kuskusuz 1984 adlı romanın yazarı George Orwell'dir. Orwell, hatırlanacağı üzere bu romanında bilgisayarların geleceğinde, ki bunun 1984 yılına kadar gerçekleşeceği iddia edilir romanda, bu elektronik ortamın hayatımıza hukmeden merkezi bir otoriteyi temsil edeceğini varsayar. Yani bilgisayarlar bir "big brother" olacak ve hayatımızın her anını denetleyecektir. İste Orwell'in yanlışlığı buradadır. Bugün geldiğimiz noktada bilgisayarlar merkezi otoritenin değil tek tek kişilerin gücünü temsil eder hale gelmiştir. Bireyin elinin altındaki bu dünyaya acılan bilgi makinesi kişiyi bilgiye ve dünyaya ulaşmada kendi kararıyla basbasa bırakmaktadır. Elektronik iletişim ortamının bireye tanıdığı bu özgürlük ne yazık ki her zaman aynı akılcı ve yapıcı amaçlarla kullanılamamaktadır. Amerikada elektronik iletişim yasasının 1986 yılında yürürlüğe girmesiyle bu konuya yasal bir düzenleme getirilmişse de bugün bu yasaların içeriği çoğunlukla internet eğitimini üstlenen kitapların bir bölümünde verilen bir dizi "emir," "kurallar" veya "ilkeler" kapsamında tartışılmaya devam edilmektedir.

İste internetin On Emri:

- 1. İnterneti insanlara zarar vermek için kullanmayacaksın**
- 2. Baskalarının internette yaptığı çalışmalara engel olmayacaksın**
- 3. Baskalarının gizli ve kişisel dosyalarına girmeyeceksin**
- 4. İnternet yoluyla calmayacaksın**
- 5. İnterneti yalancı şahit olarak kullanmayacaksın**
- 6. Parasını odemediğin yazılımları kopyalamayıp kendi malın gibi kullanmayacaksın**
- 7. Baskalarının elektronik iletişim kaynaklarını izinsiz kullanmayacaksın**
- 8. Baskalarının entellektüel ürünlerini kendi malın gibi sunmayacaksın**
- 9. Tasarım yaptığın programların doğuracağı toplumsal sonuçları önceden düşüneceksin**
- 10. Elektronik iletişim ortamını baskalarının haklarına saygı göstererek kullanacaksın**

Benzer sekilde elektronik iletisimde uyulmasi gereken gorgu kurallari da soyle siralanmis:

- “ Elektronik posta ya da elmek dedigimiz mesajlari mesaji gonderdiginiz kisiye hitaben yazip kendi adinizi yazarak bitirmeniz,
- “ Hitab ettiginiz alicinin kimligine gore bir dil ve ifade tonu secmeniz
- “ Konu hanesine mutlak uygun bir baslik koymaniz
- “ Mesajinizi kisa ve ozlu yazmaniz
- “ Gelen mesajlari cevaplamadan once dikkatle okumaniz
- “ Esprili veya alayci dil kullaniminda dikkatli olmaniz
- “ Kisiye degil konuya cevap vermeniz
- “ Sinirleneceginiz bir mesaj aldiginizda cevaplamadan once kendinize zaman tanimaniz
- “ Mesajinizda gondereceginiz her turlu bilgi ve ifadenin saklanabilir oldugunu ve ertesi gunku gazetelerde bas sayfaya haber olabilecegini hic unutmamaniz,
- “ Mesajlarda kotu niyetin degil yanlis anlamalarin daha fazla meydana geldigini bilmeniz
- “ Elektronik iletisimde uygun nazik bir ifade kullanmanin sag duyunun geregi oldugunu hatirlamaniz turunden genel kurallar iletisimi kolaylastiracagi gibi dogabilecek yanlis anlasilmalarin cok daha cabuk ve kolay yoldan giderilmesini saglayacaktır.

EK 12

Etik Kuralların Elektronik İletişim Eğitiminde Uygulanması

Eğitimcilerin İnternet eğitimi verirken dikkatli olması gerekmektedir, zira bu sansürlü ortamda pek çok yetişkin özgürce her konuda fikir alışverişinde bulunmakta ve yalnızca "yetişkin"e hitabedecek türden malzemenin uygunsuz dil ve görsel donanım ile sunulduğu görülmektedir. Bu ve benzeri türden durumlarda bu tür sitelerin kodlarla kapatılması olasıdır. Öğrencinin bu tür sitelere girmesi önceden engellenebilir. İnternet eğitimi verenlerin bu kodlamaları eğitimcilere öğretmeleri gerekir. Aynı şekilde e-mail kullanan öğrencilere, sanal ortamda uçucu kişilere zarar verici, uygunsuz dil ve ifadelerin kullanıldığı mesajlar göndermelerinin doğuracağı sonuçlar önceden anlatılmalı ve bu konudaki yaptırımlar önceden belirlenmelidir. Kişilik haklarına, gizli ve özel mesajlara saygının önemi sanal ortamın kolay ulaşılabilir ve aktarılabilir bir ortam olmasının kötüye kullanılmasını önleyecektir. İnternet eğitiminin ya da eğitimde internetin bu etik ve ilkelik kullanımdan ayrı tutulması düşünülmemelidir. Kuralları önceden konuşulmuş bir eğitim anlayışı ifade özgürlüğüne sonradan yersiz ve tehlikeli boyutlara ulaşan kısıtlamalar getirilmesini önleyecektir. Bu tür kısıtlamalara meydan vermemenin tek yolu düşünülmüş, planlanmış, geliştirilmiş normların, ve kabul görmeyen davranışların saptanması, öğretilmesi ve bunlara sadık kalınmasıyla internetin sağlıklı bir şekilde kullanılmasıyla mümkün olacaktır. Eğitimin yatırım ve uygulamayla birlikte yürütülmesi internet kullanıcılarını bu ortamın gerekliliklerine girmekten alıkoyacaktır.

Genç kuşaklar internet ortamını bu etik anlayış içinde kullanırlar ve bu modelden yola çıkarak bilinçlendirilirse internetin değerleri de haklarını bulacaktır. Buradaki mesaj şu olmalı: "ekranda yazılan sözler insanları incitebilir. İnternetteki bir konuşma telefonda yapılan bir konuşmaya benzese de, yazılı anlatımın bir kalıcılığı vardır," (Rheingold,37). Bu yüzden de çok dikkatli olmak gerekir.

Sonuç

Küreselleşen dünyada elektronik iletişim ortamlarından uzakta kalmak bunu eğitime entegre edemeyip bu bilgi ve iletişim zenginliğinden yararlanamamak çığırın gerisinde kalmakla eş anlamlıdır. Henüz internet kullanılmamış olanlar bu ortamın toplumsal, bilimsel ve kişisel yönlerden hayatımızı nasıl değiştirebileceğinin ne yazık ki farkında değiller. Ancak yarını bugünden gören sanal ortamların tüm olumlu yönleri ve eğitime yapacağı katkılar geniş bir platformda değerlendirilmeli ve internet eğitimi yalnızca bu ortamın nasıl kullanılacağına öğretilmesiyle kalmayıp internet etiği, eğitimde internetin bir parçası olmalıdır. İnternet

kullanimi yol haritasina benzetilebilir, yani haritaya bakarken nereden nereye gideceginizi bilmeniz gerekir. Sanal ortamın kurallari da bulunduğunuz yerden nereye gideceginizi bilmekle baslar. Mektup yazmaktan ya da telefonda konusmaktan farklı bir ortamda gercekleşen iletisimde etik prensiplere uyanların ve karsisindakilere saygılı davrananların bundan zararlı çıkmayacağı aciktir.

Bilisim çağında hiçbir ortam internetin sunduğı olanakları sunmamış ve ulaştığı kaynaklara ulaşamamıştır. Bugün artık doğru soruyu sorma zamanı değil doğru cevapları bulma günüdür. Ve doğru cevap da internetle dünyaya bağlanmaktır, gelecek iste bu bağlarla kurulan dünyayı içine alan geniş agdadır bunu yaparken de bireylerin sorumluluklarını üstlenmesi ve bu ortamı kaotik değil daha iyi bir dünya amacıyla kullanmalaridir.

<http://inet-tr.org.tr/inetconf5/tammetin/alptekin.doc>

EK 13

SANALIN POLİTİĞİ

"Sanal Ortam", İnternet dünyasını tarif etmek için katıldı sözcükler dünyamıza. İyi de oldu. Bazı kelimeler, kastettikleri anlamlara çok yakışmış gibi gelir bana. Elbette her popüler kavram gibi, kastını aşan bir genişlikte kullanılma, böylelikle giderek içerik boşalması tehlikesi de sözkonusu. Mesala, "Sanal Ortam"ı ve oradaki ilişkileri bütünüyle hayali olana indirgeyen kullanımdan yola çıkarsak

Tam tersi, Sanal Olan, 20. Yüzyıl insanının, aklın akıldışılığı karşısında duyduğu dehşet ile sığındığı, düzene iman ettiği yeni bir gerçeklik biçimi. Üstelik, üst düzey bir sistem simülatörü olarak, sistemin temsili açısından çok önemli işlevleri var, ama Sanal olmaklık hali ile sıyrılıyor siyasi ve ideolojik kavganın bir parçası görünümünden.

Büyük bir hakikat iman edilmek için değil, eleştirilmek için vardır" demişti Nietzsche. Söze başlamadan önce bir noktayı hatırlamakta yarar var; enformasyon teknolojisindeki her değişim belli bir kaygıyı da beraberinde getirir. Sokrates yazılı bir dünyaya karşı çıkarken; "yazı öğrenenlerin ruhunda unutkanlık yaratacaktır çünkü hafızalarını kullanmayacaklar; kendileri dışındaki yazılı karakterlere güvenip kendilerini hatırlamayacaklar" Bizler onun kadar radikal değiliz. Ya da, radikal reddedişlerle elde edilecek kazanımları hayal edemiyoruz artık. Bu nedenle, dışından değil içinden tartışmaya çalışıyoruz Sanal Dünyayı; onun bizi belirlediği kilit bir kavramla, RASYONELLİKLE...!

- Doğan KÖKDEMİR

http://araf.net/dergi/sapo/sp2_o_turkes.shtml

EK 14

Internet üzerindeki yazısmalarda gordugum bazı garip semboller var. Bunlar ne anlama gelir? :-), :-(-, *-) ne demek?

(Yazım,noktalama düzeltmesi yapılmadan aslı gibi aktarılmıştır.)

Yanıt: *Coğu durumda duygulari sozlerle ifade etmek zordur. Yıllar icinde, standart ascii karakterler kullanarak boyle durumlari anlatan kisaltmalar turemistir. Bu kisaltmalar binlerce kisi tarafından kullanilir ve siz de bunlari gordugunuzde sakın sasirmayın. Iste bunların kısa bir listesi :*

:-) veya :) gulumsemek

:-)))))) kahkahalarla gulmek

:-(uzuntulu olmak

:-((((((çok uzulmek

;-) göz kirpmak

8-) gözlerini acmak (meraktan/saskinlikten)

:-} siritmak (biraz alaylı -grin)

*-) öpmek

:-} Birazcık alaylı siritmak

:-))) Kahkahayla gülme

:-((Üzülme

/:-) Fransız

;-) Göz kirpmak

:-D Sirtarak gülme

:-@ Avaz avaz bagiriyor

:-> Sakallı

:P Dil çıkarmak

:-X Sir vermemek

8-) Gözlüklü

[:] Robot

:'-(Ağlamak

:-o saskinlik

>:-> seytani göz kirpmak

:-t Küsmüs

:-') Soguk almıs

*-) öpmek

(-) Berbere gi

EK 15

Sözcük Düzeyinde Kullanımlar:

- >> Sevgili @slı
- >> Seni RAM'inin alamayacağı kadar çok seviyorum. Seni ilk gördüğüm anda
- >> FORMAT'landım. Bana öyle bir SİSTEM transfer ettin ki, hiçbir KOMUT artık
- >> beni senden ayıramaz. Seninle ÇOKLU ORTAMLAR da dahil her ortamda mutlu
- >> olabiliriz. Senin MEGAHERTZ'in beni de ateşliyor. Bakışların beni derinden
- >> SCAN ediyor.
- >> @slı sana söz veriyorum, evleninceye kadar sana hiçbir şey INSERT
- >> etmeyeceğim. Evlilik öncesi DR.NORTON'dan randevu aldım, ikimizde usulen
- >> VIRUS taramasından geçeceğiz. Ama hiç merak etme, bugüne kadar bilmediğim
- >> SOFTWARE'lerle hiçbir ilişkim olmadı.
- >> Senin için HARDWARE'i taş gibi diyorlar. Ancak benim için SOFTWARE
- >> güzelliği HARDWARE güzelliğinden önce gelir.
- >> Seninle çok DVD'ler seyredeceğiz. Sana evlilik hediyesi olarak 24 hızlı
- >> REWRITABLE DVD alacağım. Pembe SLOT'lu kasamızda nurlu gibi HARD
- >> DISK'lerimiz olacak. Tatillerimizde birer WINDOWS GEZGİNİ olacağız ve
- >> sonra ver elini INTERNET.
- >> @slı kendime o kadar iyi bakacağım ki, kısa sürede karşına 21 INCH PLAZMA
- >> MONİTÖR gibi çıkacağım. Akşamları dizlerine bir LAPTOP gibi yatacağım.
- >> Asla UYKU MODU'na geçmeyeceğim ve sabahlara kadar DOWNLOAD yapacağız.
- >> Ancak başlangıçta senden SCREEN SAVER filan anlarsın ya biraz dikkatli
- >> olmanı istiyorum.
- >> Salonumuzun baş köşesine babamın 10 MEGABAYT'lık külüstürünü ve yanına da
- >> 5.25'lik DİSKET'lerini koyacağım. Bilirsin şark köşelerini severim. O
- >> biçim nostalji olacak.
- >> Bu arada, o seni istemeye anasını gönderen herifin sitesini CRACK ettim,
- >> anasını da HACK edeceğim.
- >> Ben geleneklere sadığımdır @slı'cığım. TV KARTI'nı kız tarafı almış.
- >> Seni çeyiz sandığındaki büyük emeklerle doldurduğun CD-ROM'larla
- >> bekliyorum. Ben de sana AMAZON.COM'dan pırlanta yüzük siparişi verdim.
- >> Nikahımızda da REAL PLAYER çalacak.
- >> HOME PAGE'indekilere çok selam. Senin her BAYT'ını öpüyorum. CPU'm daima
- >> seninle...

EK II

Duygu ikonları sözlüğü (Chat Cinlikleri kitabından)

“ Bundan sonraki sayfalarımızda göreceğiniz geniş liste, duygu ikonlarının kullanımının ne kadar yaygın ve özgür olduğunu da gösteriyor. Ancak şurası unutulmamalı ki, duygu ikonları çok farklı kültür ve ülkeden insanlar tarafından yaratılmıştır. O yüzden bunları görenler, görünce aynı hissi paylaşmayabilir ve hatta bazılarını anlamsız, zevksiz ya da saldırgan bile bulabilir.

Burada karşınıza çıkanlar, birer öneri bile değil, yalnızca geniş bir özgürlük ve kültürün ortak yaratıcılarının oluşturduğu bir sözlüktür.”

“Bir de son söz: Eğer biri size hiç duygu ikonuyla hissettiklerini aktarmıyorsa, size hiç duygu ikonu yollamıyorsa "sizi, duygu ikonu kullanacak kadar tanımıyorum" demek istiyordur.

En çok bilinen ve kullanılan duygu ikonları

Birkaç karikatür ikon •••

~ 8~ 8~)

Kendini gözlük ve takma bıyıkla gizlemeye çalışan biri

:_) :_) - :- () :-i(=) :-9

Birinin ağzının suyu akmaya başlıyor; ağzını yemek için açıyor; çiğniyor ve dudaklarını yalıyor.

:- (:- () :- ()

Kaşlarını çatmış biri yiyecek görüyor ve kendini daha iyi hissediyor.

:-) [:-) <[:-)

Kafası kazanmış biri bunu göstermemek için bir şapka takmış.

c:-) >[] c8-)

Aşırı televizyon izlemekten vazgeçen akıllı biri

<:_) &:-) 3:-)

Saçlarına yalnızca birkaç hafta dayanan perma yaptırmış biri

:-1 %-1 1-)

Bütün gün ve gece çalışmış biri sonunda uykuya dalıyor.

:_) :-D :-1) :D :-D D

Biri gülmeye başlıyor ve sonra kendini durduramıyor.

+{	Bir kavgada dayak yemiş
0/0-(Kafası karışık
0/0- (I)	Y yüksek sesle gülüyor
0/0-)	Fil adam
%-)	36 saat boyunca ekran başında
0/0-)	Gözlük camları kırılmış
0/0-)	Şaşı
0/0-)	Gülmekten sarhoş olmuş
0/0-)	Kafasını "kütl" diye vurmuş
0/0-6	Beyni durmuş
0/0-<1>	Gülmekten sarhoş olmuş
0/0-\	Akşamdan kalma
%-V	Picasso
%-{	Üzgün
%-1	Bütün gece çalışmış
%-}	Espiriyi anlayamamış
0/0--	Picasso
%\V	Picasso
& -1	Gözü yaşlı
&.(..	Ağlıyor
&==& &==&	Parklardaki banklar
&:-DB	Göğüsleri büyük
&:-)	Lüle lüle saçlı
&:-)	Kıvrıkcık saçlı
&: -)3	Pamela Anderson

'-)	Tek gözlü
'-)	Tek gözü kapalı
'-)	Göz kırıyor
.)	Yanlışlıkla kaşlarından birini tıraş etmiş
.'.)	Tek kaşlı
'-;E	Tanımlanamayan üç ayaklı yaratık
(Harikalar Diyarı'ndaki Alice'in üzgün kedisi
(''-)	Punk'çı
(#. #)	Zombie
(##]	Hokey oyuncusu
()	Amerikan futbolu
(' .')	Üzgün
(*)	Elma
(* ,*)	Dilini çıkarmış
(*^_ ^*)	Utangaç (Japon)
(* - *)	Uzaylı yaratık
(.) (.)	Bayan gözlük
('')	Kızgın
(,'/%I).	Bir tarafı üzerinde fazla uyumuş
(.)	Saçı uzamış, tıraşı gelmiş
(-.-)Zzz ...	Uyuyor
(-:	Avustralyalı
(-:	Solak
(-:1:-)	Siyam ikizleri
(-E:	Çift odaklı gözlük takmış
(---)	Gizli gülücük
(-_0)	Göz kırıyor
(-0-)	İmparatorluk gemisi (Yıldız Savaşları'ndaki)
(0 V 0)	Baykuş
(8-)	Gözlüklü
(8-{} }	Gözlüklü, bıyıklı ve sakallı
(8<1	Darth Vader (Yıldız Savaşları'ndaki)
(... [] ...	Kemer

(: (=I	Hayalet kıyafeti giymiş
(:)-)	Dalış yapmayı seviyor
(:+))	Koca burunlu
(:-	Kaşlarını çatmış
(: -#	Gülümsüyorum ve dişlerinde tel var
(: -/#	Söylememesi gereken bir şey söylemiş
(: - \$	Hasta
(: - \$	Rönesans hakkında bilgili
(: - &	Ağzı yamulmuş
(: - &	Kızgın
(: - (Sting
(: - (Kaşlarını çatmış
(: - (Somurtkan
(: -)	Sesimi kimse beğenmiyor
(: -)	Koca suratlı
(: -) ?	Cinsiyet değiştirmiş
(: -)	Bisiklet kaskı giymiş
(: -)	Kel
(: - *	Öpüyor
(: ...	Kalbi kırılmış
(: - D	Boşboğaz
(: - I	Yumurta kafa
(: - \	Çok üzgün
(: - { □	Kel ve sakallı
(: - IK	Resmi "giyinmiş
(: <	Boşboğaz
(: =)	Burnu kalın kemerH
(: - >	Hırsız: Eller yukarı!
(: I	Burunsuz yumurta kafa

(:^(<i>Chinatown'</i> da Jack Nicholson
(□□□□□)	Uzaylı yaratık
(?:?)	Kararsız
(@ @)	Dalga geçiyorsun!
(B-O==	Palavra
(Hf	Hidrolik pres te Robocop
(0)-<-<	Astronot
(\) :-)	Tirübün
(o) (o)	Baykuş
(0-<	Balık
(v)=I	Pacman oyunu şampiyonu
((Y))	Şişman kadın
((Y))	Çok Şişman kadın
(„Y)„	Daha Çok Şişman kadın
(B^I	Gizli ajan
(XOII)	Domatesli ve marullu double hamburger
(Z(:^I	Napolyon
(-IF	Robocop
(^#^)	Bıyıklı
(^^)y□□□□□ □□□□ □□□□□ □	Sigara içiyor
(^)_(^)	Gülen gözlüklü
(^.^)	Çok mutlu
(^v^)	Mutluluktan kıpır kıpır
(^I^)	Mutluluktan kendinden geçmiş
(_)? [_]?	Çay mı? Kahve mi?
(_8(I)	Homar Simpson
(-<>-)	Kuyumcu
(-)]	Kahve dükkanı
(_I_)	Kalça
('o')	Bağırıyor
(x)	Gay

(}-8]	Solak sakallı gözliüklü ve kulaklıklılı
(□□□□)3	Bira
)-:-(-	Evli
)8-	İri suratlı dalıcı
):-(-	Somurtkan koca surat
):-)	Koca suratlı
)=-	Yüziünde vara izi olan adam
!##! I*&:-)	Şizofren
*):-)	Erkek
*):11	Kadın
**	Kış sporları
**-(Şok geçirmiş
*-(Gözünü morartmışlar
*-)	Kalp krizinden ölmüş
:	Kıvırcık
*:-} : 8-	Eşcinsel erkek
;:	Turbo pervaneli kelebek
*.***	Kıvırcık sakallı
*:->	Aklı bir karış havada
*:0)	Palyaço Bozo
*<.'v	Kar şapkası takmış biri (profilden)
*<8-(Parti şapkalı biri
*<8-)X	Papyon ve şapkalı part\ giysisi
*<:-	Noel Baba
*<I8I)\#V\NW/	Kutudan fırlamış palyaço
*C/ :-)	Çiçekli şapka takmış kadın
L	Zil zurna sarhoş
*I	Güzel bir gün batımı
*I:^.(...)	Kardan adam
+-(:-)	Dini Lider
+-(:-)	Papa

+:-)	Rahip
+<.'v	Şövalye (profiliden)
+<:-)	Barış üzerinize olsun çocuklarım
+<:-I	Keşiş
+< II)	Papa
,*'	Arı
,',',','	Dans salonu
,-)	Tek gözüyle göz kırıyor
,-)	Tek gözlü adam
,-}	Hafif alaycı biri şekilde göz kırıyor
,,'v	Kısa saçlı biri (profiliden)
,:-)	Bu sabah tek kaşını tıraş etmiş
,,,^._.^,,,	Kedi
- - - -	Terzi
-	Helen Keller
----##	Gürz / Topuz
-----(:-)	Uzun boylu bir kızılderili
- @=	Nükleer savaşla ilgili mesajlar
--:-(Punk' çı (gerçek punk' çılar gülümsemez)
--:-)	Punk' çı
-)	Jose Feliciano
---(8:>	Fare
----*	Sabah yıldızı
-+	Kılıç
---.....	S.O.S.
-/-	Sorun çıkarmak istiyor
-:)	Burunsuz Mohawk kızılderilisi
-:-)	Mohawk kızılderilisi
:0	Ağlayan bir bebek
---9	Küçük bir çekic:
-=	Bitmiş bir mum

--=8	Savaş baltası
-#:-)	Sihirbaz
--:\:==	Kayak
---->	Ok
----->	Mızrak
->-	Ucuzlamış uçak biletleri
->-	Havaalanı
..>=:..)X	Toplu İğne Kafa Zıppıv
-----][Savaş baltası
---v	Balta
-----{}	Kayak sopası
----{,_,>	Fare
-I-----	Kılıç
-----I-	Kılıç
.?!	Canı sıkılmış (profilden)
•“”	Dudaklarını büzmüş (profilden)
.'J	Gülümsüyor (profilden)
.'p	Dili çıkarmış (profilden)
.'T	Ciddi bir ifade takınmış (profilden)
.'U	Esniyor (profilden)
.'V	Bağırıyor (profilden)
.'y	Islık çalıyor (profilden)
.'\	Kaşlarını çatıyor (profilden)
.'r	Dili çıkarmış (profilden)
.'v	Konuşuyor (profilden)
.'w	Yılan dilli (profilden)
..... +	Kutsal bir işaret
.-(-	Her zaman koruyucu gözlük takıyor
.-)	Sammy Davis, Jr.
...^--.	Küçük papyon
....^----.	Büyük papyon

... --- ...	ABBA fanatığı
.... (Wile E. Coyete, Road Runner'ı yakalama girişimi sonrasında
.0000	Sol ayak
.v	Ördek
.^V	Nokta burun (profilden)
/*^ _ ^*	(Ay Savaşçısı)
^...^	Asma köprü
//0-0\	John Lennon
/8^{-	Saç çizgisi, gözlük, bıyık ve keçi sakal
/:-)	Fransız
/:-1	Mr. Spock
i:>	Komik
I;-)	Büyük, kalın ve eğri kaşlı biri
I;-{D ,	Mükremin Abi ve tesbihi
^	Kampa gittim, döneceğim
0-(Maskesi kırılmış dalgıç
0-)	Tepegöz
0-)	Kaynakçı
0-)	Dalgıç
0:-)	Melek
0000 .	Sağ ayak
2BI A2B	Olmak ya da olmamak
3#	Akrep
3	Bart Simpson
3:*	Geyik Rudolph
3:-0	Inek
3:[Sinirli evcil hayvan
3:]	Evcil hayvan
3:]	1 yi köpek, cici köpek
4:-)	George Washington
5:-)	Elvis Presley

6v)	Fil
7:)	Ronald Reagan
7:-)	Fred Çakmaktaş
7:1\.]	Ronald Reagan
8)	Kurbağa
8(:-)	Silahşor fare
8	Sonsuzluk
8 :-)	Sihirbaz
8(:-)	Silahşör Fare
8(:-)	Walt Disney
8(:-)	Miki Fare
8)	Kurbağa
8*)	Gözlüklü ve bıyıklı biri
8-#	Ölü
8-)	"Ben ikinci hayduttum."
8----(0	Operadaki Hayalet
8-)	Heyecanlı
8-)	Gözlüklü
8-)	Yüzücü
8-)	Gözleri faltaşı gibi açılmış
8-*	Şimdi acı biber yemiş
8-0	"Aman Allah'ım"
8-0	Tezini yazarken yüksek dozda uyarıcı almış
8-p	Kantindeki kahve iğrenç
8-S	Bütün şeytanları görüyor
8-]	"Vaaay, dostum
8-]	Aşık biri
8-1	Bir sürprizle gözleri kocaman açılmış
8-1	Merakla bekliyor
8//∆-	Seks
8 :)	Domuz

8:-)	Gözlüklerini başının üzerine koymuş
8:-)	Küçük kız
8:]	Goril
8=-:-)	Yemek pişiriyorum
8=-:-)	Aşçıbaşı
8> ---	Kan emici böcek
8P	Çiftleşme mevsiminde kurbağa
8^	Tavuk
8_)	Burnu havada
:###)	Jimmy Durante
:\$)	Donald Trump
:%)	Muhasebeci
:%)%	Sivilceli
~'()	Ağlıyor
!'()	Ağlıyor
.!()	Gözyaşına boğulmuş
:?~)	Mutluluktan ağlıyor
:!0	Bob Hope
:!}	Richard Nixon
:()	Kaş çatıyor
:()	Üzgün
:(- X -)	Popomu ye!
:(=)	Jimmy Carter
:(=8	"Papyon takmaktan nefret ediyorum! "
:(@-----	Kravat takmaktan nefret ediyorum!"
:-(>-	Keçi sakallı biri
:)	Harikalar Diyarı'ndaki Alice'in kedisi
:)	Mutlu
:)	Cüce
:)	Tembel

:* Öpücükler
:*) Ed McMahon
:*) Ayyaş
:*) Akşamcı
:*) Sarhoş ama mutlu
:*) Herkes
:*) Bıyıklı biri gülümsüyor
:+(Yumruk yiyip bumunu incitmiş
:+) Büyük burunlu
:---- } Seni yalancı Pinokyo
:- Başlangıç programcısı
:-! Nazik
:-" Sigara tiryakisi
:-# Ağzı fermuarlı, sır saklar
:-#1 Fırça bıyıklı
:-\$ "Bu diş telleri tabii ki acıtıyor."
-:~:, Grip olmuş
:..« Al Johnson
:..(Dram
:..(Kaş çatıyor
:..(Çok fazla duygu ikonu görmüş
:..(Delirmiş
:•(Üzgün
:..(Somurtkan
:-() "Arabani ayağıma parkettin
:..() "Ayağıma bastın!"
.-(-.-(-.-(-.' Taylor Caldwell
:-) :- İktidarsız
:- () Ayak parmağımı çarptım
:-(*) Galiba kusacağım!
:-(O) Avaz avaz bağılıyor

:-(=)	Büyük dişleri var
:-)	"Hepimiz, her birimiz, yalnızız."
:-)	Mutlu
:-)	Hah! Hah!
:-)	Espirili
:-)	Standart ikon
:-)	Normal gülümseyen yüz
:-)	Göbekdeliği dışarda
:-)	Göbek deliği içerde
:-) 8	Dolly Parton
:-))-:	Tiyatronun simgeleri
:..) :.. ((... : ..) ...	Manik depresif
: -) 8 -	Dişi
:-) :-) :-)	Yüksek perdeden bir kakhaha patlatıyor
:-) ‘	Ağzının suyu akıyor
:-))	Çift çeneli
:-)))	Çok şişman
:-) (-:	Yeni evli
:-) (-:	İkimiz birbirimizin eşiyiz
:-)*	İspanyolca biliyor
:-) -	Çok zayıf
:-) - 8	İri göğüslü bir kadın
:-) -:	Ereksiyon olmuş
:-) -^:	Masturbasyon yapıyor
:-) -:*8(-:	Sevişiyor
: ..)-0	Boynunda stetoskonuyla oiliimseven doktor
: -)8	iyi giyinmiş
: -0	Büyük harf tuşunu bilmiyor
: -1	Kibar
: -6	Ekşi bir şey yemiş
: .. 7	Pipo içiyor

:-7	Yarım ağızla konuşuyor
:-7	Alaycı bir ifade takınmış
:-8	Çenesi düşük
:-8(Karşısındakini hor görüyor
:-<<Ib>	Üzgün, gerçekten çok üzgün
:-<	Kaşlarını çatıyor
:-<	Bıyıklı
:-<	Gerçekten üzgün
:-?	Pipo içiyor
.-@	Küstah dudaklı
.-@	"Söz veriyorum."
.-@	Küfrediyor
.-@	Çılgık atıyor
:-) B	Dolly Parton
:-B	Söz veriyor
:-c	Tümüyle inanılmaz
:-D	"Jartiyer giviyorum!"
:-D	Kocaman bir gülücük
:-D	Dalga geçiyor (sizinle!)
:-D	Gülerek konuşuyor
:-D	Çok konuşan biri
:-D	Büyük mutlu yüz
:-E	Tavşan dişli bir vampir
:-E	Dişleri yle ilgili sorunları var
:-F	Bir dişi kırık tavşan dişli vampir
:-G	Sigara içiyor
:-I	Düşünüyor, "hımmm"
:-J	Dili damağına yapışmış
:-M	Şeytani şeyler konuşmayan biri
:-0	MickJagger
:-0	Vayyy ...

:-0	Doğum
:-0	Ohh, koca ağız Mick J agger
:-0	Yoo, hayır!
:-0	Bağırıyor
:-0	Pembe Panter
:-0>-o	Amerikalı turist
:-P	Söyleyecek sırları var
:-P	Dilini dışarı çıkarmış
:-P	Niihah! Niihah!
:-P	"Gene Simmons'dan daha uzun bir dilim var."
:-Q	Sigara tiryakisi
:-Q-	Sigara içiyor
:-R	Girip olmuş
:-S	Biraz önce açıklaması zor bir şey söylemiş
:-T	Ciddi bir ifade takınmış
:V	Bağırıyor
:-X	Büyük ıslak bir öpücük
:-Y	Pışışt ... Hey ... Oradaki
:-[Acı çekiyor
:-[Taşkafa
:-[Suratını asmış
:-[Alaycı
:-\	Temel Reis
.-‘	Çiğnediği tütünü tükürüyor
:-'l	Soğuk almış
:-a	Dilini bumuna değdirmeye çalışıyor
:-b	Sol tarafı işaret ederek dilini çıkartmış
:-c	Otlakçı
:-e	Hayal kırıklığına uğramış
:-f	Dilini dışarı çıkarmış

.-1	Yarı-ikon
:-k	Dudağını ısırmiş
:-0	"Ah, medeniyet!"
:-0	"Aaaaa!"
:-0	"Vay!"
:-0	Şaşırmiş
:-0	Milli marş söylüyor
:-0	Sürpriiz!
:-0	Esniyor
:-p	Dil çıkarıyor
:-p	Sırlarını açıklıyor
:-p-	Sigara tiryakisi
:-r	Dilini dışarı çıkarmış
:-s	Çok acaip bir konuşmadan sonra
:-t	Dargın
:-v	Konuşkan
:-v	Çok geveze
:-w	Yılan dilli
:-x	"Dudaklarım mühürlü."
:-x	Öpücük
:-x	Hiçbir sırrını söylemez
:-y	Gülerek konuşuyor
:-Z	Dargın
:-{	Bıyıklı
:-}	Çarpık gülüşlü
:-}+x	Papyonlu
:-()	Bıyıklı ve hafif sakallı
:-()	Gülümseyen bıyıklı
:-{}	Fazla mj sürmüş
:-{-	Tuvaletini yapıyor
:-1	Mızıkça çalıyor

:1	"Sıradan günler."
:1	Canı sıkılmış
:1	İfadesiz
:1 8()-	Hamile
:IK-	Resmi bir haber
:1 :1	Deja vu
:11	Kızgın
: - }	"Bu şarabın tadı güzel"
: - }	Ruj sürmüş
: - }	Güzel dudaklı
: --)	Nezle olmuş
: --1	Grip olmuş
: /)	Komik değil
: -/7)	Cyrano de Bergerac
: /i	Sigara içilmez
:3-<	Köpek
:8)	Domuz
::(_)	Astronot
::--((Deprem kurbanı
:<	Mutsuz bir cüce
:<	"Ne numara!"
:<)	Özel üniversitede okuyor
:<=	Sakallı ve bıyıklı
:<=	Mors
!:<1	Özel üniversiteye girecek
.= I	Habeş maymunu
.=)	Çift burunlu
: =8)	Şebek
:>	"Hımm, düşünmeme izin ver ... "
:>	Cüce
:>)	Koca burunlu

:1?)	Filozof
:@	"Ne?"
:@)	Domuz
:C	"Ne?"
:D	Kahkaha atıyor
:E	Örümcek
:1	"Hmm, komik değil!"
:0	Bağırıyor
:OxO:	"Aramızda kara kedi var.
:P	Dil çıkarmış
:Uj	Sigara içen ve gülümseyen biri
:V	Ağaçkakan
:V)	Ağaçkakan
:X	Dudakları mühürlü
:X)	Şeytana uymaz
:[Gerçekten kaybetmiş
:]	Arkadaş olmak isteyen dost canlısı cüce
:-^)	İngiliz burunlu
:^(Burnu kırılmış
:^D	"Harika! Bunu sevdim!"
:?-)	Sevinçten ağlıyor
:?-(Üzüntüden ağlıyor
:pd:	Fransız öpücüğü
<\$_>	Zengin
<'>>>><>	Balık
<*:oDX	Papyonlu palyaço
<*>>>>>><<	Ölü balık
<*. *>	Aşık
<--->	Uykusu var
<.-.>	Çok uykusu var
<3	Kalp

<<<(:-)	Şapka satıcısı
<=	Eskimo evi
<1==1)	Dört tekerlek üzerinde
<][][]<	Balıkçı
<9-9>	Yorgun
<V_V>	Uyuyor
<X_X>	Ölü
<{:~}>	Şişenin içinde mesaj
<:-)«)	Uzay roketi
< - >	Gülen biri
-- -- ==#==	Demiryolu geçidi
=====	Demiryolu
-> -> ->	SamAmca
=:~#}	Bıyıklı punk rock' çu
==:-)	Çorap kafa
==:-)	Punk'çı
==:- H	Futbolcu
»---->	Ok
>< @ ><	İki dilim baklava ve ortasında kaymak
><><><	Baklava çoraplı biri
@:-<	Koyun
@:-)	Türbanlı
@L@	Çok fazla gürültülü müzik dinlemiş
C):-I*	Şerif
C)B-}	Yalnız bir kovboy
C:#	Futbolcu
C=:-)	Geniş beyin kapasitesi
C=:-)	Aşçı
HHooHHHHooHH-oob	Tır
K;)B	Saçına toka takmış, baştan çıkarıcı kadın
L:-)	Yeni mezun olmuş

M-)	Bunda hiçbir kötülük görmüyorum
M-) , :X) , :-M	Görmedim, söylemedim, bilmiyorum
M.^M	Nirvana
M:-)	Selamlıyor
O 8-)	Meleksi kıtsal öörünüs
O :-)	Bir melek (en azından, kalben)
0+	Kadınlara gönderilecek mesajlar için uygun
0-&-<	Hiçbir şey yapmıyor
0-)	Dalgıç
8-< O-	Acelesi var
0-<1=	Kadınlarla ilgileniyor
\,~-	Lotus pozisyonunun yukardan görünümü
_@i	Salyangoz
[:~)	Walkman dinliyor
[:~) : *	Lezbiyen
[{ -_-}] ZZZzz zz z ...	Uyuyan bir bebek
****/	Patlamış mısır
\ %/ .	Kokteyl ya da Martini
v(8-1	Hava Kuvvetleri
[#]	Ayna
hTd	Masa ve sandalyeler
O-<:-{ {{	Noel Baba
y/x:-)	Evliliği mutlu giden biri
00:-)****	Noel Baba
q:-)	Top tutucu

EK III.

İKON ÖNERİLERİ:

İkon önerilerimiz, internet ve chat ortamında uluslararası kullanıcılara yapılan sormacayla derlenmiştir. (Sormaca da ikonlar kullanılmış ve karşı tarafın bu ikonlardan çıkardığı anlamlar belirlenmiştir; bazı ikon önerilerine ise düşündüğümüz anlam sorulmuş ve uygun olduğu yanıtları alınmıştır.)

(* *)	Şaşırdım/ tanışalım mı?
<*_*>	Beklemek/ sıkılmak/ düşünmek
()	Yanaklarından öpmek
1=1	Hep seni düşünüyorum, seni çok seviyorum
(+!+)	Çok güzelsin
(" ")	Ağlamak
(" ")*	Üzülmemesi için öpmek
=//=?	Nereye gidelim?
//?	Nereye gidelim?
bd	Gözlüklerim var
%=>	Mutlaka geleceğim
&	Uykum geldi (esnemek)
ooo*	Binlerce öpücük
v//^	Çok uzaktayım/ aramızda dağlar var.
(^^)	Uykudan gözlerim kapanıyor.
@	e-posta gönderdim
@?	e- posta adresini istemek
@)	Çiçek göndermek / mutlu olmasını istemek